

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Fri 1/31/2014 2:44:06 PM
Subject: FW: Zweeds beleid inzake "Handel met Israel en Palestina"
Received: Fri 1/31/2014 2:44:07 PM
Unofficial translation Swedish policy on Trade with Israel and Palestine.docx

5.1.2e

Veel dank heel nuttig! Er zijn wel twee Zweedse bedrijven die zaken doen in nederzettingen (zie hieronder).

5.1.2a

5.1.2a

Als bedrijven zich melden bij de Ambassade worden ze geïnformeerd, maar het is niet zo dat we actief op zoek gaan naar NL bedrijven die wellicht iets doen in nederzettingen. Bij de handelsmissie ihkv de bilaterale fora wilden we echter voorkomen dat er bedrijven in de delegatie zaten die zaken deden in nederzettingen of dat voornemen hadden. Daarom hebben we dus wel actiever aan voorlichting gedaan.

5.1.2a

5.1.2a

En Riwal was destijds ook een grote kwestie, maar die bouwden mee aan de muur.

5.1.2e

-----Original Message-----

From: 5.1.2a @secint00.un.org 5.1.2a @secint00.un.org] On Behalf Of UNNews
Sent: donderdag 25 oktober 2012 18:05
To: 5.1.2a @secint00.un.org
Subject: UN INDEPENDENT EXPERT CALLS FOR BOYCOTT OF BUSINESSES PROFITING FROM ISRAELI SETTLEMENTS

UN INDEPENDENT EXPERT CALLS FOR BOYCOTT OF BUSINESSES PROFITING FROM ISRAELI SETTLEMENTS

New York, Oct 25 2012 12:05PM

A United Nations independent expert today called on the world body's General Assembly, as well as civil society, to take action against Israeli and international businesses that are profiting from Israeli settlements in the occupied Palestinian territory.

"My main recommendation is that the businesses highlighted in the report – as well as the many other businesses that are profiting from the Israeli settlement enterprise – should be boycotted, until they bring their operations into line with international human rights and humanitarian law and standards," the Special Rapporteur on the situation of human rights in the occupied Palestinian territories, 5.1.2e, said in a news release issued as he presented a report on his work to the Assembly.

Highlighting the activities of companies such as Caterpillar Incorporated of the United States, Veolia Environment of France, G4S of the United Kingdom, the Dexia Group of Belgium, Ahava of Israel, the Volvo Group of Sweden, the Riwal Holding Group of the Netherlands, Elbit Systems of Israel, Hewlett Packard of the USA, Mehadrin of Israel, Motorola of the USA, Assa Abloy of Sweden, and Cemex of Mexico, the Special Rapporteur noted that a wide range of Israeli and international businesses are involved in the establishment and maintenance of the Israeli settlements.

"All Israeli settlements in the West Bank, including East Jerusalem, have been established in clear violation of international law," said Mr. Falk.

"Yet today Israeli settlements control over 40 percent of the West Bank and between 500,000 and 600,000 Israeli citizens are living in Palestinian territory," he added. "In the last 12 months alone, the settler population has increased by over 15,000 persons."

He drew the Assembly's attention to developing international law and standards concerning businesses and human rights, including the UN Global Compact and the UN Guiding Principles on Businesses and Human Rights.

"The principles outlined in the Global Compact are clear," Mr. Falk said. "Businesses should support and respect the protection of internationally proclaimed human rights and ensure that they are not complicit in human rights abuses."

The Global Compact is a strategic policy initiative for businesses that are committed to aligning their operations and strategies with ten universally accepted principles in the areas of human rights, labour, environment and anti-corruption. The Guiding Principles, endorsed by the Human Rights Council, provide a global standard for preventing and addressing the risk of adverse impacts on human rights linked to business activity.

00001

1271751

Mr. Falk also noted guidance developed by the International Committee of the Red Cross that points to the prospect of corporate and individual criminal responsibility for violations committed during a situation of armed conflict.

“In short, businesses should not breach international humanitarian law provisions. Nor should they be complicit in any breaches. If they do, they may be subject to criminal or civil liability. And this liability can be extended to individual employees of such businesses,” the Special Rapporteur said in presenting his report.

Mr. Falk noted that he had written to all the businesses mentioned in his report, and that positive responses were received from some of them.

“It is encouraging to be informed that Assa Abloy has moved its Mul-T-Locks factory from the West Bank to Israel, and that the Dexia Group, G4S, and Cemex are looking for ways to bring their operations into line with their commitments under the UN Global Compact,” he added.

Independent experts, or special rapporteurs, are appointed by the Geneva-based Human Rights Council to examine and report back on a country situation or a specific human rights theme. The positions are honorary and the experts are not United Nations staff, nor are they paid for their work.

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 31 januari 2014 14:32:22 (UTC+01:00) Amsterdam, 5.1.2e, Rome, Stockholm, Wenen
Aan: 5.1.2e van
CC: 5.1.2e STO-EA; DAM-MO; 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e; 5.1.2e BPZ
Onderwerp: Zweeds beleid inzake "Handel met Israël en Palestina"

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2a

Vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Ambassade van het Koninkrijk der 5.1.2e
Götgatan 16A | 118 46 | Stockholm | Sweden

T +46 5.1.2i

M +46 5.1.2i

E 5.1.2e @minbuza.nl

<http://sweden.nlabassade.org>

<http://www.facebook.com/DutchEmbassySweden>

1614 – 2014: www.swe400nl.com

From: 5.1.2e 5.1.2e

Sent: vrijdag 24 januari 2014 14:58

To: STO-EA

Cc: 5.1.2e

Subject: 5.1.2a ontmoedigingsbeleid

Geachte mevrouw 5.1.2e

Binnen DAM-MO willen we het ontmoedigingsbeleid van EULS m.b.t. investeringen of het relaties aanknopen met bedrijven actief in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in kaart brengen.

Als bijlage heb ik, naar wat ik kan opmaken, het (ontmoedigings)beleid van 5.1.2a toegevoegd. De tekst is in het 5.1.2a Kan iemand op de post de passages aangegeven met een pijl vertalen, dan wel in bullets aangeven wat het 5.1.2a beleid ten aanzien van Israëlische nederzettingen behelst?

Doel is één bondig overzicht met ontmoedigingsbeleid van EULS die jullie uiteraard (ook) zal toekomen.

5.1.2a

Ter info het Nederlandse ontmoedigingsbeleid en hoe het uitgedragen wordt (zie BV 6 december 2013) :

- Het ontmoedigingsbeleid houdt in dat de Nederlandse regering Nederlandse bedrijven aanspreekt op het ontplooiën van activiteiten in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen, met of zonder Israëlische partner.
- Het gaat om activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren.
- Dit betekent dat een activiteit binnen de groene lijn van 1967 moet plaatsvinden en dat een eventuele Israëlisch partnerbedrijf binnen de groene lijn gevestigd moet zijn.

00001 Als de Nederlandse ambassade ter kennis komt dat een Nederlands bedrijf activiteiten ontplooit of wil ontplooiën in nederzettingen, informeert zij deze bedrijven over het geldende Nederlandse beleid. 1271751

Ik hoor graag van u.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e	
5.1.2e	Midden Oosten Vredesproces
Directie Noord-Afrika & Midden-Oosten	
T +31	5.1.2e 5.1.2e
M +31	5.1.2e

5.1.2e **Weekoverzicht week 11 (11 – 15 maart)**

---

buiten verzoek.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

5.1.2e

buiten verzoek.

Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)

-

buiten verzoek.

-

-

Op 8 maart vond, in samenwerking met DAM, een **gesprek plaats met Booking.com** over het **Nederlandse IMVO- en ontmoedigingsbeleid**. Aanleiding hiervoor was het rapport van Amnesty International 'Destination Occupation' waar vermeld staat dat online platforms toerisme promoten in illegale Israëlische nederzettingen. Booking.com had n.a.v. dit rapport zelf contact opgenomen om een gesprek in te plannen en zo meer te weten te komen over wat de Nederlandse overheid van haar verwacht. Het bedrijf heeft aangegeven serieus werk te willen maken met betrekking tot het eigen IMVO-beleid.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e Tue 1/27/2015 10:17:05 AM
Subject: VERZOEK REACTIE: Memo mbt antwoord burgerbrief defensiesamenwerking 5.1.2e 5.1.2e
Received: Tue 1/27/2015 10:17:06 AM
2015-01-27 Memo burgerbrief 5.1.2e samenwerking met ISR defensiebedrijf.docx
2015 01 26 Antwoord burgerbrief defensiesamenwerking Israel 5.1.2e doc
2014035111 Burgerbrief 5.1.2e pdf

5.1.2e, 5.1.2e,

Op verzoek van 5.1.2e dient antwoord op burgerbrief gezien gevoeligheid te worden voorgelegd aan M. Daartoe heb ik een concept-memo opgesteld. Kunnen jullie daar vandaag een kritische blik op werpen?

Veel dank alvast en groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e @mindef.nl [mailto:5.1.2e @mindef.nl]
Sent: maandag 26 januari 2015 09:30

5.1.2e 5.1.2e 1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

reeds beoordeeld: 1271657

To: 5.1.2e .2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: DAM-MOVP 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e 1.2e
Sent: Thur 9/16/2021 11:12:54 AM
Subject: Uitvoering motie Van Dijk - pensioenfondsen
Received: Thur 9/16/2021 11:12:56 AM

5.1.2e

Vanochtend voerde ik samen met IMH – en na uitvoerig voor besproken te hebben met DJZ – een gesprek met de Nederlandse pensioenfondsen om uitvoering te geven aan de in juli aangenomen motie Van Dijk, die het kabinet oproept om aan te dringen bij pensioenfondsen niet langer te investeren in bedrijven die actief zijn in nederzettingen. Het lastige was om enerzijds uitvoering te geven aan de motie, en anderzijds niet (veel) verder te gaan dan wat het staande beleid voorschrijft. Ik heb het ontmoedigingsbeleid uitgebreid toegelicht, en diverse malen onderstreept dat het kabinet ten gevolge dat beleid het aangaan van economische relaties met nederzettingen expliciet als *onwenselijk* beschouwt. Tegelijkertijd is er geen wet – nationaal of internationaal – die bedrijven expliciet verbiedt om deze investeringen te doen. Heb ook nog onderstreept dat het doen van investeringen in Israël (binnen grenzen '67) zelf geenszins problematisch is en zelfs door het kabinet wordt aangemoedigd (o.b.v. de motie Van der Staaij). IMH heeft het IMVO, OESO richtlijnen en diverse convenanten uitgebreid toegelicht en de nodige *due diligence* (op het gebied van mensenrechten) door bedrijven in dat kader onderstreept – zaken die de pensioenfondsen overigens heel duidelijk zijn. Ik heb in dat kader nog benadrukt dat het belangrijk is om die *due diligence* ook inzichtelijk / zichtbaar te maken, omdat dat onderdeel is van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van bedrijven.

5.1.2a

IMH zal de motie afdoen in een algemene IMVO-Kamerbrief. We maken een aanzet voor een alinea over het afdoen van deze motie. Ik zal die concepttekst aan jou voorleggen.

Groet,

5.1.2e
5.1.2e | Middle-East & North Africa Directorate | 5.1.2e | Israel
Ministry of Foreign Affairs | T +31 70 5.1.2e | M +31 6 5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 12/7/2017 10:49:14 AM
Subject: template beantwoording burgervragen over Shufersal
Received: Thur 12/7/2017 10:49:16 AM
[Template Shufersal burgervragen \(EN\).docx](#)
[Template Shufersal burgervragen \(NL\).docx](#)

Beste 5.1.2e,

In de bijlage templates voor de beantwoording van burgervragen over Shufersal (EN & NL), met daarin een verwijzing naar de Kamerbrief van 4 december.

- In relatie tot de vraag van 5.1.2e is deze passage uit de Kamerbrief relevant: “Het kabinet wijst er op dat de keuze van de producten, de inhoud van het promotiemateriaal en de distributie hiervan naar de verschillende vestigingen van Shufersal in het kader van deze actiemaand de verantwoordelijkheid is van Shufersal zelf. Andere mogelijkheden van betrokkenheid van de ambassade - bijvoorbeeld het ter beschikking stellen van eigen promotiemateriaal, zoals boodschappentassen met Holland-logo - zijn niet uitgevoerd omdat niet kon worden gegarandeerd dat dit materiaal door Shufersal uitsluitend naar vestigingen in Israël binnen de grenzen van 1967 zou worden gedistribueerd.”
- Voor vragen gerelateerd aan de aanwezigheid van 5.1.2e in nederzettingen, of foto’s van de opening hebben we een standaardzin: De foto waaraan u refereert is niet genomen in een nederzetting. 5.1.2e was enkel aanwezig bij de opening van de “Nederlandse maand” in Tel Aviv in Israël, binnen de grenzen van 1967.

Vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Directie Noord-Afrika en Midden-Oosten / Midden-Oosten Vredesproces
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20061 | 2500 EB | Den Haag

T 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl;
5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl;
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl;
From: 5.1.2e
5.1.2e Wed 3/11/2015 6:18:49 PM
Subject: SPOED: Graag akkoord met nalevering gesprek M met FNV morgen 12.15u
Received: Wed 3/11/2015 6:18:49 PM
2015-03-11 Oplegmemo nalevering aantekening gesprek M met FNV.docx
2015-03-11 Gesprek M met FNV - nalevering.docx

Beste 5.1.2e

I.v.m. spoed via de mail (hard copy volgt morgenochtend):

Graag je akkoord met de nalevering voor het gesprek van M met FNV morgen om 12.15u en het bijbehorende oplegmemo, n.a.v. de vier deelonderwerpen/deelvragen zoals vanmiddag aangeleverd door FNV. Graag je specifieke aandacht voor punt m.b.t. ABP, waarover 5.1.2e eerder vandaag contact met je had. De vraag van M komt aan de orde in het oplegmemo (en is deels verwerkt in het antwoord op Q1 van FNV).

Heel veel dank alvast voor je reactie.

Groet,
5.1.2e
DAM-MOVP

	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e
5.1.2e	5.1	5.1.2e	

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld 1271523

5.1.2e

Reeds beoordeeld 1271523

SPOED

Aan M
Van DAM
Via 5.1.2e
Kopie aan 5.1.2e 5.1.2e
Afgestemd met IMH

TER INFORMATIE

Datum
11 maart 2015
Onze Referentie
2015.132575
Opgesteld door
5.1.2e
T 5.1.2e

memo

Nalevering t.b.v. gesprek met FNV

Aanleiding

Op 11 maart leverde FNV een lijst met vier onderwerpen aan ten behoeve van het gesprek van een delegatie van FNV/Abvakabo met u op 12 maart a.s.

Kern/samenvatting

- In bijgevoegde nalevering zijn per deelonderwerp/deelvraag van FNV spreekpunten ter beantwoording geformuleerd.

- 5.1.2i
- 5.1.2i
-

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl;
5.1.2e @minaz.nl' 5.1.2e @minaz.nl 5.1.2e @minaz.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl;
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1 5.1.2e
Sent: Wed 2/5/2014 6:49:50 PM
Subject: Schriftelijke vragen Israel en PG
Received: Wed 2/5/2014 6:49:51 PM
[2014 66689- antwoorden finale versie.docx](#)
[Oplegmemo schriftelijke vragen.docx](#)

Allen,

Met heel veel dank voor jullie input hierbij de antwoorden op de schriftelijke vragen zoals die zojuist de lijn in zijn gegaan.

Vriendelijke groet,

5.1.2 5.1.2e

SPOED – MOET VRIJDAG 12:00 BIJ TK Z

Aan M en R
Van DAM
Via 5.1.2e
Kopie aan 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e en BSG-PID
Afgestemd met RAM, TEL, DJZ, DIO

TER BESLISSING

Datum

5 februari 2014

Onze Referentie

2014.66689

Opgesteld door

5.1.2e

T

memo

Schriftelijke vragen Israël en PG

Aanleiding

Schriftelijke vragen van de commissie voor Buitenlandse Zaken in aanloop naar het AO op 12 februari a.s.

Gevraagd besluit

Uw akkoord met bijgaande antwoorden en de ondertekening door M van de aanbiedingsbrief.

Toelichting

- Vragen richten zich m.n. op verloop en follow-up bilaterale fora, programma van individuele bewindspersonen (afzegging bezoek Shafdan, opening scanner), ontmoedigingsbeleid en opwaardering Palestijnse vertegenwoordiging in Den Haag.
- Graag uw bijzondere aandacht voor de volgende vragen:
  - Vraag 4: explicitering van ontmoedigingsbeleid (*direct* verband tussen activiteit en nederzettingen)
  - Vraag 7-12 en 99: afzeggen bezoek R aan Shafdan

To: 5.1.2e [5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @minbuza.nl];
5.1.2e [5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @minbuza.nl];
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Thur 11/9/2017 1:07:59 PM
Subject: RE: VC ondersteuning supermarktactie Shufersal: maand van Nederlandse producten <=> publieksdiplomatie
Received: Thur 11/9/2017 1:08:00 PM

Dag 5.1.2e,
Dank voor info.

5.1.2e ik ben vandaag bereikbaar.

Met groet,
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: dinsdag 7 november 2017 16:32
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: VC ondersteuning supermarktactie Shufersal: maand van Nederlandse producten <=> publieksdiplomatie

Beste 5.1.2e,

Een korte heads-up dat de Shufersal maand met NL producten morgen begint. 5.1.2e zal morgenochtend nog even contact met je opnemen voor de fine-tuning van een en ander.

Groet, 5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: dinsdag 22 augustus 2017 17:24:30
To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e
Subject: VC ondersteuning supermarktactie Shufersal: maand van Nederlandse producten <=> publieksdiplomatie

Collega's,
Hieronder een verslag van telefonisch overleg met Tel Aviv, bulletsgewijs.

Aanwezig
Tel Aviv: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
DAM: 5.1.2e
COM: 5.1.2e 5.1.2e

Overall

- Wanneer ambassade besluit actief aan de slag te gaan tijdens supermarktactie dan -zoals al eerder gecommuniceerd - focus op invalshoek no waste/ duurzaamheid i.v.m. bredere maatschappelijke karakter plus speerpunt in Israël.

Specifieke activiteiten

- Activiteiten inzetten op het behalen van resultaten op de HGIS prioriteiten van de post, dus geen eenmalig event.
- Ihkv publieksdiplomatie samenwerking zoeken met lokale stakeholders die de actie overstijgen, lange termijn relatie opbouwen met als mogelijke high potentials/ influentials: relevante bedrijven, kennisinstellingen, studenten, wetenschappers. Doelgroepen kunnen klein blijven, heeft voorkeur zowel qua effectiviteit in samenwerking als risicomijdend.
- Mogelijke PD-events door post ingebracht:
  - Via organisatie in NL: trainingen over duurzame handel/ no waste in Israël
  - Seminar door expert geven over food transition, betere, groenere wereld etc.
  - Shufersal ↔ management AH sticker 35% korting ivm no waste.

00010 1272524

- NLse duurzame boodschappentas uitdelen in hoofdfilialen. Commentaar COM/DAM: NL zo wel heel erg zichtbaar. Alleen als tassen op hoofdfilialen buiten bezette gebieden uitgedeeld worden is dit een positieve actie. Je benadrukt de wens om banden met Israël te verstevigen binnen de grenzen => afbakening. Zo niet, niet doen.
- Shufersal wil ws graag meelifen met de NLse activiteiten

- COM: bovenstaande acties liever zoveel mogelijk offline.

Politieke risico's

- DAM: als er bedrijven meedoen hen expliciet informeren over ontmoedigingsbeleid en MVO (risico MR schending ivm activiteit in bezette gebieden).
- Tel Aviv: alle bedrijven zijn telefonisch geïnformeerd over ontmoedigingsbeleid.

Woordvoering indien noodzakelijk

- Tel Aviv: actieve deelname post gaat over economische en duurzame ontwikkelingen; vanzelfsprekend houdt NL zich aan het eigen beleid.

5.1.2a

Tot zover de punten. Zijn er van jullie kant nog aanvullingen?

@ 5.1.2e : is na te gaan wat je Franse en Italiaanse collega's hebben gedaan tijdens de productweken van hun land? Is wel interessant te weten.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

Corporate Communicatie en Publieksdiplomatie

COM/CA

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Tel 5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5 5.1.2e
5.1.2e Thur 11/17/2022 9:17:06 PM
Subject: RE: WK landenteams in Oost-Jeruzalem
Received: Thur 11/17/2022 9:17:00 PM

Laatste nabrander: bij DIO is het 5.1.2e

From: 5 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 17 november 2022 19:33
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: WK landenteams in Oost-Jeruzalem

Je kan bij het doorsturen nog even nadrukkelijk vragen of deze lijn klopt voor activiteiten of echt puur gaat om handel. Daar blijf ik wel wat over twijfelen. Onze lijn is echt gericht op bedrijven en minder op deelname aan een activiteit (waarmee je dan wel indirect financieel bijdraagt uiteraard). Kan DJZ wellicht wel aangeven.

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Datum: donderdag 17 nov. 2022 7:16 PM
Aan: 5 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Onderwerp: RE: WK landenteams in Oost-Jeruzalem

Ha 5.1.2e,

Fijn dat je het hebt aangepast en helemaal eens dat het beter is om het in te korten. Ik denk ook dat ze hier voldoende aan hebben om een eigen afweging te maken.
Zal ik het uitzetten bij RAM en TEL met de vraag of ze hier morgen naar willen kijken? Heb jij toevallig contactpersonen bij DJZ en DIO? Anders zoek ik dat nog even uit!

Fijne avond,
5.1.2e

5 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e

Reeds beoordeeld zie 1280123

From: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>

Sent: donderdag 17 november 2022 18:03

To: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>

Subject: RE: WK landenteams in Oost-Jeruzalem

Het is niet helemaal af/perfect maar ik stuur alvast wat ik heb:

5.1.2i

From: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>

Sent: donderdag 17 november 2022 17:34

To: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>; DAM-MOVP <[5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>

Cc: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>

Subject: RE: WK landenteams in Oost-Jeruzalem

Dank je wel *

From: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>

Sent: donderdag 17 november 2022 17:08

To: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>; DAM-MOVP <[5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>

Cc: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>

Subject: RE: WK landenteams in Oost-Jeruzalem

Ha [5.1.2e],

00011
De vraag kwam toevallig ook binnen bij [5.1.2e] vandaag. We zullen een net antwoord voor je dichten.

Groet

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: donderdag 17 november 2022 16:59

To: 5 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; DAM-MOVP <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: FW: WK landenteams in Oost-Jeruzalem

Ha 5.1.2e, hopelijk kunnen jullie hier meer over vertellen – Tel Aviv was dus al betrokken en heeft geantwoord. 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld zie 1280123

5.1.2e

5.1.2e

To: 5 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Thur 2/9/2023 9:37:03 AM
Subject: RE: Vraag ontmoedigingsbeleid
Received: Thur 2/9/2023 9:37:04 AM
RE: VERZOEK: Beantwoording KVs Karabulut database nederzettingen

Ha 5.1.2e,

Zeker daartoe bereid en uiteraard ook om 5.1.2e goed te informeren. Ik ben het overigens met hem eens dat de betreffende zin 'Er is geen sprake van het overtreden van (internationale) regelgeving.' in het fact sheet beter kan worden geschrappt. Ik heb gisteren geprobeerd te achterhalen hoe die zin er in is gekomen (stond niet in eerdere fact sheets) en heb daar wel een idee over (nl. naar aanleiding van de casus van het WK schaken, in die specifieke casus was inderdaad geen sprake van overtreding regelgeving), maar het leent zich niet goed voor uitleg over de mail. Een sessie over ontmoedigingsbeleid kan helpen en dan kunnen we daarna de tekst bijstellen.

In een nutshell gaat het er eigenlijk om dat bedrijven zich moeten realiseren dat er risico's zijn als zij activiteiten ontplooiën die (direct/indirect) het Israëlische nederzettingenbeleid/schending van mensenrechten van de Palestijnse bevolking ondersteunen/bestendigen. Die risico's zijn in eerste instantie publicitair (naming-shaming, zarte lijst, VN data-base etc), maar in bepaalde omstandigheden kunnen er ook juridische risico's zijn (geschetst in para 23 van het memo, maar daar zitten allerlei haken en ogen aan, zoals je daar kunt lezen en verdere voorbeelden dan Riwal zijn er zover ik weet niet). Er is alleen niet zo iets als een algemeen verbod om activiteiten te ontplooiën die raken aan nederzettingen (de NL overheid kan NL bedrijven niet dwingen dat niet te doen), maar er is natuurlijk wel IMVO en de NL overheid verwacht van NL bedrijven dat ze invulling geven aan IMVO normen. En alhoewel NL overheid NL bedrijven dus niet kan dwingen geen zaken te doen, is het ook niet zo dat de overheid helemaal niets doet (en dus alles eigen verantwoordelijkheid van bedrijven is); in bepaalde gevallen gaat de overheid wel het gesprek aan met bedrijven (daar zijn wat voorbeelden van). Zie mail in bijlage waarin om die reden de zinsnede 'onder eigen verantwoordelijkheid' is geschrappt in de lijn t.a.v. ontmoedigingsbeleid/IMVO.

Ik hoop dat dit al wat helpt.

Hartelijke groet

5.1.2e

From: 5 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>

Sent: Thursday, February 9, 2023 8:22 AM

To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>

Subject: RE: Vraag ontmoedigingsbeleid

Ha 5.1.2e,

Ik snap je punt zeker. Zou je het wel ok vinden om de komende weken (moet dan even naar de agenda's kijken voor een moment) deel te nemen aan een sessie ontmoedigingsbeleid? Meer om mensen te informeren over gevoeligheden etc. Ik vind dergelijke discussie zich ook niet lenen voor de mail. Indien voor jou ok hiervoor een uurtje uit te trekken, dan zal ik zo ook reageren richting 5.1.2e. Scheelt jou een lange mail :).

Groet 5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>

Datum: woensdag 08 feb. 2023 12:37 PM

Aan: 5 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>

Onderwerp: FW: Vraag ontmoedigingsbeleid

Hoi 5.1.2e,

Ik mail je even apart. Ik wil uiteraard alle vragen beantwoorden, maar het heeft denk ik niet zo veel zin om in heel lange (email) 00013 discussie met RAM te komen en nu weer in het Engels adviezen op te stellen. Het is allemaal vrij genuanceerd, bewoordin. 1285381

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Indeed

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld

5.1.2e

5.1.2e

Sent: dinsdag 13 februari 2018 12:28

Subject: VERZOEK: Beantwoording KVs Karabulut database nederzettingen

Ik heb vanochtend een aanzet gemaakt voor de beantwoording van deze Kamervragen, zie graag hierbij de link via Foxy, die reeds met jullie was gedeeld:

5.1.2i

5.1.2e

To: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e, 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e, Dc-van-den 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Wed 12/18/2019 11:25:58 AM
Subject: RE: Verzoek: Lijstje NLse MNCs in Israël
Received: Wed 12/18/2019 11:26:00 AM

Niet actief benaderen: eens. Maar als ze zich zelf opgeven is het een ander verhaal wat mij betreft (geen uitsluiting).
Uiteraard verlenen we nooit diensten buiten grenzen 67.

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e, 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Datum: woensdag 18 dec. 2019 11:07 AM
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Kopie: 5.1.2e, 5.1.2e @minbuza.nl, 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl, 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl, 5.1.2e @minbuza.nl
Onderwerp: RE: Verzoek: Lijstje NLse MNCs in Israël

Hoi 5.1.2e
Fijn dat je dit signaleert! Wij zouden ervoor pleiten Booking niet actief te benaderen. Deelname aan de missie zou, gelet op activiteiten in bezet gebied, voor veel ophef kunnen zorgen.

Groet,

5.1.2e
From: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: woensdag 18 december 2019 10:32
To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e,
5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: FW: Verzoek: Lijstje NLse MNCs in Israël

Goedemorgen collega's van DAM.

buiten verzoek.
buiten verzoek. Nu viel mijn oog op Booking.com, staat me bij dat daar (in het verleden, en nu niet langer?) iets speelde met ontmoedigingsbeleid. Zien jullie in onderstaand lijstje nog 'red flags' op dit vlak?
Dank en groet,

5.1.2e
Van: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Verzonden: woensdag 18 december 2019 09:46
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e @vnoncw-mkb.nl
CC: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek: Lijstje NLse MNCs in Israël

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek.

5.1.2e

buiten verzoek.

Een prettige dag gewenst,

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Datum: dinsdag 17 dec. 2019 16:19

Aan: 5.1.2 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>

Kopie: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl> 5.1.2e@minezk.nl' <5.1.2e@minezk.nl>,
5.1.2e@rvo.nl' <5.1.2e@rvo.nl>, 5.1.2e <5.1.2e@vnoncw-mkb.nl>

Onderwerp: Verzoek: Lijstje NLse MNCs in Israël

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek.

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Thur 1/14/2016 10:50:58 PM
Subject: RE: Verzoek: Graag akkoord op antwoord burgervraag ontmoedigingsbeleid
Received: Thur 1/14/2016 10:51:00 PM

Kern zit dus in woordje 5.1.2i
5.1.2i Want bussen rijden ook op de Westoever. Meer winst voor bedrijf komt
investerings elders ook ten goede, aannemelijk is dam Westoever.
Volgens mij is onderstaande dus correct.
5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: donderdag 14 januari 2016 17:27:11
To: 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: Verzoek: Graag akkoord op antwoord burgervraag ontmoedigingsbeleid

5.1.2e

Bij afwezigheid van 5.1.2e en gezien de gevoeligheid, graag vriendelijk verzoek om akkoord op onderstaand concept-antwoord,
afgestemd met DJZ (5.1.2e) op een (vervolg)burgervraag over het ontmoedigingsbeleid in relatie tot een OV-concessie in
Friesland.

Dank alvast en groet,

5.1.2e

5.1.2i

5.1.2e
5.1.2e

From: DAM
Sent: maandag 4 januari 2016 07:56
To: 5.1.2e
Cc: DAM-MOVP; 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e
Subject: FW: Burgervraag: ontmoedigings beleid economische activiteiten in joodse nederzettingen (E3264359)
00016

From: [5.1.2e] [5.1.2e]@gmail.com]

Sent: donderdag 31 december 2015 15:54

To: DAM

Subject: Re: Burgervraag: ontmoedigings beleid economische activiteiten in joodse nederzettingen (E3264359)

Aan [5.1.2e] [5.1.2e]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directie Communicatie
Postbus 20061 | 2500 EB | 's-Gravenhage

[5.1.2e] 31 december 2015

Geachte [5.1.2e] [5.1.2e],

Betreft: ontmoedigingsbeleid

Dank voor uw email bericht van 11 november met een heldere uitleg over het ontmoedigingsbeleid. Deze brief schrijf ik naar aanleiding van uw email. Ik heb geen idee of het in orde is mijn brief aan u te richten. Als ik een andere adressering had moeten gebruiken vertrouw ik er op dat u mijn brief naar de juiste persoon zult doorgeleiden.

Met betrekking tot het ontmoedigingsbeleid is het duidelijk dat bedrijven die willen investeren/zaken doen in nederzettingen niet kunnen rekenen op diensten van de overheid. Ik neem aan dat dit niet alleen maar betrekking heeft op dienstverlening door een ambassade, maar dat dit geldt voor alle overheidsorganen. Daar op doorredenerend concludeer ik dat de overheid geen zaken zal doen met (Nederlandse) bedrijven werkzaam in nederzettingen.

Begin november las ik in de Leeuwarder Courant dat EBS één van de bedrijven is die meedingt naar de OV concessie in Friesland. EBS is het Europese dochterbedrijf van het Israëliische Egged. Egged verzorgt busvervoer tussen Israëliische nederzettingen in bezet Palestijns gebied en tussen die nederzettingen en steden in Israël. EBS/Egged helpt daarmee de (illegale) nederzettingen in stand te houden. In mijn beleven hoort een dergelijk bedrijf geen overheidsopdracht te krijgen om het OV te verzorgen.

Samen met enkele andere personen nam ik het initiatief GS van de provincie hierover te benaderen. We schreven aan Gedeputeerde Staten en legden uit dat Friesland geen concessie dient te verlenen aan EBS/Egged. Op basis van de onderstaande aandachtspunten vroegen we GS om EBS/Egged geen concessie te verlenen:

1. *Het Internationaal Gerechtshof bevestigde in 2004 dat het stichten van nederzettingen door Israël in bezet gebied een flagrante schending is van de Vierde Conventie van Genève. Veel van de grond waarop nederzettingen en de verbindingswegen zijn aangelegd, werd geconfisqueerd. Palestijnse eigenaren ontvingen daarvoor geen compensatie. De Palestijnse bevolking werd er van hun land verdreven, met ernstige en blijvende schending van hun mensenrechten als gevolg.*
2. *De Nederlandse overheid ontmoedigt bedrijven actief om economische activiteiten in, of ten behoeve van Israëliische nederzettingen te ondernemen. Die nederzettingen zijn volgens Nederland illegaal, aldus de minister van buitenlandse zaken in antwoord op vragen uit de Tweede Kamer.*

beleid voert om eerbiediging van mensenrechten door het bedrijfsleven te bevorderen en om schendingen door bedrijven rechtstreeks of in hun keten te voorkomen. Verderop staat dat aan de overheid leverende bedrijven de mensenrechten moeten respecteren. Dit geldt ook voor leveringen aan gemeenten, provincies en waterschappen.

Als toen uw email over het ontmoedigingsbeleid beschikbaar was geweest, dan hadden we kunnen volstaan daarnaar te verwijzen. Immers 'geen diensten verlenen' betekent toch zeker ook dat de overheid geen opdrachten verleent aan bedrijven die werkzaam zijn in nederzettingen.

In een tv interview legde de gedeputeerde uit dat het College bij de aanbesteding bewust de uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout' m.b.t. naleving van mensenrechten niet heeft opgenomen. Als dat wel was gedaan zou dat veel gedoe opleveren met advocaten en rechtszaken, want er bestaat landelijk nog geen eenduidige opvatting hierover!

In antwoord op onze brief schreef het College: 'Wij hebben de door u genoemde aandachtspunten geplaatst in de context van het Europese en nationale aanbestedingsrecht. Daarbij hebben wij geconstateerd dat er binnen de aanbestedingsrechtelijke kaders voor deze aanbesteding geen gronden zijn om EBS uit te sluiten wegens vermeende schending van mensenrechten.'

De concessie werd aan Arriva gegund.

Naar aanleiding van de hierboven beschreven gang van zaken heb ik enkele vragen:

- Bent u het met mij eens dat het onwenselijk is dat een bedrijf dat werkzaamheden uitvoert in nederzettingen een opdracht krijgt het OV in Friesland te verzorgen? (Gelukkig had Arriva een betere offerte dan EBS.)
- Bestaat er beleid om 'lagere overheden' te ontmoedigen zaken te doen met bedrijven die werkzaam zijn in nederzettingen? (Ondanks een duidelijk ontmoedigingsbeleid, zoals verwoord in uw email, had het zo maar kunnen gebeuren dat de provincie in zee was gegaan met EBS.)
- Over vier jaar zal er weer een aanbesteding zijn. Welke actie kunnen we verwachten van de kant van de nationale overheid zodat tegen die tijd landelijk wel een eenduidige opvatting bestaat over toepassing van 'naleving van mensenrechten bij aanbestedingen'. Want we willen toch niet weer als antwoord krijgen: '... dat er binnen de aanbestedingsrechtelijke kaders voor deze aanbesteding geen gronden zijn om EBS uit te sluiten wegens vermeende schending van mensenrechten.'

Mijn collega briefschrijvers en ik zijn gaarne bereid ons standpunt nader toe te lichten en met u van gedachten te wisselen over stappen die nodig en mogelijk zijn om bij een volgende aanbesteding wel de nodige duidelijkheid te hebben.

In afwachting van uw reactie, met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Email: 5.1.2e@gmail.com

Op 21 december 2015 09:42 schreef DAM <5.1.2e@minbuza.nl>:

Geachte heer 5.1.2e

Dank voor uw e-mail van 11 november jl. waarin u vraagt naar verduidelijking over het Nederlandse ontmoedigingsbeleid met betrekking tot het investeren van Nederlandse bedrijven in Israëlische nederzettingen. Minister Koenders heeft mij gevraagd op uw vraag te reageren.

Achtereenvolgende Nederlandse kabinetten hebben op basis van het internationaal recht het standpunt ingenomen dat de gebieden die Israël in juni 1967 onder zijn bestuur bracht niet tot zijn grondgebied behoren. Nederzettingen zijn strijdig met internationaal recht en lopen vooruit op eventuele wijzigingen van de grenzen van 1967. Het ontmoedigingsbeleid stoelt op het standpunt dat de Israëlische nederzettingen in bezet gebied in strijd zijn met het internationaal recht.

De Nederlandse overheid ontmoedigt al jaren economische relaties met bedrijven in Israëlische nederzettingen in de door Israël bezette gebieden. Het beleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het gaat hierbij om activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen.

De Nederlandse overheid vervult een informerende rol, bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor de beslissing met wie zij zakendoen. Zelf verleent de overheid geen diensten aan Nederlandse bedrijven waar het gaat om activiteiten die zij ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in bezet Palestijns gebied.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

.....
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directie Communicatie
Postbus 20061 | 2500 EB | 's-Gravenhage
.....

5.1.2e@minbuza.nl

To: 5 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl;
5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl;
Cc: DAM-MOVP 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl;
From: 5.1.2e
5.1.2e
Fri 11/18/2022 1:16:35 PM
Subject: RE: Twee vragen begrotingsbehandeling
Received: Fri 11/18/2022 1:16:00 PM

Hi 5.1.2e, nog 1 punt. Willen we expliciet over Israëlische organisaties spreken ipv Israëlische bedrijven? Dat betreft dan immers een veel ruimere groep. Ontmoedigingsbeleid is gericht op economische activiteiten...
Zie ook de parallelle kwestie van WK schaken en mijn reactie daarop.

From: 5 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Sent: vrijdag 18 november 2022 12:58
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: DAM-MOVP <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: RE: Twee vragen begrotingsbehandeling

Heel veel dank allen voor jullie snelle blik, laatste wijzigingen nog even telefonisch met 5.1.2e besproken. Dit wordt het eindresultaat (met name in laatste alinea zitten de finale wijzigingen).
Dank en groet!

+++++

Het kabinet is tegen een boycot van Israël en spant zich in voor versterking van de (economische) betrekkingen met Israël binnen de grenzen van 1967. Hiermee wordt onder andere invulling gegeven aan de motie Van der 5.1.2e en Voordewind over het aanmoedigen van economische relaties tussen Nederlandse en Israëlische bedrijven (Kamerstuk nummer 23432-363). In dit kader heeft de ontmoeting met een afvaardiging van het Israëlisch bedrijfsleven plaatsgevonden die past binnen het Nederlandse ontmoedigingsbeleid.

Het beleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven, als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het gaat hierbij om activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen. Indien Nederlandse bedrijven aankloppen bij de overheid, worden zij over dit beleid geïnformeerd. De Nederlandse overheid verleent geen diensten aan Nederlandse bedrijven waar het gaat om activiteiten die zij ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in bezet gebied. Over de toepassing en reikwijdte van dit beleid bent u eerder geïnformeerd middels brief met kenmerk 2018D01238.

Het kabinetsbeleid over de omgang met Israëlische organisaties is tevens uiteengezet in de Kamerbrief met de beantwoording van de feitelijke vragen van de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken over de evaluatie van de bilaterale samenwerkingsfora met Israël en de Palestijnse Gebieden van 22 april 2015 (Kamerstuk nr. 23432-396) hetgeen onverkort wordt toegepast. De ontmoeting met de Israëlische bedrijven in kwestie voldeed hieraan: hun hoofdkantoren zijn gevestigd binnen de grenzen van 1967 en de aanwezige Israëlische bedrijven waren geselecteerd op hun (potentiële) bijdrage aan de Nederlandse economie (activiteiten in Nederland zelf), met name op het vlak van innovatie. Het kabinet spreekt Israël consistent aan op de onrechtmatigheid van Israëlische nederzettingen, zowel bilateraal als in EU en overig internationaal verband. Nederzettingen zijn strijdig met het internationaal recht, ondermijnen de kans op een twee-statenoplossing en doen spanningen op de grond toenemen. Deze zorgen heeft de minister-president in ieder politiek gesprek opgebracht tijdens zijn reis en zoals ik dat ook deed tijdens mijn reis in mei jl..

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Sent: vrijdag 18 november 2022 11:34
To: 5 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
c.00017.MOVP <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

1280133

5.1.2i

5.1.2e

From: 5 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: vrijdag 18 november 2022 11:58

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: DAM-MOVP <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: Twee vragen begrotingsbehandeling

Importance: High

Ha allen,

Ik heb nog een keertje jullie hulp nodig vandaag. M wilde graag een sterkere beantwoording zien op onderstaande schriftelijke vragen uit de begrotingsbehandeling. Zonder alle details van het bezoek zelf te kennen heb ik een poging gedaan. @TEL willen jullie even kijken naar 5.1.2i 5.1.2e, mocht het lukken (ik weet dat je beperkt bereikbaar bent), kan jij nog een blik werpen op de tweede alinea. Ik heb geput uit je overzicht dat je vanochtend stuurde. 5.1.2e ook graag jouw blik vanuit DIO indien je dat nodig acht.

Sorry de deadline is weer strak zoals altijd: 13.00.

Groet 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2i

5.1.2e

5.1.2i

		5.1.2e				
		5.1.2e		5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e
5.1.2e	5.1.2e			5.1.2e	5.1.2e	
		5.1.2e				
5.1.2e						

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek.

buiten verzoek.

From: 5.1.2e

Sent: vrijdag 12 oktober 2018 11:12

To: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: buiten verzoek.

buiten verzoek.

Achtergrond: ontmoedigingsbeleid

Indien Nederlandse bedrijven aankloppen bij de overheid, worden zij over dit beleid geïnformeerd. De Nederlandse overheid verleent geen diensten aan Nederlandse bedrijven waar het gaat om activiteiten die zij ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in bezet gebied. Daarnaast informeert de overheid Nederlandse bedrijven actief in gevallen waarbij zij zelf is betrokken, zoals het bilaterale samenwerkingsforum. Het is aan bedrijven zelf om te bepalen welke activiteiten zij ontplooiën en met welke partners zij samenwerken. In het kader van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt van Nederlandse bedrijven verwacht dat zij onder eigen verantwoordelijkheid, met inachtneming van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, tot een afgewogen besluit komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen.

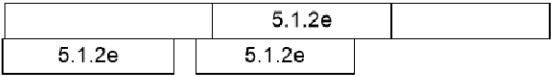
5.1.2e

00018

From: 5.1.2e

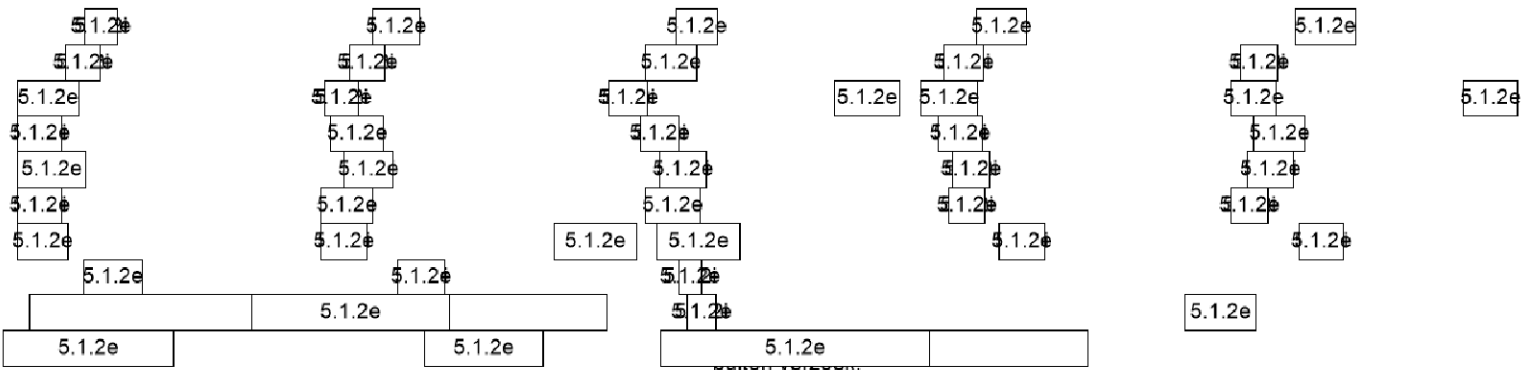
5.1.2e

1271702

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek.

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Mon 2/8/2016 12:33:36 PM
Subject: RE: SPOED/VERZOEK: Innovatiedag - ontmoedigingsbeleid
Received: Mon 2/8/2016 12:33:37 PM

Mooi, dank, 5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 8 februari 2016 12:20:25
To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: RE: SPOED/VERZOEK: Innovatiedag - ontmoedigingsbeleid

Ook van mij geen opmerkingen.
Gr.
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 8 februari 2016 12:19
To: 5.1.2e
Cc: 5.1.2e
Subject: RE: SPOED/VERZOEK: Innovatiedag - ontmoedigingsbeleid

Ook graag eens met voorgesteld antwoord.
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 8 februari 2016 12:16
To: 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e
Subject: RE: SPOED/VERZOEK: Innovatiedag - ontmoedigingsbeleid

Wat mij betreft prima zo

From: 5.1.2e
Sent: maandag 8 februari 2016 12:03:05
To: 5.1.2e
Cc: 5.1.2e
Subject: SPOED/VERZOEK: Innovatiedag - ontmoedigingsbeleid

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Servaes dus inmiddels op de lijn gekomen. We stellen dit antwoord voor, graag vriendelijk verzoek om jullie reactie, zo mogelijk per ommekeer.

Dank alvast en vriendelijke groet,
5.1.2e

5.1.2I

From: 5.1.2e

Sent: zondag 7 februari 2016 16:08

To: DAM-MOVP; 5.1.2e

Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Subject: Spoed: Innovatiedag - ontmoedigingsbeleid

Collega's, zie hieronder een bericht met een wat curieuze adressering: ambassade TEL en een aantal Kamerleden.

Mag ik vragen aan jullie om dit door te geleiden aan COM en andere betrokkenen? Ik gaf de 5.1.2e

Inhoudelijk merk ik op dat de definitie van het ontmoedigingsbeleid van de afzender strikter is dan het overheidsbeleid. Daarenboven valt niet niet 100% uit te sluiten dat sommige instellingen banden met nederzettingen hebben. Dat is ook niet de kern van het ontmoedigingsbeleid.

Graag overleg hoe hiermee om te gaan. Er zullen hierna wel meer berichten over de - overigens succesvolle - Innovatiedag komen, die evenals onderstaande zullen moeten worden beantwoord.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e

Verzonden: zondag 7 februari 2016 2:28:05 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen

Aan: TEL

CC: 5.1.2e @buza.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl;
5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e ; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl;
5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl;
5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl;
5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e

Onderwerp: Rode kaart voor de Nederlandse ambassade in Tel Aviv

Nederlandse ambassade in Tel Aviv

5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

A00019en donderdag werd in Den Haag de 'Smart Cities Innovatiedag' georganiseerd. Onder de deelnemers bevo1271700

bedrijven en instellingen die betrokken zijn bij de Israëlische bezetting en kolonisering van Palestina, zoals Technion University, Kela Israel, Captital Nature, Jerusalem Venture Partners en Magna BSP.

Zaken doen met dergelijke partners draagt bij aan schending van de internationale rechtsorde. Hun aanwezigheid is dan ook in strijd met onder meer het Nederlandse kabinetsbeleid, het recent bekrachtigde EU-standpunt, en het nog recentere rapport van Human Rights Watch. Daarop zijn de organisatoren en hosts van de Innovatiedag door velen gewezen.

Van hun kant wijzen die op de centrale rol van de Nederlandse ambassade in Tel Aviv bij de selectie en screening van de Israëlische deelnemers, en op het feit dat de ambassade daar zelfs een speciale employé voor in dienst heeft genomen. Dat was nodig nadat de ambassade in december 2013 'foute' Israëlische bedrijven bleek te hebben uitgenodigd voor de eerste Nederlands-Israëlische Samenwerkingsraad, voorloper van de Innovatiedag. Dat zou 'nooit meer gebeuren'.

Een blik op de deelnemers van de Innovatiedag wijst uit dat het desondanks opnieuw is gebeurd – zelfs op een aanzienlijk ernstiger schaal dan in 2013. Die schaal verraadt dat de ambassade zijn belangrijke taak niet aankan, of daar zelfs welbewust van afwijkt. Daarover spreek ik mijn afkeuring uit.

Ik roep u op uw beleid en functioneren in overeenstemming te brengen met de geldende regels: geen banden met de bezetting en kolonisering van Palestina; geen banden met de Israëlische defensie- en intelligence-industrie; ook niet op afstand of via derden; bij twijfel afstand bewaren.

Ik roep de leden van de Tweede Kamer en de minister van Buitenlandse Zaken op om hierop toe te zien, en om maatregelen te treffen die het door minister Timmermans in 2013 geformuleerde 'ontmoedigingsbeleid' verankeren als absolute norm voor contacten tussen de overheid en Israëlische bedrijven en instellingen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

--

To: 5.1.2e
Cc: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e@minbuza.nl
From: 5.1.2e
Subject: RE: SPOED: vraag ZMA Tel Aviv
Received: Wed 3/1/2017 10:58:00 PM

Hi 5.1.2e

Ik heb geen aanvullingen. Het is een politieke afweging, gezien beleidsuitgangspunt tegen boycot gemitigeerd door inkadering activiteiten in ontmoedigingsbeleid en mvo beleid en uitleg daarover aan betrokken bedrijven en actieve activiteiten van de ambassade alleen binnen Israël op basis van grenzen van 1967.

Gr.

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: woensdag 1 maart 2017 22:39
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e van <5.1.2e2e>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: SPOED: vraag ZMA Tel Aviv

5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e

Ik had eerder vanavond contact met TEL hierover, op grond waarvan er meer duidelijkheid is over wat NL ondersteuning aan deze actie precies zou inhouden, nl. dat ambassade logo op promotiemateriaal komt te staan. Niet uitgesloten is dat dit promotiemateriaal ook in supermarkten in nederzettingen komt te liggen. Daarnaast kan TEL specifieke aanvullende activiteiten organiseren in kader van deze actie.

Gezien gevoeligheid willen wij kwestie voorleggen aan 5.1.2e en 5.1.2e, zie advies hieronder. TEL wil uiterlijk morgen COB (voor begin weekend in Israël) uitsluitsel kunnen geven aan Shufersal. Daarom verzoek aan jullie om akkoord c.q. reactie/aanvullingen op onderstaand concept-advies vóór morgenochtend 2/3 om 10:30u, waarna ik zal voorleggen aan 5.1.2e en 5.1.2e.

Dank vast en groet,

5.1.2e

5.1.2i

5.1.2e

5.1.2i

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2i

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Ambassade van het Koninkrijk der

5.1.2e

Beit Oz, 14 Abba Hillel St, Ramat Gan 52506

Tel Aviv - Israel

Tel: 5.1.2e

<http://israel.nlembassy.org>

From: 5.1.2e

Sent: dinsdag 28 februari 2017 12:41

To: 5.1.2e

Cc: 5.1.2e 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Subject: FW: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

5.1.2e,

Zouden jullie naar onderstaande kwestie willen kijken? Er is nogal haast bij omdat 5.1.2e TEL hier graag zo snel mogelijk uitsluitel aan Supersol over wil geven. Zo wordt de kans op misverstanden over het Nederlandse beleid (zowel bevordering van de handel met Israël binnen de grenzen van 1967 als het ontmoedigingsbeleid ten aanzien van activiteiten die bij zouden kunnen dragen aan de instandhouding van nederzettingen in bezet gebied) geminimaliseerd.

In afwezigheid van 5.1.2e legden we de kwestie al even voor aan 5.1.2e, maar zij gaf aan dit toch graag met 5.1.2e te willen overleggen. Ik begrijp dat 5.1.2e gister weer op kantoor was, maar we krijgen haar niet te pakken. Vandaar mijn poging bij jullie.

Heel veel dank alvast.

5.1.2e

From: 5.1.2e

Sent: dinsdag 28 februari 2017 11:29

To: 5.1.2 5.1.2e 5.1.2e< 5.1.2e >

Cc: 5.1.2e 5.1.2e< 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e .2e >

Subject: RE: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

Beste 5.1.2e,

Al witte rook?

Groet

5.1.2e

From: 5.1.2e

Sent: maandag 27 februari 2017 12:47

To: 5.1.2e; 5.1.2 5.1.2e van; 5.1.2e

Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

Subject: RE: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

Beste collega's,

Veel dank alvast voor jullie afgestemde besluit over deze kwestie.

Wij zien jullie reactie met grote belangstelling tegemoet, opdat 5.1.2e spoedig de CEO van Shufersal kan informeren.

Groet

00020

1271699

5.1.2e

5.1.2e

*Ambassade van het Koninkrijk der
Nederlanden*

Beit Oz, 14 Abba Hillel St, Ramat Gan 52506

Tel Aviv - Israel

Tel: 5.1.2e

<http://israel.nlembassy.org>

From: 5.1.2e

Sent: vrijdag 24 februari 2017 19:10

To: 5.1.2e 5.1.2e

Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e van; 5.1.2e 5.1.2e van; 5.1.2e 5.1.2e

Subject: RE: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

Dat is goed 5.1.2e, we pakken het maandag met 5.1.2e op. Fijn weekend en goede dienstreis! 5.1.2e

From: 5.1.2e

Sent: vrijdag 24 februari 2017 17:47:15

To: 5.1.2e 5.1.2e

Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e van; 5.1.2e 5.1.2e van; 5.1.2e 5.1.2e

Subject: RE: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

5.1.2e,

Dank. Vergeet DDE maar. Die heb ik abusievelijk genoemd. Jullie gaan over CSR/IMVO.

Zouden jullie dit maandag met 5.1.2e willen bespreken?

Het is voor de post van belang dat hier snel een antwoord op komt. Ik ben vlg. ma t/m wo echter op dienstreis.

Zouden jullie je antwoord maandag aan 5.1.2e 5.1.2e willen mailen? Dan kan hij de post zsm informeren.

Ik zet 5.1.2e en 5.1.2e wel ook alvast in cc. zodat zij hun gedachten over onderstaande ook alvast kunnen laten gaan.

Veel dank alvast en goed weekend.

5.1.2e

From: 5.1.2e

Sent: vrijdag 24 februari 2017 17:40

To: 5.1.2e 5.1.2e

Cc: 5.1.2e 5.1.2e van

Subject: RE: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

Ha 5.1.2e en 5.1.2e,

Sorry, ik weet hier echt te weinig van om een reactie te geven, dus aan een akkoord durf ik me niet te wagen.. Ik vraag me alleen af wat de risico's zijn voor de producenten en leveranciers van de Nederlandse producten - als ik het goed begrijp
00020 wij hen toch geen zaken te doen met bedrijven die (ook) in de nederzettingen actief zijn? Deze actie zal dan vrij
1271699

makkelijk bloot leggen welke bedrijven dit negeren, ik vraag me af of dat geen negatieve publiciteit op gaat leveren voor hen in NL?

Als gezegd weet ik er weinig vanaf, dus wellicht ook een onterechte zorg. Ook geen idee wie bij DDE betrokken is, maar begrijp dat eerdere versie van de lijn wel met hen is besproken? 5.1.2e is er maandag weer..

Groeten! 5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: vrijdag 24 februari 2017 17:15:59
To: 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e van
Subject: RE: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

Hi 5.1.2e,

5.1.2e en ik werken allebei bij IMH dus het DDE akkoord kunnen we niet geven en ik ben ook niet de achtervang van 5.1.2e op dit dossier dus ik durf hier geen uitspraken over te doen. Ik weet ook niet wie hier vanuit DDE bij betrokken is. Mogelijk weten mijn collega's 5.1.2e en 5.1.2e meer.

@Mariëlle en 5.1.2e, weten jullie meer van het ontmoedigingsbeleid en zo ja, zouden jullie naar het conceptantwoord kunnen kijken?

Groet,
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: vrijdag 24 februari 2017 16:52
To: 5. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e van <5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e >
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

Ja, 5.1.2e had het over 5.1.2a is dus zeker niet de eerste keer dat dit gebeurt.

5.1.2e, zou jij –in afwezigheid van 5.1.2e- het DDE-akkoord op onderstaande willen geven?

Veel dank!
5.1.2e

From: 5.1 5.1.2e
Sent: vrijdag 24 februari 2017 15:10
To: 5.1.2e 5.1.2e van
Cc: 5.1.2e
Subject: RE: Urgent: vraag ZMA Tel Aviv

Hi 5.1.2e,

Veel dank en je voorstel nog een klein beetje gewijzigd i.o.m. 5.1.2e. Tekst hieronder is akkoord wat ons betreft. Misschien ook interessante vraag of Supersol al andere EU-landen in het zonnetje heeft gezet en hoe die (ambassades) daar qua ondersteuning mee zijn omgegaan.

Hartelijke groet,

5.1.2e

TEL denkt daarbij aan een focus op CSR en sustainability. Zo zouden zij bijv. jute boodschappentassen met opdruk van NLse producten kunnen betalen, de maand kunnen openen met een diner op de residentie/ambassade of een seminar kunnen organiseren.

De post ziet dit als een grote kans om NLse producten te promoten en zou de actie dus graag willen steunen. Het overgrote deel van de vestigingen van Supersol zit in Israël zelf. Supersol heeft echter ook vestigingen in de nederzettingen.

De vraag is dus of de post mhoo het ontmoedigingsbeleid wel iets mag doen. 5.1.2e sprak gister al met de president directeur van Supersol en heeft toen het ontmoedigingsbeleid al even genoemd. Daar schrok de man kennelijk erg van. 5.1.2e heeft al van 1 NLse producent gehoord dat Supersol de actie mogelijk niet zal doen voor 5.1.2e wil dus graag zsm een antwoord op de hgg. vraag, opdat hij de directeur gerust kan stellen.

Het is volgens de post niet mogelijk alleen vestigingen in Israël zelf te steunen met bijv. de boodschappentassen, en niet de vestigingen in de bezette gebieden. Dat zou noch Supersol, noch de consument begrijpen.

Zouden we hier vandaag nog even over kunnen overleggen? Mijn insteek is dat ik de post graag een positieve reactie zou willen geven. Vooral omdat ik het als kans zie om Nederlandse producten te promoten. Ik zie de problemen met het ontmoedigingsbeleid absoluut, maar wellicht kunnen we kijken naar de manier waarop de post een dergelijke actie kan ondersteunen binnen de kaders die door het ontmoedigingsbeleid worden gesteld. Daar zijn ongetwijfeld verschillende gradaties in. Zou daar dus graag even met jou (en later ook DJZ en DDE?) over willen overleggen.

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld 1271666

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld 1271666

From: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@gmail.com>
Date: 2017-11-13 10:08 GMT+01:00
Subject: Dutch Tel Aviv Emb.sponsors of Dutch food month....
To: 5.1.2e <5.1.2e@xs4all.nl>, 5.1.2e <5.1.2e@gmail.com>, 5.1.2e
<5.1.2e@gmail.com>, 5.1 5.1.2e <5.1.2e@hotmail.com>, 5.1.2e 5.1.2e @hetnet.nl>, 5.1.2e
5.1.2e @pandora.be>, 5.1.2e <5.1.2e@gmail.com>, 5.1.2e
<5.1.2e@hotmail.com>, "5.1.2e@hotmail.com" <5.1.2e@hotmail.com>, docP 5.1.2i@docp.nl>

Ask the Dutch Government: Why are you (the embassy in Tel Aviv) the *official* sponsors of a Dutch food month which also takes place in Israeli settlements?
(photos taken in Shufersal Gilo. Gilo is an illegal Israeli settlement in East Jerusalem)

To: [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]
[redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]
Cc: [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]
From: [redacted] [redacted] [redacted]
Sent: Mon 7/7/2014 10:10:43 AM
Subject: RE: overleg verhouding MOV-ontmoedigingsbeleid
Received: Mon 7/7/2014 10:10:44 AM

Prima, [redacted], om dit gesprek te hebben.

[redacted]

[redacted]
[redacted] [redacted]
[redacted] [redacted]

.....
Directorate General for Foreign Economic Relations
Ministry of Foreign Affairs
Bezuidenhoutseweg 67 | 2494 AC | The Hague
P.O. box 20061 | 2500 EB | The Hague

.....
T [redacted]
M [redacted]@minbuza.nl

-----Original Appointment-----
From: [redacted]
Sent: maandag 7 juli 2014 10:47
To: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]; DAM-MOVP
Subject: overleg verhouding MOV-ontmoedigingsbeleid
When: donderdag 10 juli 2014 13:30-14:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.
Where: tbc

Allen,
De afgelopen maanden is gebleken dat er veel vragen bestaan over de verhouding tussen MVO en het ontmoedigingsbeleid. Daarbij bestaan intern verschillende interpretaties van de termen, juridische kaders en reikwijdte. Het lijkt me nuttig om dit bespreken en proberen tot een gezamenlijke lijn te komen, alvorens we met externe partijen hierover het gesprek aangaan.

Op basis van de scheduling assistant kom ik op dit tijdstip. Laat even weten of jullie dit schikt.

Mvg,
[redacted]
DAM-MOVP

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Tue 7/1/2014 10:03:15 PM
Subject: Re: ontmoedigingsbeleid vs MVO para 43 OESO-richtlijn
Received: Tue 7/1/2014 10:03:17 PM

5.1.2e,

Nederzettingen zijn niet alleen in strijd met het humanitair oorlogsrecht, maar ook met het zelfbeschikkingsrecht en dat is een mensenrecht. Lijkt mij goed om binnenkort hierover te overleggen.

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: Tuesday, July 01, 2014 02:11 PM
Aan: 5.1.2e; 5.1.2e
Onderwerp: RE: ontmoedigingsbeleid vs MVO para 43 OESO-richtlijn

5.1.2e, 5.1.2e,

5.1.2e haalt deze paragraaf uit de OESO-richtlijnen als basis voor zijn pleidooi.

Paragraph 3 addresses more complex situations where an enterprise has not contributed to an adverse human rights impact, but that impact is nevertheless directly linked to its operations, products or services by its business relationship with another entity. Paragraph 3 is not intended to shift responsibility from the entity causing an adverse human rights impact to the enterprise with which it has a business relationship. Meeting the expectation in paragraph 3 would entail an enterprise, acting alone or in co-operation with other entities, as appropriate, to use its leverage to influence the entity causing the adverse human rights impact to prevent or mitigate that impact. 'Business relationships' include relationships with business partners, entities in its supply chain, and any other non-State or State entity directly linked to its business operations, products or services. Among the factors that will enter into the determination of the appropriate action in such situations are the enterprise's leverage over the entity concerned, how crucial the relationship is to the enterprise, the severity of the impact, and whether terminating the relationship with the entity itself would have adverse human rights impacts.

Mvg,
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: dinsdag 1 juli 2014 13:30
To: 5.1.2e; 5.1.2e
Subject: FW: ontmoedigingsbeleid vs MVO

5.1.2e, 5.1.2e,

De discussie over verhouding tussen MVO en ontmoedigingsbeleid blijft schuren (zie hieronder). Hij stelt dat we met het ontmoedigingsbeleid (zie uitspraken van M hieronder) de OESO-richtlijnen niet naleven. Als ik 5.1.2e goed begrijp, gaat het met name om indirecte betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen.

In mijn optiek zijn nederzettingen in strijd met internationaal recht, maar niet per se een mensenrechtenschending. Dus is het MVO wel van toepassing?

Graag nadere jullie visie. Hebben jullie tijd om dit eens te bespreken?

5.1.2e

00024

1271695

From: 5.1.2e 5.1.2e van
Sent: vrijdag 20 juni 2014 13:18
To: 5.1.2e 5.1.2e van
Cc: 5.1.2e 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: RE: INF/Oekraïne ontmoedigingsbeleid

5.1.2e, dat lijkt me een misverstand, waar we het dan in overleg over hebben moeten. Wij worden al jaren door NGO's en TK geconfronteerd met het uitgangspunt dat de overheid geen ondersteuning mag geven (bij handelsmissies of in het verlenen van subsidies, of advies via posten) aan bedrijven die de OESO Richtlijnen niet naleven. We hebben inmiddels voor instrumenten allemaal iMVO kaders opgesteld om te toetsen aan de OESO Richtlijnen. De OESO Richtlijnen hebben al sinds 2011 de notie van indirecte betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen tot verantwoordelijkheid van bedrijven verklaard (conform inzichten van 5.1.2e). Wat M hier onder aangeeft, kan dus worden opgevat als: "Voor MVO in relatie tot Israël en de bezette gebieden legt Nederland de lat wat lager dan we geneigd zijn elders te doen". 5.1.2e kan jij een overleg regelen met de daarbij vanuit 5.1.2e betrokken directeuren, en van ons 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e Groet, 5.1.2e

---

From: 5.1.2e
Sent: vrijdag 20 juni 2014 12:20
To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: RE: INF/Oekraïne ontmoedigingsbeleid

5.1.2e
Overleg lijkt me OK. De crux van het ontmoedigingsbeleid zit 'm in het geen ondersteuning bieden aan (Nederlandse) bedrijven die zaken willen doen in of ten behoeve nederzettingen. Het beleid geldt dus vooral de Nederlandse overheid zelf. Dus dat is m.i. van een andere orde dan MVO.

- Hierbij ter informatie uit verbatim M tijdens AO 12 februari 2014:
- 'Gezien het Nederlandse standpunt ten aanzien van nederzettingen acht de regering economische activiteiten van Nederlandse bedrijven in nederzettingen onwenselijk. De overheid ontmoedigt dergelijke economische activiteiten dan ook en de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en de Nederlandse vertegenwoordiging in Ramallah bieden geen ondersteuning aan bedrijven die zich wensen te vestigen of reeds gevestigd zijn in de nederzettingen in de Palestijnse gebieden, dan wel andere economische relaties met de nederzettingen aan willen gaan. Het is Nederlandse bedrijven overigens niet verboden om dergelijke economische relaties aan te gaan.
  - 'een ontmoedigingsbeleid hebben waarbij we bedrijven die actief zijn in of ten behoeve van de nederzettingen niet ondersteunen. We zeggen niet: «het mag niet».'
  - 'De heer Van der Staaij (SGP): (...) Zegt de Minister hiermee in feite: nee, alleen wat rechtstreeks de nederzettingen steunt kan niet? Maar je moet niet gaan denken aan wat er allemaal indirect kan gebeuren, want dan is er geen einde aan.

Minister Timmermans: Nogmaals, er is steeds gezegd: in of ten behoeve van de nederzettingen. Dat is de formulering. Indirect is mij gewoon veel te vaag, want dat kan van alles en nog wat betekenen. Op die lijn zitten we helemaal niet. Het is dus direct, ten behoeve van of in de nederzettingen, en niet indirect. Zeker met investeringen van bedrijven zal er altijd een indirect effect zijn.'

In het laatste AO 17/6 heeft hij weer met zoveel woorden gezegd: Nederlandse overheid biedt geen ondersteuning aan bedrijven die zaken willen doen of activiteiten willen ontplooiën in of ten behoeve van nederzettingen.

Dit is de door deze coalitie afgezegende lijn.

Mvg,
5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
00024 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek.

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e Wed 10/17/2018 12:28:11 PM
Subject: RE: Ontmoedigingsbeleid - casus Mekorot
Received: Wed 10/17/2018 12:28:12 PM
[Voorbeeldbrief.pdf](#)
5.1.2a

Beste 5.1.2e,

Ik heb nog even nagedacht over de verwijzing naar het ontmoedigingsbeleid. Deze zou neerkomen op een derde passage onderaan de brief (dus onder de tekst over bezwaar/beroep en MVO) – zie ook bijgevoegde voorbeeldbrief om een indruk te krijgen hoe dit er doorgaans uit ziet. Mijn suggestie is een tekst als hierna, maar ik hoor graag ook jouw visie:

Het ministerie van Buitenlandse Zaken wil bedrijven tevens wijzen op het ontmoedigingsbeleid ten aanzien van economische relaties met bedrijven in Israëlische nederzettingen in bezet gebied. Het is aan bedrijven zelf om te bepalen welke activiteiten zij ontplooiën en met welke partners zij samenwerken. In het kader van MVO wordt van Nederlandse bedrijven verwacht dat zij onder eigen verantwoordelijkheid, met inachtneming van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, tot een afgewogen besluit komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken is te allen tijde bereid om dit nader toe te lichten in een gesprek.

Ik heb onze 5.1.2e hierover even gesproken en die vind een dergelijke toevoeging een prima idee indien dit nodig is om e.e.a. te laten aansluiten bij de beleidslijn op Israël. We doen dit wel vaker indien een vergunning een nadere toelichting behoeft; zie ook de tweede voorbeeldbrief buiten verzoek.

Groeten,

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 15 oktober 2018 15:40
To: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Subject: Ontmoedigingsbeleid - casus Mekorot

Beste 5.1.2e,

Volgens mij hebben we een goed beeld van de kaders en kunnen we R een besluit voorleggen, waarin we de afwegingen verduidelijken.

5.1.2i

000251271694

Hartelijke groet,

5.1.2e

To: 5.1 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Mon 12/2/2013 4:12:44 PM
Subject: RE: NRC over ontmoedigingsbedrijven.
Received: Mon 12/2/2013 4:12:45 PM

5.1.2e

Wat ons betreft zijn de volgende punten van belang:

- Gezien het onrechtmatige karakter van de Israëlische nederzettingen/strikte toepassing van grenzen van Israël van vóór 1967 zijn staten en dus ook Nederland verplicht om niet direct of indirect bij te dragen aan het voortbestaan van nederzettingen;
- De precieze omvang van deze verplichting is echter nog niet volledig uitgekristalliseerd, met name wat betreft de NLse verplichtingen ten aanzien van bedrijven die actief zijn in nederzettingen (NL kan bedrijven niet verbieden daar actief te zijn);
- In dit licht lijkt het wel logisch om het beleid aan te scherpen, maar dat is een beleidsmatige keuze;
- Voor aanscherping van het beleid is zeker wat te zeggen indien de praktijk aangeeft dat er door Nederlands handelen direct of indirect toch een bijdrage wordt geleverd aan de instandhouding van nederzettingen;

Gr.

5.1.2e

From: 5.1 5.1.2e
Sent: maandag 2 december 2013 14:07
To: 5.1.2e 5.1.2e
Subject: FW: NRC over ontmoedigingsbedrijven.
Importance: High

Beste 5.1.2e,

We hebben weer eens verschillen van inzicht over toepassing ontmoedigingsbeleid ☺

Zou je mij kunnen bellen zodra je dit ziet? We moeten zsm een antwoord geven op NRC vragen.

Dank alvast!

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 2 december 2013 14:02
To: 5.1 5.1.2e
Subject: Re: NRC over ontmoedigingsbedrijven.

Nee, want dit bedrijf is niet gevestigd in Ariel (het heeft daar een faciliteit kennelijk) maar in Israel proper. Als we disinviten dan rekken we het beleid veel verder op dan M in Kamer heeft gezegd.

Van: 5.1 5.1.2e
Verzonden: Monday, December 02, 2013 01:55 PM W. Europe Standard Time
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: NRC over ontmoedigingsbedrijven.

5.1.2e, sorry, we gaan hier geen discussies meer over voeren. Heel graag even 5.1.2e vertellen wat wij besproken hebben.

Dank alvast!

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 2 december 2013 13:55
To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e, CC]; 5.1.2e 5.1.2 5.1.2e
Subject: RE: NRC over ontmoedigingsbedrijven.

00026

1271693

5.1.2e

5.1.5

kunnen we niet uitsluiten van deelname. Dit gaat is nl in strijd met wat M vorige week in de Kamer heeft gezegd vorige week. Dit zou een beleidswijziging inhouden die eerst op hoger niveau afgestemd moet worden.

Ik citeer hieronder de letterlijke tekst van M:

Quo

De heer **Van Bommel** (SP):

Het is me niet helemaal duidelijk. De minister spreekt zich nu uit over Nederlandse bedrijven. Als zij zaken doen met bedrijven in nederzettingen, dan krijgen ze geen toegang tot het samenwerkingsforum. Geldt dat nu ook voor Israëlische bedrijven in de nederzettingen?

Minister **Timmermans**:

Israëlische bedrijven die aan een forum meedoen, kunnen wij niet verplichten, geen relatie te hebben met bedrijven in de nederzettingen. Dat kunnen we alleen in het geval van Nederlandse bedrijven. Als Israëlische bedrijven afspraken willen maken met Nederlandse bedrijven die ertoe leiden dat die Nederlandse bedrijven actief worden in de nederzettingen, dan valt dat binnen het kader van ons ontmoedigingsbeleid. We zullen ze dan ook niet aan het forum laten deelnemen. We kunnen natuurlijk moeilijk iets afdwingen bij Israëlische bedrijven. Dat kunnen we echt alleen bij Nederlandse bedrijven.

De heer **Van Bommel** (SP):

De minister zei even hiervoor in het kader van de samenwerkingsfora dat de samenwerking ophoudt bij de Groene Lijn van '67. Dan zou je denken dat Israëlische bedrijven die in de nederzettingen opereren, ook geen toegang tot het samenwerkingsforum krijgen.

Minister **Timmermans**:

Nee. Die bedrijven zijn in Israël gevestigd. Wat zij verder in Israël of de nederzettingen doen, onttrekt zich aan de controle van de Nederlandse regering. Wij beperken ons tot de positie van de Nederlandse bedrijven die aan de fora meedoen.

Unquo

Als jullie nu van de lijn van M willen afwijken denk ik dat dit eerst op hoger niveau afgestemd moet worden. Tot nu toe is niet het beleid geweest. De consequenties van deze beleidswijziging zijn hier overigens niet te overzien wat betreft het programma. Het Export Institute, onze voornaamste counterpart bij de organisatie van het B2B programma, zal zich naar verwachting geheel terugtrekken uit de organisatie als we 5.1.5 van de lijst zullen halen.

From: 5.1 5.1.2e

Sent: maandag 2 december 2013 14:42

To: 5.1.2e

Cc: 5.1.2e, CCJ; 5.1.2e; 5.1.2 5.1.2e, 5.1.2e

Subject: RE: NRC over ontmoedigingsbedrijven.

Allen,

Hieronder voorstel voor beantwoording cfm eerdere woordvoering en Kamervragen over dit onderwerp.

Graag nog check voor de zekerheid door DJZ (5.1.2e). En graag bevestiging van post dat 5.1.5 van deelname wordt uitgesloten, zoals vanochtend met 5.1.2e besproken.

Dank alvast!

00026

1271693

5.1.2i

To: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; 5.1.2e [redacted]
5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]
Cc: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]
From: 5.1.2e [redacted] van
Sent: Wed 7/2/2014 10:59:02 AM
Subject: RE: NL vertaling common messages
Received: Wed 7/2/2014 10:59:04 AM
NL vertaling common messages.doc

Gebeurd, met aanpassing van “kromme” zin zoals door 5.1.2e [redacted] aangegeven. Schone tekst zoals met 5.1.2e [redacted] gedeeld gaat hierbij 5.1.2e [redacted]

From: 5.1.2e [redacted]
Sent: dinsdag 1 juli 2014 16:45
To: 5.1.2e [redacted]
Cc: 5.1.2e [redacted] van
Subject: RE: NL vertaling common messages

Hoi 5.1.2e [redacted],

Veel dank. Stel voor dat 5.1.2e [redacted] dit oppakt en doorstuurt naar zijn MaMa-collega. Zij had hem hierover ook gemaild.
De 5.1.2a [redacted] en heeft geen toegang tot zijn mail en zal hier ook niet direct mee dealen.

Groet,
5.1.2e [redacted]

From: 5.1.2e [redacted]
Sent: dinsdag 1 juli 2014 16:25
To: 5.1.2e [redacted]
Cc: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]
Subject: NL vertaling common messages

5.1.2e [redacted],
Hierbij de tekstsuggesties voor de Nederlandse vertaling van common messages n.a.v. AVT en DJZ. Stuur jij door naar de 5.1.2a [redacted] collega's?

5.1.2a [redacted]

Mocht NL overgaan tot publicatie, zal NL misschien kiezen voor een ingekorte variant.
Je zou gezien de laatste ontwikkelingen vraagtekens kunnen zetten bij publicatie deze week.

5.1.2e [redacted]

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl; DAM-MOVP 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
Sent: Wed 7/16/2014 8:20:17 AM
Subject: RE: NCP brief - commentaar DAM
Received: Wed 7/16/2014 8:20:17 AM

5.1.2e,

Ik kan me vinden in jouw suggesties, behalve bij de eerste bulle van de toelichting over het schrappen van “recht op zelfbeschikking. Vanuit juridisch perspectief is dit een belangrijke pijler van het Nederlands (ontmoedigings)beleid ten aanzien van conflictgebieden (niet alleen Israël/Palestina, 5.1.2e buiten verzoek. 5.1.2e). Daarom dat handhaven.

In de discussies over MOVP ontmoedigingsbeleid is dit aspect in eerste instantie ondergesneeuwd, maar later wel degelijk door ons meegenomen in advisering. Het is belangrijk dat M en R ook de relevantie van het recht op zelfbeschikking voor ogen hebben. Sowieso speelt het een grote rol in de komende discussies over ontmoedigingsbeleid en MVO.

Gr.
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: dinsdag 15 juli 2014 15:18
To: 5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e ; DAM-MOVP
Subject: RE: NCP brief - commentaar DAM

5.1.2e,

Hierbij het commentaar van DAM op het memo.

Mijn voorkeur zou uitgaan naar een kort memo. Ik heb dan ook een aantal suggesties gedaan om het memo wat in te korten.

Mvg,
5.1.2e

DAM-MOVP

From: 5.1.2e
Sent: dinsdag 15 juli 2014 11:15
To: 5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: RE: NCP brief - commentaar DAM

Allen,

Zie bijgevoegd oplegmemo met aanpassingen van DJZ.

5.1.2e, ook nog even jouw aandacht voor laatste twee bullets van de Kern (delen jullie conclusie en advies?).

Gr.
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 14 juli 2014 22:23
To: 5.1.2e 5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: RE: NCP brief - commentaar DAM

Ik moet nog naar het oplegmemo kijken. Ik reageer op de versie van DJZ met hun commentaar.

From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: maandag 14 juli 2014 17:48
To: 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: RE: NCP brief - commentaar DAM

00028-
bedankt,, ik pas het aan. Nog opm op het memo?gr, 5.1.2e

From: 5.1.2e

Sent: vrijdag 11 juli 2014 14:06

To: 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e

Cc: 5.1.2e 5.1.2e van; 5.1.2e 5.1.2e

Subject: RE: NCP brief - commentaar DAM

5.1.2e,

Hierbij nog twee tekstsuggesties. Heb laatste versie van ontmoedigingsbeleid (kamerbrief 5 maart ingevoegd). Daarnaast andere passage iets algemener geformuleerd om niet vooruit te lopen op onze interne discussie.

Nogmaals eerst goed uitzoeken hoe het zit en indien nodig zaken aan bewindspersonen voorleggen, alvorens we met NCP spreken.

Dus schoorvoetend akkoord om nu al een uitnodiging bij NCP neer te leggen.

Mvg,

5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e

Sent: donderdag 10 juli 2014 16:13

To: 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e 5.1.2e

Cc: 5.1.2e 5.1.2e van

Subject: NCP brief

Beste collega's,

Conform afspraak bijgaand een concept antwoord brief + memo voor het NCP. Voor de volledigheid voeg ik de oorspronkelijke brief bij.

Graag zsm jullie commentaar/akkoord. Dan kan eea nog begin volgende week de lijn, net voor verlof van R en M.

Zoals afgesproken zullen we na de zomervakantie het onderwerp verder bespreken, ook ter voorbereiding op het informele gesprek met het NCP in het najaar. Intussen zullen wij (beb) een aantal relevante cases uitzoeken.

Groet! 5.1.2e

To: 5.1.2e 1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Tue 11/27/2018 12:19:33 PM
Subject: RE: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik
Received: Tue 11/27/2018 12:19:00 PM
Vergunningaanvraag 87960 Opzet Memo Rev JG.docx

5.1.2e 5.1.2e ,

De term 'raakt' zorgde mogelijk ook voor verwarring/behoefte aan nadere toelichting. Eigenlijk moet je hier zeggen dat er naast de mensenrechtentoets ook een toets aan het ontmoedigingsbeleid heeft plaatsgevonden (dat is toch bijna hetzelfde) vanwege positie Mekorot (monopolist) ten aanzien van watervoorziening in ISR en de door ISR bezette gebieden (incl. ISR nederzettingen).

Zie bijlage voor mijn aanpassingen. Ik heb wat zitten schuiven met teksten (dus het lijkt erger dan het is).

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e 1.2e
Sent: dinsdag 27 november 2018 10:55
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Subject: RE: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

5.1.2e dank! Een suggestie mijnerzijds in de bijlage. Klopt het dat de Toelichting van het originele memo ook nog wordt toegevoegd?

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: dinsdag 27 november 2018 10:04
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Subject: RE: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

Beste 5.1.2e en 5.1.2e ,

Ik heb een korte opzet geschreven voor het memo. Graag ontvang ik hierin jullie opmerkingen en toevoegingen. Wanneer we er zo niet uitkomen, kunnen we ook nog samen komen deze week.

Groeten,

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 26 november 2018 10:32
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Subject: RE: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

00029nk, 5.1.2e

Goed als 5.1.2e dit waar nodig aanvult, maar onze conclusie is dat de link tussen het onderhavige systeem en het *direct* aanleggen of in standhouden van nederzettingen niet evident is – in elk geval niet duidelijk genoeg om de exportvergunning af te wijzen. Daarbij zou ook een rol kunnen spelen dat het een *tijdelijke* uitvoer betreft, hoewel dit niets afdoet aan de inhoudelijke overwegingen.

Het systeem wordt gebruikt voor het in kaart brengen van het leidingennetwerk in ISR. Terwijl onzeker is dat het ook in de bezette gebieden zal worden ingezet, is dit niet ondenkbeeldig. Maar zelfs dan gaat het om het *in kaart brengen* van het netwerk – en bijvoorbeeld niet om de aanleg van die leidingen naar nederzettingen, wat mogelijk wel zou leiden tot de conclusie dat er direct wordt bijgedragen aan de aanleg of instandhouding van nederzettingen.

Wat mij betreft prima om morgen nog eens samen te komen, tenzij deze input en die van 5.1.2e voldoende duidelijk is.

Groet,
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 26 november 2018 10:16
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2 5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

Beste 5.1.2e en 5.1.2e,

Zoals 5.1.2e al stuurde, neem ik deze week het herschrijven van het memo over. Ik heb het memo gelezen en haal er het volgende uit betreffende de vraag van R:

Mekorot is verantwoordelijk voor het watertransport in Israël en de bezette Palestijnse gebieden, inclusief de Israëlische nederzettingen. Het ontmoedigingsbeleid van de Nederlandse overheid wordt geraakt bij deze aanvraag. De Nederlandse overheid heeft een verantwoordelijkheid om niet betrokken te zijn bij activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van de nederzettingen. De aanvraag is afgestemd met DAM en DJZ en hieruit bleek dat dit in deze casus niet het geval was.

Zouden jullie wellicht verder kunnen toelichten waarom het ontmoedigingsbeleid niet voldoende geraakt wordt om de vergunningaanvraag af te wijzen?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: vrijdag 23 november 2018 17:09
To: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2 5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

Prima om volgende week te bespreken.
5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: vrijdag 23 november 2018 14:55
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

00029oor mij is het ook niet helemaal duidelijk. Onze interpretatie van haar vraag is dezelfde; laten we daar mæ1271688

aan de slag gaan. Dank alvast voor de support!

Gr 5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Datum: vrijdag 23 nov. 2018 14:36

Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Kopie: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e@minbuza.nl>

Onderwerp: RE: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

Veel dank 5.1.2e,

Ik zag het antwoord van R via de DAM-postbus ook binnenkomen. Ik vind de vraag/opmerking van R wat warrig, maar het lijkt alsof ze duidelijker in het memo wil hebben waarom het ontmoedigingsbeleid hier niet leidt tot een negatief advies op de uitvoervergunning.

We denken uiteraard graag mee.

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e

Sent: vrijdag 23 november 2018 14:17

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: FW: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

Ha 5.1.2e

Dit is het bewuste memo inclusief vraag van R. Thanks voor de hulp.

@ 5.1.2e. Ik ben volgende week op dienstreis en helaas niet in de gelegenheid dit op te pakken. Ik heb onze collega 5.1.2e daarom gevraagd of hij een aanzet voor een aanvullend memo kan maken. De benodigde kennis ligt m.i. vooral bij jullie. Het is natuurlijk wel zo dat wij het zullen gaan oppakken. Vandaar de vraag of jullie 5.1.2e kunnen helpen om de vraag van R in een aanvullend memo te beantwoorden. Hij zal volgende week dan even contact opnemen.

Groeten

5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e 5.1.2e@minbuza.nl>

Datum: donderdag 22 nov. 2018 17:53

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Kopie: 5.1.2e 5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>, COM <5.1.2e@minbuza.nl>, R5 5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e
5 5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>, DAM 5.1.2e@minbuza.nl>, DJZ 5.1.2e@minbuza.nl>, IMH 5.1.2e@minbuza.nl>, 5.1.2e
5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Onderwerp: Min-BuZa.2018.1805-19 Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

00029

Van 5.1.2e

1271688

Aan: IMH via 5.1.2e

Cc: 5.1.2e COM, 5.1.2e DAM, DJZ

Datum: 22 november 2018

Kenmerk: Min-BuZa.2018.1805-19

Onderwerp: Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

R niet akkoord.

Opmerking R:

Maar raakt het kabinet ontmoedigingsbeleid ref nederzettingen – dit is niet duidelijk?

+++

5.1.2e : graag hard copy ophalen bij het R-secretariaat

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Wed 7/2/2014 8:53:15 AM
Subject: RE: Memo common messages
Received: Wed 7/2/2014 8:53:19 AM
memo EU common messages input BPZ + DJZ.docx

5.1.2e ,
Is het dan niet beter om gewoon te zeggen dat in common messages niet wordt gerept over “niet-ondersteuning” door overheden, want het is moeilijk vergelijken. Een voorstel in bijlage.
Gr.
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: woensdag 2 juli 2014 09:30
To: 5.1.2e
Subject: RE: Memo common messages

5.1.2e ,
M.i. wijkt NL ontmoedigingsbeleid op vijftal punten af van Europees beleid, maar hoor graag jouw visie.

1.	
2.	
ne	5.1.2a
3.	
4.	
5.	

Wilde eigenlijk niet teveel de nadruk leggen op de verschillen.

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: woensdag 2 juli 2014 08:24
To: 5.1.2e
Subject: RE: Memo common messages

5.1.2e ,
DJZ akkoord. Geen juridische bezwaren tegen inhoud van het memo.
Wel vraag ten aanzien van tweede punt van de toelichting, dat niet duidelijk is. Waarin gaat NL beleid verder?
Gr.
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: dinsdag 1 juli 2014 21:52
To: 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: Memo common messages
Importance: High

5.1.2e
5.1.2a

Graag zsm jullie commentaar (voor 9.15) Dan gaat memo vervolgens de lijn in. Moet ook nog langs R.

5.1.2e

5.1.2e

Zie mijn tracks.

Gr.

5.1.2e

5.1.2e,

Hierbij voorstel voor kernboodschappen. Vragen NRC en Kamervragen zijn zoveel mogelijk meegenomen. Graag commentaar/akkoord.

5.1.2e, kun jij even checken of het door de juridische beugel kan?

Veel dank alvast!

Groet,

5.1.2e

5.1.2e en 5.1.2e

V.w.b. Mekorot. Bezoek delegatie aan NL stond in het memo aan R dat nu retour is, vraag nemen we mee in de Q/A's maar deze laatste maken we niet te ingewikkeld [5.1.2] en spitsen ons iets meer toe op vragen die nog kunnen komen (want bedrijvenmissie gaat natuurlijk wel).

5.1.2e

Ha 5.1.2e,
S00031/Mekorot houdt ons aardig bezig...

Mogelijk zullen we nu vragen krijgen waarom we niet gaan?
Kunnen jullie wat argumenten aandragen?
Is het ook niet zo dat er onlangs nog een delegatie van Mekorot hier op bezoek is geweest? Dacht dit ergens gelezen te hebben in een van de mailwisselingen, maar kan dit niet meer vinden.
Groet & hoor graag,
5.1.2e

--Original message---
Sender: "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>
Sent time: 4 dec. 2013 01:17
To: "5.1.2e", "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: "5.1.2e", "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e", "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: Re: Advies bezoek R aan Mekorot / Fora

Helder 5.1.2e en 5.1.2e ik dank jullie beiden zeer voor snelle response,

Begrijp argumentatie vanuit media oogpunt en gevoeligheden ook goed (opportunity voor inhoudelijk component pakken we later op, of via andere weg) maar zullen eea meenemen in finaal memo aan R.
5.1.2e leest mee dus neem aan dat hij definitieve advisering (negatief advies) al snel kan terugkoppelen aan R. 5.1.2e definitief memo volgt met deze aanwijzing maar graag spoedige aanwijzing R in cc op mail zodat post (heb 5.1.2e en BEB meegenomen) programma kan bijstellen en de BEB i.o.m. post e.e.a. kan kortsluiten met de bedrijven.
Dank,
5.1.2e

Van: 5.1.2e, 5.1.2e
Verzonden: Wednesday, December 04, 2013 12:49 AM W. Europe Standard Time
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e
Cc: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Onderwerp: Re: Advies bezoek R aan Mekorot / Fora

5.1.2i

5.1.2e

--Original message---
Sender: "5.1.2e", "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>
Sent time: 3 dec. 2013 21:01
To: "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: "5.1.2e", "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: Re: Advies bezoek R aan Mekorot / Fora

5.1.2e, graag ook jouw oordeel (vraagt R nadrukkelijk om).

5.1.2e

--Original message---

Sender: "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent time: 3 dec. 2013 14:07

To: "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: Re: Advies bezoek R aan Mekorot / Fora

5.1.2e,

5.1.2a

Groet

Van: 5.1.2e, 5.1.2e

Verzonden: Tuesday, December 03, 2013 07:57 PM W. Europe Standard Time

Aan: 5.1.2e

Cc: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e

Onderwerp: Re: Advies bezoek R aan Mekorot / Fora

5.1.2e,

Dank.

Nog 3 vragen:

Ik neem aan dat als R zou besluiten niet deel te nemen, het bezoek van de bedrijven gewoon doorgaat?

Wat is de evt politieke economische fall out als R niet deelneemt?

Zou er een Israëlische bewindspersoon aan het bezoek deelnemen?

5.1.2e

--Original message---

Sender: "5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent time: 3 dec. 2013 12:55

To: "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>, "5.1.2e, 5.1.2e" <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: Advies bezoek R aan Mekorot / Fora

5.1.2e en 5.1.2e,

Spoodshalve per mail (memo volgt via hardkopie morgenochtend).

00031

1271684

Ref verzoek 5.1.2e graag jullie akkoord of aanwijzing over onderstaand advies (in platte tekst) aan R over eventueel bezoek aan de waterzuiveringsinstallatie Shafdan tijdens de fora op 9 december a.s. Aanwezigheid van R is onderdeel van de B2B component en het bedrijvenbezoek watermissie aan Israël. Shafdan is onderdeel van het Israëlisch nationaal waterbedrijf Mekorot waar ook naar verwezen werd in het NRC artikel.

Alvast veel dank voor spoedige reactie,

5.1.2e

+++

5.1.2i

From: 5.1.2e, 5.1.2e
Sent: dinsdag 3 december 2013 09:50
To: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Cc: 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1; 5.1.2e; 5.1.2e, 5.1.2e
Subject: bezoek Mekorot

Dank voor de emails.

R wil graag zsm (en iig vandaag) een afgewogen advies, via 5.1.2e en 5.1.2e over het al dan niet bezoeken van deze site.

Willen jullie bij dat advies, lijkt me meest handig in vorm van memo, ook meenemen de bredere info/advisering die is verzameld tbv M over het NRC artikel?

Dank,

5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: maandag 2 december 2013 20:42
To: 5.1.2e 2e; 5.1.2e, 5.1.2e
Cc: 5.1.2e
Subject: RE: Shafdan vs The Library

Excuses voor spam. Ik begreep zojuist van 5.1.2e dat NL ook met Mekorot samenwerkt in het kader van MEDRC (MEDRC komt voort uit de Oslo-akkoorden: het is een multilateraal technisch forum op het gebied van waterontzilting en hergebruik van water. MEDRC wil bijdragen aan vrede en stabiliteit in het Midden-Oosten en Noord-Afrika d.m.v. capaciteitsopbouw van ontzilting en hergebruik van water, zodat de lokale bevolking in de dagelijkse waterbehoefte kan worden voorzien).
Dus het lijkt erop dat we wel een verhaal hebben richting pers mocht R besluiten bezoek doorgang te laten vinden.

From: 5.1.2 5.1.2e
Sent: maandag 2 december 2013 18:24
To: 5.1.2e; 5.1.2e, 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e
Subject: Shafdan vs The Library

5.1.2e en 5.1.2e, zie svp reactie post hieronder en in bijlage. Zijn jullie van mening dat alternatief (bezoek The Library met MP) toch de voorkeur verdient? Gr. 5.1.2e.
From: 5.1.2e
Sent: maandag 2 december 2013 18:17
To: 5.1.2 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e
Subject: Veldbezoeken R

5.1.2e,

5.1.2I

[Description: Description: Description: Description: Description: Description: Description: Description: Description:
Description: Description: Description: Description: Description: Description: Description: Description: Description:
Description: [cid:image001.jpg@01CC5B3E.2E01C670](#)]

5.1.2e

5.1.2e, Economic Section

Embassy of the Kingdom of the Netherlands
Beit Oz, 13th floor
14, Abba Hillel Street
Ramat Gan 52506

5.1.2e

5.1.2e	@minbuza.nl	<	5.1.2e	@minbuza.nl>
--------	-------------	---	--------	--------------

W www.netherlands-embassy.co.il<<http://www.netherlands-embassy.co.il>>;...

Please follow us on LinkedIn: [cid:image001.jpg@01CDEFFF.EFF4F700] <<http://www.linkedin.com/groups/Netherlands-Embassy-Tel-Aviv-Trade-4197647/about>>;;

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e Fri 4/4/2014 3:19:02 PM
Subject: RE: Juridische grondslag ontmoedigingsbeleid Nederland
Received: Fri 4/4/2014 3:19:03 PM

5.1.2e, dank.

1 punt: hoe verhoudt het ontmoedigingsbeleid zich tot het rechtsbeginsel, zoals verwoord door het Hof in de Corfu Channel case "every State's obligation not to knowingly allow its territory to be used for acts contrary to the rights of other States"? Dit beginsel wordt doorgaans gebruikt ihkv internationaal milieu recht, maar ook wel daarbuiten (terrorisme). In het kader van het ontmoedigingsbeleid hebben we veelal te maken met schending zelfbeschikkingsrecht. In dat geval zijn de "rights of other states" de rechten en rechtsbelangen van derde staten die immers een 'legal interest' hebben in de naleving van de plicht tot het respecteren van het zelfbeschikkingsrecht van de Palestijnen cq [buiten verzoek] cq etc [buiten verzoek]. Doordat het zelfbeschikkingsrecht een erga omnes recht is ([buiten verzoek] en Wall AO), bestaat er een corresponderende plicht aan de kant van NL om dat recht te respecteren. Die plicht is op zichzelf eveneens een erga omnes verplichting. Op die manier zou je kunnen stellen dat NL verplicht is om handelingen van private personen die in NL gevestigd zijn en onder haar rechtsmacht vallen en waarvan de NLse staat weet dat ze de schending van het zelfbeschikkingsrecht in stand houden, tegen te gaan/te verbieden, omdat NL anders in strijd handelt met het internationale recht en aansprakelijk is, niet alleen tov het volk in kwestie maar tevens tov de gehele internationale gemeenschap (viz "acts contrary to the rights of other States").

Groet,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
Legal Counsel
Netherlands Ministry of Foreign Affairs
Bezuidenhoutseweg 67 / P.O. Box 20061 / 2500 EB The Hague
The Netherlands

T 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl
www.minbuza.nl

-----Original Message-----

From: 5.1.2e
Sent: vrijdag 4 april 2014 15:43
To: 5.1.2e 5.1.2e
Subject: Juridische grondslag ontmoedigingsbeleid Nederland

5.1.2e,

Een paar punten over ontmoedigingsbeleid.

Gr.

5.1.2e

To: 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Thur 4/2/2015 8:56:07 AM
Subject: RE: input burgerbrief Israel ABP
Received: Thur 4/2/2015 8:56:08 AM
Brief aan minister Koenders aangaande ABP (2) (5).pdf

Hi 5.1.2e en 5.1.2e,

Zie graag via de onderstaande link naar de SWR een aanzet van mijn kant voor beantwoording van de burgerbrief van UCP (voor gemak wederom bijgevoegd). Zie uiteraard heel graag jullie input tegemoet. Zouden jullie uiterlijk woensdagmiddag 8/4, het liefst via track changes, kunnen reageren?

5.1.2i

Veel dank alvast en hartelijke groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: dinsdag 31 maart 2015 18:53
To: 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e
Subject: FW: input burgerbrief Israel

5.1.2e, 5.1.2e,

Zie graag brief in bijlage. Wij zullen een concept-antwoord opstellen en dat uiteraard met jullie delen.

Fijne avond en groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: dinsdag 31 maart 2015 14:19
To: 5.1.2e 5.1.2e
Subject: input burgerbrief Israel

Beste collega,

Vriendelijk verzoek een aantal bouwstenen aan te leveren voor beantwoording bijgaande burgerbrief.

Vr.groet,
5.1.2e

Bureau Atlas
5.1.2e

To: 5 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: DAM-MOVP 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Mon 11/21/2022 2:24:21 PM
Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering
Received: Mon 11/21/2022 2:24:22 PM

Graag Israelische bedrijven ipv Israelische organisaties in het hele fact sheet gebruiken.

De check op wetgeving is iets ingewikkelder: Je mag in Israel niet tot een boycot oproepen tegen Israel of tegen delen onder IIs control. IL bedrijven die expliciet geen zaken willen doen met nederzettingen in bezette gebieden zijn daarom kwetsbaar voor een rechtzaak ogv deze non-boycot regel.

Morgen is onze juridische expert 5.1.2e er hopelijk weer. Ik zal het dan bij haar checken.

Graag idd de wetgevingspara eruit halen tot we precies weten hoe de vork aan de steel zit.

5.1.2e

From: 5 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: maandag 21 november 2022 13:31
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: DAM-MOVP <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering

Dank weer allen! Hierbij laatste versie met jullie opmerkingen verwerkt. Ik heb nog geen DOB op de lijn dus ik houd me lekker stil. Mochten ze zich tussentijds wel melden dan haal ik verwijzing naar IL wetgeving weg als we het nog niet definitief weten.

Groet

5.1.2e5.1.2e

55.1.2e5.1.2e

5.1.2e5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld zie 1280135

55.1.2e5.1.2e

5.1.2e5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

000341285379

Reeds beoordeeld zie 1280135

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e,
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: DAM-MOVP 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e,
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Mon 11/21/2022 12:00:55 PM
Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering
Received: Mon 11/21/2022 12:00:56 PM
[Ontmoedigingsbeleid factsheet.docx](#)

Hallo 5.1.2e ,

Zie bijlage voor mijn suggestie.

Groet

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Reeds beoordeeld zie 1280140

To: 5 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Thur 1/19/2023 2:10:53 PM
Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering
Received: Thur 1/19/2023 2:10:54 PM

The law states that individuals or organizations who publicize a call for an economic, cultural or academic boycott against a person or entity merely because of its affiliation to the State of Israel and/or to an Israeli institute and/or to a specific region under Israeli control, may be sued civilly, in tort, by a party claiming that it might be damaged by such a boycott.
Wet lijkt van toepassing op iedereen die zich *in* Israel bevindt en oproept to een boycot, dus niet alleen voor Israelis of ISR bedrijven.

From: 5 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 19 januari 2023 15:07
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering

Nuttig! En dat is voor iedere organisatie actief in Israël? Of Specifiek Israëlische organisaties?

From: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 19 januari 2023 14:05
To: 5 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: TEL-EA <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering

Hi 5.1.2e,

Wat we hebben kunnen achterhalen komt hierop neer: oproepen tot een boycot van economische activiteit in bezette gebieden is in Israel een civiel vergrijp. Je kunt dus aangeklaagd worden wegens boycot van nederzettingen als je als bedrijf besluit daar geen spullen te verkopen en dat kan een schadeclaim tot gevolg hebben (naast reputatieschade voor je bedrijf).

5.1.2e

From: 5 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 19 januari 2023 14:53
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering

Ha 5.1.2e,
Bezoek MP komt vanavond terug in het debat. Ik verwacht over het punt van ontmoediging.
Hebben jullie nog kunnen achterhalen of het IL wetgeving is dat ze geen activiteiten mogen afslaan in bezette gebieden?
Handig om te weten indien uitgezocht.
Dank!

5.1.2e 5.1.2e
5 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e

5

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld 1271715

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: DAM-MOVP <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
From: 5.1.2e
Sent: Mon 11/21/2022 2:24:22 PM
Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering
Received: Mon 11/21/2022 2:24:00 PM

Graag Israelische bedrijven ipv Israelische organisaties in het hele fact sheet gebruiken.

De check op wetgeving is iets ingewikkelder: Je mag in Israel niet tot een boycot oproepen tegen Israel of tegen delen onder IIs control. IL bedrijven die expliciet geen zaken willen doen met nederzettingen in bezette gebieden zijn daarom kwetsbaar voor een rechtzaak ogv deze non-boycot regel.

Morgen is onze juridische expert 5.1.2e er hopelijk weer. Ik zal het dan bij haar checken.

Graag idd de wetgevingspara eruit halen tot we precies weten hoe de vork aan de steel zit.

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: maandag 21 november 2022 13:31

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: DAM-MOVP <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering

Dank weer allen! Hierbij laatste versie met jullie opmerkingen verwerkt. Ik heb nog geen DOB op de lijn dus ik houd me lekker stil. Mochten ze zich tussentijds wel melden dan haal ik verwijzing naar IL wetgeving weg als we het nog niet definitief weten.

Groet

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: maandag 21 november 2022 11:59

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: DAM-MOVP <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: RE: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering

Hi 5.1.2e,

Paar suggesties. Punt over IL wetgeving trekken we nog na en komen we zsm op terug.

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: maandag 21 november 2022 10:20

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: DAM-MOVP <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: Factsheet ontmoedigingsbeleid en etikettering

Ha allen,

Ben ik weer. M wil een factsheet ontmoedigingsbeleid in zijn dossier voor de begrotingsbehandeling op de 24ste. Willen jullie hier op werpen? Het moet vandaag de tas is (uiteraard), dus mocht het lukken deze ochtend, dan ben ik jullie wederom dankbaar.

00037

1280140

Graag specifieke aandacht voor de passages in geel. Daar ben ik niet geheel zeker van. Voor de rest heb ik aan eerdere input gehouden van jullie.

Veel dank!

1271677

From: 5.1 5.1.2e

Sent: vrijdag 17 oktober 2014 09:58

To: 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e

Cc: 5.1.2e

Subject: Factsheet "ontmoedigingsbeleid" - verzoek commentaar

Importance: High

5.1.2e, 5.1.2e,

Tijdens briefing over MOVP afgelopen dinsdag verzocht nieuwe M om factsheet over het ontmoedigingsbeleid. Zie graag de link naar het document in de samenwerkingsruimte voor concept:

5.1.2i

Ook gemakshalve in bijlage. Zouden jullie er een snelle blik op kunnen werpen, met dien verstande dat het hier in essentie gaat om het op een rij zetten van eerdere overeengekomen teksten ter zake?

Verzoek 5.1.2e om dit vandaag aan te leveren, dus zien heel graag jullie reactie zsm tegemoet.

Veel dank bij voorbaat en excuses voor de short notice.

Groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Cluster Midden Oosten Vredes Proces (MOVP)

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directie Noord-Afrika en Midden-Oosten
Bezuidenhoutseweg 67 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20061 | 2500 EB | Den Haag
T +31 70 5.1.2e
M +31 6 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Fri 9/17/2021 8:42:27 AM
Subject: RE: Draft tekst afdoen motie van Dijk
Received: Fri 9/17/2021 8:42:28 AM

Bedankt voor jullie meedenken op deze alinea voor het afdoen van deze motie 5.1.2e en 5.1.2e.
Fijn dat er akkoord is vanuit DAM. Ik zal het afgestemde stuk aan onze lijn voorleggen.

Groet,
5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 16 september 2021 21:05
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e >
Subject: RE: Draft tekst afdoen motie van Dijk

Zojuist al akkoord gekregen!

From: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 16 september 2021 20:22
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Draft tekst afdoen motie van Dijk

Dank! Oké, prima om de eerste versie aan te houden dan.

Ben morgen vrij en volgende week op dienstreis, dus wat mij betreft is het wat DAM betreft afgedaan (ik check nog bij MT maar bij geen nader bericht kunnen jullie ervan uitgaan dat het akkoord is).

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Datum: donderdag 16 sep. 2021 5:51 PM
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>
Onderwerp: RE: Draft tekst afdoen motie van Dijk

Ha allen,

Ik vond de tekst van 5.1.2e al prima.

Ik zou denk ik ook een voorkeur voor de tekst van 5.1.2e hebben ipv jouw aanvulling 5.1.2e (dwz jouw suggestie beginnend met 'Daarbij ...'), omdat 5.1.2i

5.1.2i

Het klopt wat je zegt over de verboden 5.1.2e, maar is het nodig daar 5.1.2i

5.1.2i

5.1.2i

5.1.2i

Groet

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: donderdag 16 september 2021 16:44

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: RE: Draft tekst afdoen motie van Dijk

Dank 5.1.2e! Alvast een paar suggesties van mij in geel. Verder benieuwd of 5.1.2e nog tekstsuggesties heeft (ook al was hij niet bij het gesprek).

@ 5.1.2e, het klopt toch dat er geen wettelijke afdwingbare verboden zijn, noch op basis van nationaal, noch op basis van internationaal recht? Dat is namelijk wel wat ik heb gezegd vanochtend ☺.

Groet,

5.1.2e

5.1.2i

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: donderdag 16 september 2021 16:29

To: 5.1.2e 1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: Draft tekst afdoen motie van Dijk

Ha allen,

N.a.v. het gesprek dat we vanochtend met de pensioensector hadden, hieronder een aanzet om de motie af te doen in de a.s. kamerbrief IMVO. Hoor graag jullie aanvullingen en suggesties hierop. Het blijft een balanceer act aangezien we de motie niet naar de letter hebben kunnen uitvoeren obv staand beleid.

00039

1271675

Onze tijdslijnen zijn helaas krap. Morgen einde dag willen we een met 5.1.2e afgestemde brief gereed hebben om aan 5.1.2e voor te leggen. Hopelijk lukt om vanuit jullie directies (DAM/DJZ) z.s.m. akkoord te ontvangen op de voorgestelde tekst:

5.1.2i

Dank en groet,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

.....
Directie Internationale Marktoordening en Handelspolitiek (IMH)
Afdeling Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

.....
M +31 6 5.1.2e
5.1.2e@minbuza.nl
<https://rijksoverheid.nl/imvo>

90%, zorg dat u erbij bent! www.startmetoesorichtlijnen.nl

To: 5.1.2 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Thur 2/2/2023 4:21:27 PM
Subject: RE: Discouragement Policy and RBC Factsheet Feb 2023
Received: Thur 2/2/2023 4:21:00 PM

Als jij dit wilt oppakken, heel fijn. Graag ook DAM meenemen.
Dank je,
5.1.2e

From: 5.1.2 5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 2 februari 2023 17:16
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: TEL-EA <5.1.2e @minbuza.nl>; TEL-PA <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Discouragement Policy and RBC Factsheet Feb 2023

Yes, would be good I think! Maybe also interesting to ask them about the discouragement policy in the context of the upcoming “Wet verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen” ("Responsible and Sustainable International Business Act").

I can also contact them if you like. Possibly they already looked into this.

Best,

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 2 februari 2023 16:02
To: 5.1.2 5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: TEL-EA <5.1.2e @minbuza.nl>; TEL-PA <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Discouragement Policy and RBC Factsheet Feb 2023

Thanks 5.1.2e I think this is more a question for the legal department rather than for our discussion.
I can ask DAM to check with DJZ (the legal department of NL MFA).

5.1.2e

From: TEL-EA <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 2 februari 2023 11:54
To: 5.1.2 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>;
5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>

Subject: FW: Discouragement Policy and RBC Factsheet Feb 2023

From: 5.1.2e
Sent: Thursday, February 2, 2023 10:54:20 AM (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
To: TEL-PA; TEL-EA
Subject: RE: Discouragement Policy and RBC Factsheet Feb 2023

Dear all,

Best,

5.1.2e

o;	5.1.2e	<	5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e	<	5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e		
<	5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e	<	5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e	<	5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e
<	5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e	<	5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e	<	5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e
		5.1.2e	@minbuza.nl>;	5.1.2e	<	5.1.2e	@minbuza.nl>				

From: 5.1.2e
Sent: Thursday, January 19, 2023 3:39:27 PM (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
To: TEL-EA; TEL-PA
Subject: Discouragement Policy and RBC Factsheet Feb 2023

Please find in attachment the Factsheet Ontmoedigingsbeleid and my translation of the fact sheet on discouragement policy and RBC.

Important to read and implement it carefully, as this is official Dutch Government policy and we are often questioned about this by Parliament or media.

5.1.2e

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
From: 5.1.2e
5.1.2e Tue 11/8/2022 1:38:21 PM
Subject: RE: Bijpraatmoment 5.1.2e 5.1.2e - 5.1.2e
Received: Tue 11/8/2022 1:38:00 PM
Ontmoedigingsbeleid en MVO.docx

Dank 5.1.2e !

buiten verzoek.

Ontmoedigingsbeleid is nationaal kabinetsbeleid wat wij vertalen als discouragement policy. Dat is ook wat het is: ontmoedigen van bedrijven om rechtstreeks zaken te doen met bedrijven gevestigd in nederzettingen in bezette gebieden of die rechtstreeks ten goede komen aan nederzettingen. Zie bijgevoegd fiche. Overigens kan ik de geel gearceerde brief waarin antwoord op feitelijke vragen hierover wordt gegeven, niet terugvinden in het archief van de Tweede Kamer. Misschien dat die nog in onze eigen archieven is terug te vinden?

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 8 november 2022 13:49
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: RE: Bijpraatmoment 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Top! Ik verplaats het.

Policy van ontmoedingsbeleid is trouwens differentiation policy.

-----Original Appointment-----

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 8 november 2022 12:42
To: 5.1.2e
Subject: Declined: Bijpraatmoment 5.1.2e 5.1.2e - 5.1.2e
When: woensdag 23 november 2022 11:00-11:30 (UTC+02:00) Jerusalem.
Where: Telefonisch

Hi 5.1.2e,

Die ochtend kan ik niet. Ik kan wel tussen 14.00.-17.00 IL tijd.

5.1.2e

To: 5.1.2e [5.1.2e]@minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Fri 6/9/2017 2:50:02 PM
Subject: RE: AO IMVO
Received: Fri 6/9/2017 2:50:04 PM

Volgens mij wel OK.

From: 5.1.2e
Sent: vrijdag 9 juni 2017 15:46
To: 5.1.2e >
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: RE: AO IMVO

Hallo 5.1.2e,

Volgens het concept-verslag van het AO IMVO heeft R het volgende gezegd naar aanleiding van de vraag van Hijink over Nederlandse pensioenfondsen die via Israëlische banken mogelijk in bezet Palestijns gebied investeren.

“Mijn excuus. Ik heb het even uitgezocht. Het klopt dat Nederland een ontmoedigingsbeleid heeft waar het gaat om relaties met Israëlische bedrijven die ook in nederzettingen in bezet gebied investeren. Dat is zo. Als bedrijven vragen hebben, informeren we ze daar natuurlijk over. Sorry, ik kijk even wat hier staat. We ontmoedigen dus. Daar hoort inderdaad bij dat we ze niet actief helpen. Uw vraag gaat eigenlijk over de andere kant, namelijk wat we doen als we het constateren. Het is natuurlijk aan bedrijven zelf om die afweging te maken, in het licht van het ontmoedigingsbeleid. We hebben gezien dat een aantal bedrijven zijn teruggekomen op eerdere besluiten. Het is nadrukkelijk een ontmoedigingsbeleid. Wij zijn zeer bereid om het gesprek daarover aan te gaan met bedrijven.”

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: donderdag 1 juni 2017 14:33
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e 2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: RE: AO IMVO

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e, dank, dan wachten we het verbatim af.

Het punt is dat dit m.i. een inconsistentie vormt met (of in ieder geval verder gaat dan/proactiever is dan) het ontmoedigingsbeleid, zie dit antwoord op Kamervragen:

De Nederlandse overheid ontmoedigt al jaren economische relaties met bedrijven in Israëlische nederzettingen in bezet Palestijns gebied. Het beleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het gaat hierbij om activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen.

In gevallen waarin op voorhand niet duidelijk is of een activiteit ten gunste komt van nederzettingen, zoals het geval kan zijn bij bijvoorbeeld kennisuitwisseling of aandelen/investeringen, raadt het kabinet desgevraagd Nederlandse bedrijven aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf. Voor een nadere uitleg van het kabinetsbeleid ter zake wordt verwezen naar de Kamerbrief met de beantwoording van de feitelijke vragen van de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken over de evaluatie van de bilaterale samenwerkingsfora met Israël en de Palestijnse Gebieden van 22 april 2015 (Kamerstuk nr. 23432-396).

Het is aan bedrijven zelf om te bepalen welke activiteiten zij ontplooiën en met welke partners zij samenwerken. In het kader van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt van Nederlandse bedrijven verwacht dat zij onder eigen verantwoordelijkheid tot een afgewogen besluit komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen. Een verbod of een vergunningenstelsel is niet aan de orde.

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e

Sent: donderdag 1 juni 2017 14:21

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: RE: AO IMVO

Nee, sorry ik weet het ook niet. Moeten het verslag afwachten (of debat gemist afluisteren). Groet, 5.1.2e

---

From: 5.1.2e

Sent: donderdag 1 juni 2017 11:21

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: RE: AO IMVO

Hoi 5.1.2e,

Ik kan het exacte antwoord van R ook niet reproduceren helaas. Zodra het verslag er is kunnen we het checken. Of weet jij het wel 5.1.2e?

Maar zoals ik het begrepen heb ging dit specifiek over pensioenfondsen of investeerders die vanuit NL relaties hebben met Israëlische bedrijven met mogelijke activiteiten in nederzettingen. R heeft in haar antwoord aangegeven dat wij het gesprek met het de NL investeerder aan kunnen gaan wanneer wij dit constateren. En dat is in principe wel wat we doen.

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e

Verzonden: woensdag 31 mei 2017 18:00

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Onderwerp: RE: AO IMVO

Hi 5.1.2e,

Dank nog. Ik zat met een half oor te luisteren en kan niet de exacte bewoordingen van het antwoord van R reproduceren, maar het onderstaande ('we kunnen het gesprek aangaan met bedrijven als wij dit constateren') valt m.i. buiten de kaders van het ontmoedigingsbeleid. Immers, daarin staat: "in gevallen waarin op voorhand niet duidelijk is of een activiteit ten gunste komt van nederzettingen (vaak het geval bij financiële relaties) raadt het kabinet desgevraagd Nederlandse bedrijven aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf." Dus het is niet zo dat wij zelf proactief gesprek aangaan met een bedrijf. Zoiets spreekt m.i. ook niet uit de onderstaande bullet t.a.v. IMVO.

Zou je het antwoord van R uit het verbatim van het AO naar mij kunnen sturen?

Dank vast en groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e

Sent: woensdag 31 mei 2017 15:34

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: RE: AO IMVO

1271665

Vraag: mogelijke investeringen van Israëlische banken in projecten in de bezette gebieden. Wat doen wij als wij dit constateren?

Ik heb nu laten beantwoorden dat we het gesprek kunnen aangaan met bedrijven als wij dit constateren.

Van: 5. 5.1.2e

Verzonden: woensdag 31 mei 2017 15:04

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Onderwerp: RE:

Het kabinet spant zich in voor versterking van de (economische) betrekkingen met Israël (binnen de grenzen van 1967).

De Nederlandse overheid ontmoedigt al jaren economische relaties met bedrijven in Israëlische nederzettingen in bezet gebied.

- o Indien Nederlandse bedrijven aankloppen bij de overheid, worden zij over dit beleid geïnformeerd.
- o De Nederlandse overheid verleent geen diensten aan Nederlandse bedrijven waar het gaat om activiteiten die zij ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in bezet gebied.
- o Daarnaast informeert de overheid Nederlandse bedrijven actief in gevallen waarbij zij zelf is betrokken, zoals het bilaterale samenwerkingsforum.

Het beleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren.

Het gaat hierbij om activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen.

In gevallen waarin op voorhand niet duidelijk is of een activiteit ten gunste komt van nederzettingen raadt het kabinet desgevraagd Nederlandse bedrijven aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf.

Het beleid wordt onverkort toegepast bij door de overheid georganiseerde activiteiten in het kader van het samenwerkingsforum met Israël. Aan dergelijke activiteiten nemen alleen Israëlische bedrijven deel die gevestigd zijn in Israël (binnen de grenzen van 1967) en wier activiteiten in het kader van het samenwerkingsforum ook binnen die grenzen worden uitgevoerd. Daartoe vindt in het kader van dergelijke activiteiten een screening op basis van openbare bronnen plaats van Israëlische bedrijven die zich voor deelname aanmelden.

Het kabinetsbeleid ter zake is tevens uiteengezet in de Kamerbrief met de beantwoording van de feitelijke vragen van de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken over de evaluatie van de bilaterale samenwerkingsfora met Israël en de Palestijnse Gebieden van 22 april 2015 (Kamerstuk nr. 23432-396, antwoord op vragen 26, 27, 42, 45, 65, 90, 91 en 94, [link](#)).

Het is aan bedrijven zelf om te bepalen welke activiteiten zij ontplooiën en met welke partners zij samenwerken. In het kader van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt van Nederlandse bedrijven verwacht dat zij onder eigen verantwoordelijkheid, met inachtneming van de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, tot een afgewogen besluit komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen.

From: 5.1.2e

Sent: woensdag 31 mei 2017 15:03

To: 5. 5.1.2e >

Subject:

"Het kabinet verwacht van Nederlandse bedrijven dat zij in het buitenland de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen naleven, waarin de verantwoordelijkheid van bedrijven om mensenrechten te respecteren is opgenomen. In het kader van internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt van Nederlandse bedrijven verwacht dat zij op basis van deze eigen verantwoordelijkheid, met inachtneming van de OESO Richtlijnen, tot afgewogen besluiten komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen."

To: 5.1.2e [5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1 5.1.2e
5.1.2e Wed 1/28/2015 11:31:33 AM
Subject: RE: 2015-01-27 Memo burgerbrief 5.1 5.1.2e samenwerking met ISR defensiebedrijf v2 5.1.2e
Received: Wed 1/28/2015 11:31:34 AM
2015-01-27 Memo burgerbrief 5.1.2e samenwerking met ISR defensiebedrijf....docx

5.1.2e, veel dank! Ligt nu nog heel lichtjes aangepast bij 5.1.2e .... Fingers crossed. Groet, 5.1.2e

---

From: 5.1.2e
Sent: woensdag 28 januari 2015 10:25
To: 5.1 5.1.2e
Subject: 2015-01-27 Memo burgerbrief 5.1 5.1.2e samenwerking met ISR defensiebedrijf v2 JG

Nog wat verder zitten denken. Kun je hier verder mee? Laat me nog wel even weten wat het wordt.

Gr.

5.1.2e

To: 5.1.2e @mindef.nl'; 5.1.2e @mindef.nl]
Cc: 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e @mindef.nl]; 5.1.2e @mindef.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Thur 2/5/2015 9:05:37 AM
Subject: RE: 5.1.2e Antwoord burgerbrief defensiesamenwerking 5.1.2e 5.1.2e]
Received: Thur 2/5/2015 9:05:38 AM
2015 01 26 Antwoord burgerbrief defensiesamenwerking Israel 5.1.2e v2.doc

5.1.2e,

Onze Minister (van Buitenlandse Zaken) is akkoord met het antwoord op de burgerbrief (zie bijlage voor schone versie).
We gaan er van uit dat er bij jullie in de lijn geen wijzigingen meer in het antwoord worden doorgevoerd. 5.1.2e wel zo zijn,
laat ons dat dan graag weten.

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e @mindef.nl [mailto:5.1.2e @mindef.nl]
Sent: maandag 2 februari 2015 13:00
To: 5.1.2e
Subject: RE: 5.1.2e Antwoord burgerbrief defensiesamenwerking 5.1.2e 5.1.2e]

5.1.2e

Heb je al zicht op hoe het staat met de burgerbrief Israel?
Groet 5.1.2e

From: 5.1.2e @minbuza.nl]
Sent: maandag 26 januari 2015 11:46
To: 5.1.2e ; 5.1.2e
Cc: 5.1.2e ; 5.1.2e
Subject: RE: 5.1.2e Antwoord burgerbrief defensiesamenwerking 5.1.2e 5.1.2e]

Beste 5.1.2e,

Dank. Ik zal de herziene versie hier voorleggen in de lijn en laat je weten als ik reactie terug heb.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 26 januari 2015 09:35
To: 5.1.2e @mindef.nl'; 5.1.2e
Cc: 5.1.2e @mindef.nl
Subject: RE: 5.1.2e Antwoord burgerbrief defensiesamenwerking 5.1.2e 5.1.2e]

5.1.2e,

Ik heb geen bezwaar tegen deze aanpassingen. Ik vind de concretisering die je geeft in de laatste alinea een verbetering (goed dat je die info toevoegt!).

Gr.

5.1.2e

From: 5.1.2e @mindef.nl [mailto:5.1.2e @mindef.nl]
Sent: maandag 26 januari 2015 09:30
To: 5.1.2e
Cc: 5.1.2e @mindef.nl
Subject: RE: 5.1.2e Antwoord burgerbrief defensiesamenwerking 5.1.2e 5.1.2e]

00044

1271657

Zie in bijlage enkele aanpassingen van de brief over Elbit. Laat even weten. Ook hier moet het nog de lijn in,

Groet 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
Cc: DAM-MOVP 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Wed 11/23/2022 9:06:04 PM
Subject: RE: 2 moties over handel
Received: Wed 11/23/2022 9:06:05 PM

Ik heb geen kennis over activiteiten in IL met betrokkenheid van FMO.

buiten verzoek.

Lijkt me niet goed actiever ontmoedigingsbeleid uit te dragen. We willen immers ook economische samenwerking binnen grenzen 1967 promoten. Wordt dan wel een heel ingewikkelde boodschap.

Sent with BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld 1280117

Reeds beoordeeld

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M
DAM
5.1.2e
DJZ, DIE, AZ, BPZ, BEB, DJZ, TEL, RAM
DJZ, DIE, AZ, BPZ, BEB, DJZ, TEL, RAM

TER BESLISSING

Datum
4 december 2013
Onze Referentie
2013.336906
Opgesteld door
5.1.2e
T 5.1.2e

memo

Kamervragen over Nederlandse steun voor bedrijven in nederzettingen.

Aanleiding

Kamervragen van de leden Sjoerdsma (D66), Servaes (PvdA), Van Bommel (SP), Van Ojik (GL) over Nederlandse steun voor bedrijven in nederzettingen

Gevraagd besluit

Uw akkoord met bijgaande antwoorden en uw akkoord met ondertekening van de aanbiedingsbrief.

Kern/samenvatting

Deze vragen hebben betrekking op aanstaande bilaterale fora in Israël en Palestijnse, ingezonden 3 december 2013 (vraagnummer 2013Z23786)

From: "M" 5.1.2@minbuza.nl>,
To: " 5.1 5.1.2e" < 5.1.2e @minbuza.nl>,
To: " 5.1.2e" < 5.1.2e @minbuza.nl>,
To: " 5.1.2e, 5.1.2e" < 5.1.2e @minbuza.nl>,
Cc: 5.1 5.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>,
Cc: 5.1.2 5.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>,
Sent: Thu, 16 Jan 2014 07:15:00 GMT
Subject: Ontmoedigingsbeleid Israëlische nederzettingen

Beste 5.1.2e

Reactie M:

Quote

1. In de brief van R vind ik 5.1.2i kwetsbaar. Is volgens mij niet nodig en zal altijd discussie opleveren, dat kunnen we missen als kiespijn.
2. De brief over BDS zou ik beginnen met de vaststelling dat Nederland verklaard tegenstander is van sancties jegens Israël of van een boycot. Sterker nog: wij zijn van oordeel dat nauwere economische samenwerking een belangrijke bijdrage is aan het vredesproces. Bovendien liggen er veel kansen voor het NL bedrijfsleven. Dat is de reden dat we de fora met beide partijen zijn begonnen.
3. Het ontmoedigingsbeleid is niet gewijzigd, noch aangescherpt, noch versoepeld. De bedrijven die aan de fora zouden deelnemen is gewezen op dit beleid. In de documentatie die de bedrijven is toegegaan is het beleid duidelijk vermeld. Ook is bij de voorbereidende....

Unquote

Antwoord op vraag 2: graag nummer kamerstuk vermelden (2014Z00450).

Antwoord op vraag 3: niet minister Ploumen maar de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

5.1.2i vervangen door 5.1.2i

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

To: Newsroom[5.1.2e]@minbuza.nl]
From: Newsroom
Sent: Tue 11/21/2017 10:00:13 AM
Subject: Newsroom RTM: Electronic Intifada - Is Dutch foreign minister lying about Israeli settlements deal?
Received: Tue 11/21/2017 10:00:15 AM

electronicintifada.net - Is Dutch foreign minister lying about Israeli settlements deal?

5.1.2e Rights and Accountability 20 November 2017

A Dutch government-backed promotion at a Shufersal store in Pisgat Zeev settlement in the occupied West Bank, on 17 November, two days after Dutch foreign minister Halbe Zijlstra told parliament the promotion was not taking place in settlements.

The Dutch foreign minister has misled parliament about a [deal between his country's embassy in Tel Aviv and an Israeli supermarket chain](#) that operates in settlements in the occupied West Bank.

In partnership with the Netherlands embassy, Israel's Shufersal chain is running a month-long promotion of Dutch products in its stores.

The partnership violates long-standing Dutch government policy against supporting business in or with Israeli settlements, all of which are illegal under international law.

Foreign minister Halbe Zijlstra claimed that the promotion is not taking place in Shufersal stores in West Bank settlements.

In response to [questions from lawmakers on 15 November](#), Zijlstra acknowledged that Shufersal "has branches in Israel as well as branches in the West Bank, in Palestinian territory."

He stated: "The Dutch embassy was very careful. The activities that it undertook were only focused on the supermarkets in Israel."

Zijlstra also reiterated the longstanding government policy of "discouraging" Dutch companies from working in occupied territories.

But what Zijlstra said simply isn't true.

False statement

Last week, The Electronic Intifada [published a photo](#) showing that the Dutch food promotion is taking place at the Shufersal Deal store at [17 Tzvia ve Yitzhak Street](#) in the Gilo settlement in the occupied West Bank.

Photos taken by an Israeli citizen show the Dutch promotion displayed all over the store, including signs confirming that the initiative is "in partnership with the Netherlands embassy."

For further confirmation, The Electronic Intifada asked the same Israeli citizen to visit another Shufersal store in a different settlement to see if the Dutch government-backed promotion was going on there too.

November, the citizen visited the [Shufersal](#) store at [106 Moshe Dayan Street](#) in the Pisgat Zeev settlement1272616

photographed evidence that the promotion is going on – again directly contradicting the Dutch foreign minister’s statement to parliament.

Two of those photos are published with this article.

Violating own policy

Earlier this month, Zijlstra told lawmakers that the government “does not provide services to Dutch companies when it comes to activities that they develop in or for the benefit of Israeli settlements in occupied Palestinian territory.”

A Dutch government-backed promotion in a Shufersal store in Pisgat Zeev settlement in the occupied West Bank, on 17 November, two days after Dutch foreign minister Halbe Zijlstra told parliament the promotion was not taking place in settlements.

Yet the Dutch embassy’s arrangement with Shufersal blatantly violates this policy by directly assisting a number of Dutch firms to promote their goods in settlements and therefore to profit from trade there.

These companies include well-known Dutch brands such as Calvé, Gouda’s Glorie, Vos Banket, Merba, De Ruijter, Buiteman, Jeurgens and Daelmans, which makes stroopwafels, a syrup-filled cookie that has been aggressively marketed in the US in recent years.

And no less significant, the Dutch government is lending its name and legitimacy to Shufersal, which is among more than 100 firms likely to appear on a UN list of companies doing business in Israeli settlements.

Palestinians have hailed the list, whose creation was mandated by the UN Human Rights Council, as the first concrete step to hold Israel accountable for its settler-colonization of the occupied West Bank, which Israel has carried on for decades with impunity.

There is a growing consensus among international jurists and human rights organizations that business and trade in and with Israeli settlements must be ended because it sustains Israel’s occupation and illegal colonization and enables serious crimes against Palestinians.

While there is no doubt Zijlstra gave false information to parliament, what remains unclear is whether he did so knowingly – meaning he lied – or whether he was provided with false information by other Dutch officials, or by Shufersal.

In any case, there can be no possible excuse for Dutch official complicity and support for Israel’s settlements. The Dutch foreign ministry was presented with the evidence contained in this article but has yet to provide an explanation.

5.1.2e contributed research and translation.

Vragen? Neem contact op met 5.1.2e@minbuza.nl.
Vind onze mediabeelden en persoverzichten op [247 Plaza](#).

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1. 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Wed 12/19/2012 1:59:33 PM
Subject: Nederzettingen vraag
Received: Wed 12/19/2012 1:59:33 PM

5.1.2e,

Wat ons betreft antwoord met volgende strekking:

Volkenrecht helder: nederzettingen onrechtmatig/illegaal. Plicht van Israël om hiermee te stoppen.

NL kan acht het dan ook onwenselijk dat individuen/private partijen hieraan bijdragen, het is Nederlandse private partijen echter niet verboden om ondersteunende relaties aan te gaan met partijen uit Israëlisch nederzettingen.

buiten verzoek.

Grt, 5.1.2e

Van: 5.1.2e

Aan: IMH via 5.1.2e

Cc: 5.1.2e COM, 5.1.2e DAM, DJZ

Datum: 22 november 2018

Kenmerk: Min-BuZa.2018.1805-19

Onderwerp: Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel eindgebruik

R niet akkoord.

Opmerking R:

Maar raakt het kabinet ontmoedigingsbeleid ref nederzettingen – dit is niet duidelijk?

+++

5.1.2e: graag hard copy ophalen bij het R-secretariaat

Aan R
Van IMH
Via 5.1.2e
Kopie aan 5.1.2e
Afgestemd met DAM, DJZ

TER BESLISSING

Datum
12-10-2018
Onze Referentie
Min-BuZa.2018.1805-19
Opgesteld door
5.1.2e 5.1.2e, IMH
T 070- 5.1.2e
Uiterlijk bij

memo

Israël: vergunningaanvraag dual-usegoederen civiel
eindgebruik

Aanleiding

Aanvraag voor een exportvergunning 12 DWU
12 DWU

Gevraagd besluit

Uw akkoord met toekennen van een exportvergunning 12 DWU
12 DWU

Kern/samenvatting

- Het advies van IMH bij deze vergunningaanvraag is positief;

12 DWU

- De vergunningaanvraag raakt aan het Nederlandse ontmoedigingsbeleid vanwege de betrokkenheid van *Mekorot* en de mogelijke inzet van de 12 DWU in de door Israël bezette gebieden. Dit beleid is gericht op bedrijven, maar ook de Nederlandse overheid heeft hierin een

Maar
raakt
het kabinet
ontmoedigings-
beleid
ref neder-
zettingen-
dit is niet
duidelijk?

verantwoordelijkheid om niet betrokken te zijn bij activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren. In deze context heeft IMH de vergunningaanvraag met DAM en DJZ afgestemd;

Datum
[datum]

Onze Referentie
Min-BuZa.2018.1805-19

5.1.2a

Het ontmoedigingsbeleid geeft geen aanleiding de aanvraag af te wijzen (zie ook de toelichting over de activiteiten die onder het genoemde ontmoedigingsbeleid vallen). Wel zal 12 DWU in lijn met het ontmoedigingsbeleid, over dit beleid worden geïnformeerd;

12 DWU

die standaard met een vergunning wordt verzonden zal naast de gebruikelijke passage over de OESO-richtlijnen en maatschappelijk verantwoord ondernemen tevens verwijzen naar het ontmoedigingsbeleid en de bereidheid van het ministerie van Buitenlandse Zaken uit te spreken om dit beleid in een gesprek met 12 DWU nader toe te lichten.

Toelichting

Het ontmoedigingsbeleid zoals verwoord in de Kamerbrief van 4 december 2017 en antwoorden op schriftelijke vragen op 25 januari 2018 naar aanleiding van Shufersal-kwestie omvat de volgende aspecten.

De Nederlandse overheid ontmoedigt al jaren economische relaties met bedrijven in Israëlische nederzettingen in bezet gebied. Indien Nederlandse bedrijven aankloppen bij de overheid, worden zij over dit beleid geïnformeerd. De Nederlandse overheid verleent geen diensten aan Nederlandse bedrijven waar het gaat om activiteiten die zij ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in bezet gebied. Daarnaast informeert de overheid Nederlandse bedrijven actief in gevallen waarbij zij zelf is betrokken, zoals het bilaterale samenwerkingsforum. Het beleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven, als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het gaat hierbij om activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen. In gevallen waarin op voorhand niet duidelijk is of een activiteit ten gunste komt van nederzettingen raadt het kabinet desgevraagd Nederlandse bedrijven aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf.

In het kader van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt van Nederlandse bedrijven verwacht dat zij onder eigen verantwoordelijkheid, met inachtneming van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, tot een afgewogen besluit komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen.

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

DJZ
DIE, DAM en BEB

TER BESLISSING

Datum
19 februari 2013
Onze Referentie

Opgesteld door
5.1.2e
T 070 5.1.2e

memo

Handel met bezette gebieden - adviesaanvraag

Kern/samenvatting

In verband met beleid in ontwikkeling ten aanzien van handel met bezette gebieden ontvangen DAM, DIE en BEB graag z.s.m. advies over de volgende (internationaal en Europeesrechtelijke) aspecten van de problematiek t.a.v. Israëlische nederzettingen en buiten verzoek.

Israëlische nederzettingen

buiten verzoek.

buiten verzoek.

- (2) Wat zijn de internationaalrechtelijke, en al dan niet daarop gebaseerde nationaalrechtelijke, verplichtingen van *bedrijven* t.a.v. import van producten uit Israëlische nederzettingen;
- (3) Kan nationale en/of internationale vervolging van bedrijven die producten uit Israëlische nederzettingen importeren of investeren in die nederzettingen worden uitgesloten? Indien dat niet kan, op basis van welke nationale of internationale regels is vervolging mogelijk?

buiten verzoek.

Toelichting

Tijdens de BZ-begrotingsbehandeling in december 2012 heeft M aan de Kamer een brief toegezegd over het Nederlandse beleid ten aanzien van producten uit Israëlische nederzettingen.

Dit naar aanleiding van:

Datum

19 februari 2013

Onze Referentie

buiten verzoek.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]

From: 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e Tue 6/18/2019 11:08:59 AM

Subject: informatievoorziening ontmoedigingsbeleid bilat fora 2013

Received: Tue 6/18/2019 11:09:00 AM

Samenwerkingsfora NL-Isr en NL-PG december 2013 overheidsondersteuning bedrijven in bezette gebieden.pdf

Def Tekst 131016 Wervingstekst Missies PG en Isr dec 2013.docx

Hoi 5.1.2e,

Hierbij zoals besproken memo omtrent informeren bedrijven t.a.v. ontmoedigingsbeleid alsmede wervingstekst voor de fora van 2013.

Groet,

5.1.2e

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

5.1.2e
DAM 34/10
5.1.2e
5.1.2e

TER BESLISSING

Datum
31 oktober 2013
Onze Referentie
2013.303666
Opgesteld door
5.15.1.2e
T 5.1.2e

memo

Samenwerkingsfora NL-Isr en NL-PG december 2013:
overheidsondersteuning bedrijven in bezette gebieden

Aanleiding

Discussie hoe om te gaan met informatievoorziening aan NI bedrijven voorafgaand aan de fora in december over het staande ontmoedigingsbeleid inzake overheidsondersteuning van NI bedrijven met banden in de bezette gebieden.

Gevraagd besluit

Graag uw aanwijzing hoe het beleid moet worden uitgevoerd m.b.t. de fora:

- enkel door het mondeling informeren van deelnemende bedrijven tijdens een deelnemersbijeenkomst in Nederland in november, of ook;
- door bedrijven schriftelijk te informeren i.v.m. inschrijving voor missies.

Kern/samenvatting

1. 5.1.2e en 5.1.2e menen dat het wenselijk lijkt bedrijven die aan de bedrijvenmissies in december (willen) deelnemen voorafgaand niet enkel mondeling tijdens de deelnemersbijeenkomst maar ook schriftelijk bij inschrijving over het NI beleid te informeren:

- * via website AgentschapNL (AgNL) dat verantwoordelijk is voor de organisatie en coördinatie van de bedrijvenmissies in december);
- * via inschrijfformulieren voor de missies die AgNL hanteert;
- * via bevestigingsmail AgNL aan bedrijven na ontvangst aanmelding.

Het betreft immers staand beleid en is algemeen bekend sinds de affaire Haskoning. 5.1.2i hebben zich al alert betoond voor deze samenloop van dossiers.

2. Voor de schriftelijke informatievoorziening wordt volgende tekst voorgesteld:
"Graag wijzen wij u op het staande beleid van het kabinet om Nederlandse bedrijven te ontmoedigen investeringen te doen of andere activiteiten te ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in de bezette Palestijnse Gebieden. Het gaat om activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv en andere onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid vallende instellingen verlenen geen diensten aan bedrijven die in Israëlische nederzettingen zijn gevestigd of daar zakelijke activiteiten ontplooiën. Mocht u hierover vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met [...]."

3. AgNL heeft aangegeven dat dit voor hen uitvoerbaar is.

Datum

31 oktober 2013

4. Argument voor zowel het mondeling als schriftelijk informeren van bedrijven is gelegen in het minimaliseren van het risico dat in december toch bedrijven zullen meegaan die banden in de bezette gebieden aangaan, de bezoeken in december niet met negatieve publiciteit te laten overschaduwen en het kabinet niet onnodig in verlegenheid te brengen.

Onze Referentie

2013.303666

5. neigt ertoe te volstaan met het mondeling informeren over het ontmoedigingsbeleid van bedrijven tijdens een deelnemersbijeenkomst.

6. Terzijde zij opgemerkt dat inmiddels ook

5.1.2a

To: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1.2e, 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e, 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e, 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Mon 3/4/2019 12:33:46 PM
Subject: Gesprek Booking.com
Received: Mon 3/4/2019 12:33:00 PM

Beste 5.1.2e en 5.1.2e,

Aanstaande vrijdagmiddag spreken IMH en ondergetekende – eventueel aangevuld met DJZ – met Booking.com over hun rol in het aanbieden van accommodaties in Israëlische nederzettingen. Gesprek vindt plaats op verzoek van Booking, waarschijnlijk daartoe aangespoord door HRW c.s., die onlangs een kritisch rapport publiceerden over de rol van toeristische ondernemingen in de bezette Palestijnse gebieden.

Onze insteek zal zijn zoals we die hebben aangehouden in de beantwoording van de Kamervragen van de SP en PvdA over hetzelfde onderwerp. IMH zal het Nederlandse beleid omtrent internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) toelichten; ik zal ons ontmoedigingsbeleid belichten en desgevraagd ingaan op de kwestie omtrent juiste informatieverstrekking aan consumenten, in dit geval specifiek voor wat betreft locatieaanduiding van accommodaties. Het is de bedoeling dat we geen centimeter verder gaan dan we in de beantwoording op de Kamervragen aanhouden: we gaan dus niet ‘actief ontmoedigen’, omdat het uiteindelijk aan het bedrijf zelf is om te besluiten welke activiteiten zij wel of niet ontplooiën. We zouden als overheid alleen een inhoudelijke appreciatie van Bookings activiteiten geven, op het moment dat zij op welke wijze dan ook een dienst van de overheid zouden verlangen. Daar is nu geen sprake van.

We bereiden met IMH nog een korte notitie voor ten behoeve van het gesprek. Zal dat t.z.t. gezien de gevoeligheid nog even aan jullie voorleggen, maar dan zijn jullie alvast op de hoogte.

Groet,

5.1.2e

5.1.2e | Middle-East & North Africa Directorate | Israel
Ministry of Foreign Affairs | 5.1.2e

To: [5.1.2e] 2 [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Mon 2/6/2023 6:22:46 PM
Subject: FW: Vraagt omtrent formulering paragraaf in 'Settlements' resolutie MRR
Received: Mon 2/6/2023 6:22:49 PM

From: [5.1.2e]
Sent: vrijdag 19 februari 2021 06:23
To: [5.1.2e] 1, [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: FW: Vraagt omtrent formulering paragraaf in 'Settlements' resolutie MRR

Ha [5.1.2e],

Van een collega van DAM krijg ik de vraag of bepaalde tekst valt binnen de reikwijdte van ons IMVO-beleid. Het gaat om een jaarlijks terugkerende resolutie van de VN Mensenrechtenraad in Genève over Israëlische nederzettingen in bezet Palestijns gebied. In paragraaf 11(c) is de tekstsuggestie om ‘importation of settlement products’ toe te voegen, zie hieronder.

5.1.2a

Volgens DAM (en mij) is [5.1.2a] wel min of meer wat ons ontmoedigingsbleid doet, namelijk informeren maar niet verbieden. We informeren echter alleen desgevraagd en niet proactief, tenzij we zelf rechtstreeks betrokken zijn. Volgens mij valt de toevoeging binnen ons IMVO-beleid aangezien wij van bedrijven vragen dat zij zich bewustzijn van risico's in hun ketens, waaronder mogelijk dus via het importeren van producten uit nederzettingen.

Ben jij het hiermee eens?

Groet,
[5.1.2e]

From: [5.1.2e] 1, [5.1.2e] 2, [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: vrijdag 19 februari 2021 09:39
To: [5.1.2e] 1, [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: Vraagt omtrent formulering paragraaf in 'Settlements' resolutie MRR

Beste [5.1.2e]

Via [5.1.2e] en [5.1.2e] kom ik bij jou terecht met een vraag over de formulering van een specifieke formulering van een paragraaf van een resolutie die in de Mensenrechtenraad wordt behandeld. Het betreft een resolutie over ISR nederzettingen en de vraag die bij ons leeft is of onderstaande, en specifiek de toevoeging in geel, in lijn is met het IMVO beleid. Ik heb de volledige resolutietekst (inc ons commentaar op de wijzigingen in de tekst) in bijlage toegevoegd maar kan me voorstellen dat verdere aanvulling gewenst is. Daarvoor ben ik uiteraard graag bereikbaar ([5.1.2e]).

5.1.2a

Alvast veel dank voor je advies!

Vriendelijke groet,

5.1.2e5.1.2e

5.1.2e

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directie Noord-Afrika en Midden-Oosten
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20061 | 2500 EB | Den Haag
M: 5.1.2e
5.1.2e@minbuza.nl

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]
From: [redacted] 5.1.2e
5.1.2e Mon 2/6/2023 6:17:38 PM
Subject: FW: vraag PV GEV
Received: Mon 2/6/2023 6:17:41 PM
RE: FYI: NL (incorporated) companies and FI's in settlements

From: [redacted] 5.1.2e
Sent: dinsdag 5 oktober 2021 02:43
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl>
Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl>
Subject: RE: vraag PV GEV

Ha [redacted] 5.1.2e

Dank voor je mail. Voor de volledigheid een recente mailwisseling met de post over een soortgelijke kwestie in de bijlage (collega van DAM ook in cc). Zie over de database ook [deze KV](#) en [deze KV](#). Hopelijk helpt dit.

Groet,

[redacted] 5.1.2e
[redacted] 5.1.2e

.....
Directie Internationale marktordening en handelspolitiek (IMH)
Afdeling Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO)
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 | 2515 XP I Den Haag

.....
M [redacted] 5.1.2e
[redacted] 5.1.2e @minbuza.nl
<https://rijksoverheid.nl/imvo>

From: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl>
Sent: dinsdag 5 oktober 2021 10:36
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl>
Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl>
Subject: vraag PV GEV

Hi [redacted] 5.1.2e

Ik ontving gisteren van [redacted] 5.1.2e (PV GEV) een vraag:

Vorig jaar is er een lijst gepubliceerd met NLse bedrijven die actief waren in de OPT door [redacted] 5.1.2e Speelt momenteel in de Mensenrechtenraad. Weet jij of we bepaalde maatregelen hebben genomen nav [dit bericht](#)?

@ [redacted] 5.1.2e, [redacted] 5.1.2e is bij ons aanspreekpunt voor IMVO en bezette gebieden. Weet elkaar te vinden!

Groet, [redacted] 5.1.2e

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl]
From: [redacted] 5.1.2e
Mon 2/6/2023 6:16:49 PM
Subject: FW: Verzoek bijdrage instructie MaMa DL vandaag 16u
Received: Mon 2/6/2023 6:16:51 PM

From: [redacted] 5.1.2e
Sent: donderdag 11 november 2021 10:27
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]>
Subject: RE: Verzoek bijdrage instructie MaMa DL vandaag 16u

Ha [redacted] 5.1.2e

Ik had dit nog niet gekregen. Denk ook niet dat het verlengen van een tijdelijk handelsakkoord ziet op ontmoedigingsbeleid. En als ik het goed begrijp is het akkoord tussen de EU en de Palestijnse Autoriteiten, terwijl ons ontmoedigingsbeleid gericht is op Israël als bezetter. Volgens mij dus idd vooral relevant voor HIAM?

Groet,
[redacted] 5.1.2e

From: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Sent: donderdag 11 november 2021 17:19
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]>
Subject: FW: Verzoek bijdrage instructie MaMa DL vandaag 16u

Had jij dit al gezien? Ik zie het nu pas. Kunnen we nog iets in elkaar draaien, of is dat al gebeurd?

From: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Sent: donderdag 11 november 2021 11:56
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Subject: FW: Verzoek bijdrage instructie MaMa DL vandaag 16u

Ha [redacted] 5.1.2e

Kreeg net onderstaande verzoek. Aan wie kan ik dit doorsturen bij HIAM?

Groet, [redacted] 5.1.2e

From: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Sent: donderdag 11 november 2021 11:54
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Subject: FW: Verzoek bijdrage instructie MaMa DL vandaag 16u

Hoi [redacted] 5.1.2e

We spraken elkaar net aan de telefoon. Gaat dus om onderstaande: we moeten instructie maken voor MaMa over voorstel Raadsbesluit over de verlenging van een soort tijdelijk handelsakkoord tussen de EU en de Palestijnse Autoriteit. Dit is in 2011 verlengd voor 10 jaar, en voorstel is nu om opnieuw voor 10 jaar te verlengen. Kan me voorstellen dat dit een routine-ding is, maar zou toch graag checken met juiste contactpersoon bij IMH. Veel dank alvast!
Ps het heeft dus enige spoed, MaMa is last minute ingelast, deadline instructie vandaag om 16u.

[redacted] 5.1.2e

From: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]>
Sent: donderdag 11 november 2021 11:04
To: 00057 [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@m 1261552

1261552

5.1.2e

buiten verzoek.

5.1.2e

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl]
From: [redacted] 5.1.2e
5.1.2e Mon 2/6/2023 6:17:51 PM
Subject: FW: Mondelinge Vraag van het lid Kuzu (DENK)
Received: Mon 2/6/2023 6:17:54 PM

From: [redacted] 5.1.2e
Sent: maandag 4 oktober 2021 10:06
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Subject: RE: Mondelinge Vraag van het lid Kuzu (DENK)

Ha [redacted] 5.1.2e

Dank hiervoor. Volgens mij zit de crux ‘m er vooral ook weer in dat men, at the end of the day, niks *moet*. In die zin is wat het artikel zegt over staand beleid dus feitelijk onjuist: men wordt slechtst ontmoedigd.

De Nederlandse organisaties Pax, BankTrack en The Rights Forum wijzen erop dat bedrijven, banken en investeerders volgens internationale standaarden onderzoek moeten doen naar mogelijke misstanden in hun bedrijfsvoering. Vervolgens moeten ze druk uitoefenen op hun zakelijke partners en desnoods de relatie verbreken.

Zie mijn toevoeging hieronder in het rood.

Fijne avond,
[redacted] 5.1.2e

From: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Sent: maandag 4 oktober 2021 17:41
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Subject: FW: Mondelinge Vraag van het lid Kuzu (DENK)

Ha [redacted] 5.1.2e en [redacted] 5.1.2e

Op ons terrein staat in het artikel:
“De Nederlandse organisaties Pax, BankTrack en The Rights Forum wijzen erop dat bedrijven, banken en investeerders volgens internationale standaarden onderzoek moeten doen naar mogelijke misstanden in hun bedrijfsvoering. Vervolgens moeten ze druk uitoefenen op hun zakelijke partners en desnoods de relatie verbreken.”

De reactie van ING daarbij, dit valt binnen de kaders van ons ontmoedigingsbeleid geloof ik.
“ING zegt in een reactie dat het krediettransacties controleert die verband houden met infrastructuur, bouw, industrie, landbouw of bewakingsactiviteiten in de bezette Palestijnse gebieden. “Geen van deze activiteiten in de bezette Palestijnse gebieden worden door ING rechtstreeks gefinancierd. Het is mogelijk dat ING activiteiten van deze bedrijven buiten de bezette Palestijnse gebieden financiert. Als dat het geval is, kunnen wij ervoor kiezen om met deze klanten in gesprek te gaan.”

Volgens mij kunnen wij meegeven als spreekpunten:

5.1.2i

Hebben jullie nog aanvullingen?

Verder lijkt het me vooral iets voor DAM en DJZ. Bijvoorbeeld vanwege deze zin: "Gezien de illegaliteit van de Israëlische nederzettingen en de ernstige gevolgen van de bezetting voor de Palestijnse bevolking zijn de financiële instellingen mogelijk betrokken bij schendingen van het internationale recht en internationale misdaden, zegt de coalitie."

Groet,

5.1.2e

Het artikel

Israël maakt voor de bouw en uitbreiding van illegale nederzettingen in de bezette Palestijnse gebieden gebruik van de diensten en producten van allerlei bedrijven, zoals voor de aanleg van wegen en telefoonlijnen. Niet alleen die ondernemingen maar ook hun financiers lopen een groot risico betrokken te zijn bij mensenrechtenschendingen, stelt een coalitie van vijftientwintig maatschappelijke organisaties woensdag in het rapport *Don't Buy Into Occupation*.

Acht Nederlandse banken, pensioenfondsen en verzekeraars hebben van 2018 tot mei dit jaar 8 miljard euro gestoken in bedrijven die op enige wijze betrokken zijn bij de illegale bezetting van Palestijnse gebieden, blijkt uit hun onderzoek. Met 3,9 miljard euro aan investeringen of beleggingen staat ING Groep in de top tien van Europese kredietverstrekkers in dit dossier. Het gaat bijvoorbeeld om de bedrijven Caterpillar (machines), Cemex (cement), HeidelbergCement, Siemens (treinen en verkeerssystemen) en Volvo Groep (machines en vrachtwagens).

ABP, het grootste Nederlandse pensioenfonds, belegde voor 923 miljoen euro in aandelen in 21 bedrijven. De andere Nederlandse financiële instellingen die worden genoemd zijn ABN Amro, Rabobank, Van Lanschot Kempen, Aegon, NN Group en Pensioenfonds Zorg en Welzijn. De Franse bank BNP Paribas voert de ranglijst aan, met bijna 15 miljard euro aan investeringen.

Mogelijke betrokkenheid bij schendingen van internationaal recht

Al met al hebben hebben 672 Europese financiële instellingen een zakelijke relatie gehad met vijftig geselecteerde bedrijven die een actieve rol spelen in de door Israël bezette gebieden. Het onderzoek heeft betrekking op de Westelijke Jordaanoever, inclusief Oost-Jeruzalem. Gezien de illegaliteit van de Israëlische nederzettingen en de ernstige gevolgen van de bezetting voor de Palestijnse bevolking zijn de financiële instellingen mogelijk betrokken bij schendingen van het internationale recht en internationale misdaden, zegt de coalitie.

Vorig jaar publiceerden de Verenigde Naties een lijst met 112 bedrijven die waarschijnlijk betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen in de bezette gebieden. Het gaat bijvoorbeeld om leveranciers van bouw- en sloopmachines en surveillance-technologie. Volgens de ngo's zou die lijst van de VN nog langer moeten zijn.

Ook toerismeplatform Booking.com staat op de VN-lijst, omdat het actief is in illegaal bezet gebied. In een reactie zegt de woordvoerder van Booking: "We staan alle accommodatie-aanbieders over de hele wereld toe om een accommodatie op ons platform aan te bieden, zolang ze voldoen aan de toepasselijke wetgeving."

Ontmoedigingsbeleid

Het is aan bedrijven zoals Booking zelf om te bepalen welke activiteiten zij ontplooiën en met welke partners zij samenwerken, schreef het inmiddels demissionaire kabinet in 2019 aan de Tweede Kamer. Tegelijkertijd ontmoedigt de Nederlandse overheid al jaren economische relaties met bedrijven in Israëlische nederzettingen in bezet gebied. Nederland en de EU erkennen de Israëlische soevereiniteit niet over de sinds 1967 bezette Palestijnse gebieden. De Israëlische nederzettingen worden beschouwd als strijdig met internationaal recht.

De Nederlandse organisaties Pax, BankTrack en The Rights Forum wijzen erop dat bedrijven, banken en investeerders volgens internationale standaarden onderzoek moeten doen naar mogelijke misstanden in hun bedrijfsvoering. Vervolgens moeten ze de mis-

uitoefenen op hun zakelijke partners en desnoods de relatie verbreken.

‘Stop met financieren illegale praktijken’

Thomas van Gool van vredesorganisatie Pax vindt dat de Nederlandse financiële instellingen hun verantwoordelijkheid moeten nemen. “Recent trokken de twee grootste pensioenfondsen van Noorwegen hun omstreden investeringen terug. Neem een voorbeeld aan de Noren en stop met het financieren van illegale praktijken.”

ING zegt in een reactie dat het krediettransacties controleert die verband houden met infrastructuur, bouw, industrie, landbouw of bewakingsactiviteiten in de bezette Palestijnse gebieden. “Geen van deze activiteiten in de bezette Palestijnse gebieden worden door ING rechtstreeks gefinancierd. Het is mogelijk dat ING activiteiten van deze bedrijven buiten de bezette Palestijnse gebieden financiert. Als dat het geval is, kunnen wij ervoor kiezen om met deze klanten in gesprek te gaan.”

ABP heeft eind 2019 de belangen in twee Israëlische banken afgestoten. “Al onze beleggingen beoordelen we op basis van vier criteria: rendement, risico, kosten en duurzaamheid en verantwoord ondernemen. We kijken hierbij naar het totaalbeeld”, zegt een woordvoerder. Het pensioenfonds voor overheid en onderwijs sluit bepaalde wapenfabrikanten en tabaksfabrikanten uit, net als landen die te maken hebben met een internationaal embargo. Maar het heeft geen specifiek beleid voor de bezette gebieden.

From: [5.1.2e] [2] [5.1.2e] @minbuza.nl>

Sent: maandag 4 oktober 2021 16:52

To: [5.1.2e] [2] [5.1.2e] @minbuza.nl>; [5.1.2e] [1] [5.1.2e] @minbuza.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e] @minbuza.nl>; [5.1.2e] [1] [5.1.2e] @minbuza.nl>

Subject: RE: Mondelinge Vraag van het lid Kuzu (DENK)

Ha allen,

Excuus voor late reactie. Het is mosterd na de maaltijd, maar misschien voor een volgende gelegenheid. Voor eerste vraag derde bullet zou ik voorkeur hebben voor deze formulering:

[5.1.2i]

Groet

[5.1.2e] e

From: [5.1.2e] [2] [5.1.2e] @minbuza.nl>

Sent: maandag 4 oktober 2021 16:35

To: [5.1.2e] [2] [5.1.2e] @minbuza.nl>; [5.1.2e] [2] [5.1.2e] @minbuza.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e] @minbuza.nl>

Cc: [5.1.2e] [2] [5.1.2e] @minbuza.nl>

Subject: RE: Mondelinge Vraag van het lid Kuzu (DENK)

Hi [5.1.2e]

Nee, deze mail hadden wij nog niet gezien. Lijkt me ook sterk dat het wordt toegekend nu het vandaag al besproken is, maar we gaan het zien.

Ik denk dat we redelijk in lijn met de antwoorden van vandaag spreekpunten kunnen formuleren. We zullen er naar kijken en je input sturen.

Groet,

[5.1.2e]

From: [5.1.2e] [1] [5.1.2e] @minbuza.nl>

Sent: maandag 4 oktober 2021 16:11

To: [5.1.2e] [2] [5.1.2e] @minbuza.nl>; [5.1.2e] [1] [5.1.2e] @minbuza.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e] @minbuza.nl>

Cc: [5.1.2e] [2] [5.1.2e] @minbuza.nl>

Subject: FW: Mondelinge Vraag van het lid Kuzu (DENK)

1261549

To: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Mon 2/6/2023 6:15:46 PM
Subject: FW: BZ begrotingsbehandeling
Received: Mon 2/6/2023 6:15:49 PM

From: [5.1.2e]
Sent: woensdag 17 november 2021 03:28
To: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: RE: BZ begrotingsbehandeling

Graag gedaan natuurlijk en succes vandaag!

From: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 16 november 2021 17:10
To: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: RE: BZ begrotingsbehandeling

Veel dank [5.1.2e] voor het altijd goede meedenken! Voor nu neem ik het mee in de voorbereiding. Laten we morgen maar kijken wat er komt, en dan snel over de mail schakelen (ook met [5.1.2e] van DJZ).

Lastige in deze hele context is de indirecte link bij investeringen in bedrijven die op hun beurt investeren in nederzettingen. Dit valt strikt genomen helemaal niet onder ontmoedigingsbeleid. Vandaar ook dat we Kaag motie Van Dijk hadden ontraden, helaas besloot ze zelf anders. Dat gesprek met de pensioenfondsen was dus ook wat gekunsteld, want we gaan niet zo ver om de reikwijdte van ontmoedigingsbeleid aan te passen. Tijdens dat gesprek is gewoon o-beleid toegelicht, en vervolgens IMVO aangehaald. Meer hebben we niet gedaan en kunnen we niet doen, tenzij (toekomstig?) kabinet besluit om o-beleid aan te passen.

Enfin, we zien het morgen dus wel!

Cheers,
[5.1.2e]

From: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 16 november 2021 10:21
To: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: RE: BZ begrotingsbehandeling

Ha [5.1.2e]

Veel dank hierover. In het rood wat aanvullingen. Opmerking tussen [...] zijn aan jullie gericht.

Groet,
[5.1.2e]

From: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: maandag 15 november 2021 09:55
To: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: RE: BZ begrotingsbehandeling

Ha [5.1.2e] dank voor je bericht. Zal ik zeker doen! Ik verwacht wel het e.e.a., maar gelukkig hebben we eerder iets voorbereid wat volgens mij goed bruikbaar is. Laat me weten als je aanvullingen hebt.

[5.1.2e]

+++
00059

1261546

5.1.2i

5.1.2i

From: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>

Sent: vrijdag 12 november 2021 16:32

To: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl>

Subject: BZ begrotingsbehandeling

Ha [5.1.2e]

Volgende week woensdag en donderdag staat de BZ-begroting op het programma. Mochten jullie vragen binnenkrijgen over ontmoedigingsbeleid, weet me te vinden.

Groet en fijn weekend,

[5.1.2e]

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl]
From: [redacted] 5.1.2e [redacted]
5.1.2e Mon 2/6/2023 6:24:31 PM
Subject: FW: ACTIE: Interdepartementale Meerjarige Landenstrategie Israël - versie 1
Received: Mon 2/6/2023 6:24:34 PM

From: [redacted] 5.1.2e [redacted]
Sent: woensdag 11 november 2020 11:12
To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Subject: RE: ACTIE: Interdepartementale Meerjarige Landenstrategie Israël - versie 1

Hi [redacted] 5.1.2e [redacted]

Ik heb even gekeken naar de paragraaf over IMVO. Hieronder eventuele tekstsuggestie in het rood, maar relevanter zijn vragen daaronder.

[redacted]

5.1.2i

- Kunnen jullie aangeven wat er bedoeld wordt met stimuleren? Gaat dat om het stimuleren van Israëlische bedrijven?
- Daarnaast is het denk ik goed als de IMVO-richtlijnen voor posten concreter worden uitgewerkt in de MLS. Wat betekenen die in de Israëlische context? Wat gaat/kan de post er de komende jaren mee doen?
- Het delen van best practices is zeker een mooie. Wordt dat dan gedeeld met Nederlandse of Israëlische bedrijven?

Groet,
[redacted] 5.1.2e [redacted]

From: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 10 november 2020 22:56
To: [redacted] 5.1.2e [redacted]@mindef.nl; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minezk.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minvws.nl>;
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minvws.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minvws.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]
[redacted] 5.1.2e [redacted]@mininv.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minszw.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minjenv.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minjenv.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minocw.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minocw.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minocw.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minfin.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minfin.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minienw.nl>;
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>;
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>;
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>;
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>;
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>;
Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>;
[redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>

Beste collega's,

Eerder dit jaar heb ik jullie, of jullie voorgangers, gevraagd om input te leveren voor de interdepartementale Meerjarige Landenstrategie voor Israël 2021-2024. Deze MLS-i zal tijdens de interdepartementale Coördinatiecommissie voor Internationale Aangelegenheden (CoRIA) van 9 december op de rol staan, om formeel goedgekeurd te worden.

Onze ambassade in Tel Aviv heeft – mede op basis van de eerder ontvangen input – een eerste, ruwe versie opgesteld (bijgaand). Ik wil jullie graag vragen deze eerste versie op de voor jullie relevante onderdelen te controleren, en nadere input te geven op de voor jullie belangrijke beleidsterreinen: graag uiterlijk volgende week woensdag 18 november COB. De ambassade in Tel Aviv zal jullie input verwerken in een volgende versie, die uiteraard ook weer met jullie gedeeld zal worden.

Jullie opmerkingen, tenzij het niet anders kan, liefst niet in tracks of middels opmerkingen in het document zelf, want dan wordt het wat onoverzichtelijk. Graag dus jullie opmerkingen en suggesties per mail naar mij.

Hartelijk dank alvast voor jullie medewerking!

Groeten,

5.1.2e

	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	
	Ministry of Foreign Affairs	5.1.2e			

To: [5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minbuza.nl]; [5.1.2e]
From: [5.1.2e]
Sent: Wed 2/8/2023 12:20:35 PM
Subject: FW: Vraag ontmoedigingsbeleid
Received: Wed 2/8/2023 12:20:36 PM

From: [5.1.2e]
Sent: Wednesday, February 8, 2023 12:20:32 PM (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
To: [5.1.2e]
Cc: [5.1.2e] 5. [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e]; [5.1.2] [5.1.2e]
Subject: RE: Vraag ontmoedigingsbeleid

Dear [5.1.2e],

I looked into it with my Israeli colleague [5.1.2e], that is why I am writing to you in English.

Thank you very much for your quick reply and the memo + attachment. It definitely answers some of my questions.

[5.1.2a]

[5.1.2e]

[5.1.2e]

[5.1.2a]

[5.1.2i]

00061

1280114

I look forward to hearing from you!

Best,

5.1.2e and 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: vrijdag 3 februari 2023 17:33

To: 5.1.2 5.1.2e @minbuza.nl>

[illegible]

Subject: RE: Vraag ontmoedigingsbeleid

Dag 5.1.2e

Dank voor je vraag. Ik voeg een wat ouder DJZ memo (met bijlage) over handel met bezette gebieden toe. De punten 21. e.v. zien op verplichtingen voor bedrijven. In de bijlage (1a en 1b) wordt ingegaan op de situatie in de door Israël bezette gebieden. Misschien helpt dat jullie al op weg (en mogelijk vinden jullie ook de andere onderdelen van het memo interessant). Ik merk overigens wel op dat er op een aantal terreinen (m.n. IMVO) veel in beweging is. En er is natuurlijk ook veel gebeurd in de afgelopen 9 jaar, maar de analyse staat nog steeds.

Uiteraard bereid verdere vragen te beantwoorden.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

From:	5.1.2	5.1.2e	@minbuza.nl>
-------	-------	--------	--------------

Sent: Friday, February 3, 2023 2:40 PM

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl> 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>;
5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>

Subject: Vraag ontmoedigingsbeleid

Beste 5.1.2e,

Graag richt ik me tot je met een vraag over het “ontmoedigingsbeleid” voor handel met illegale Israëlische nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever.

00061

1280114

Dit ontmoedigingsbeleid is samengevat in het fact sheet (intern stuk) dat ik heb bijgevoegd. In één van de bullets staat het volgende:

5.1.2a

5.1.2a

Verder wil ik graag een vraag stellen over de ‘Wet internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen’. Denk je dat deze toekomstige wet van toepassing kan zijn op de activiteiten van een Nederlands bedrijf in of met nederzettingen?

5.1.2a

Ik hoor heel graag van je!

Hartelijke groeten,

5.1.2e 1.25.1.2a
5.1.2e

Embassy of the Kingdom of the Netherlands in Israel
Beit Oz (13th floor) | 14 Abba Hillel St. | Ramat Gan

Netherlands Representative Office to the PA
12 Hollanda St. | El Bireh (off Nablus Road) | Ramallah

T 5.1.2e
E 5.1.2e e

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
From: 5.1.2e
5.1.2e Mon 11/27/2017 2:09:58 PM
Subject: FW: Verzoek: aangepaste Kamerbrief Shufersal
Received: Mon 11/27/2017 2:09:59 PM

From: 5.1.2e
Sent: maandag 27 november 2017 14:03
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: RE: Verzoek: aangepaste Kamerbrief Shufersal

5.1.2e excuus, er doorheen geschoten.
5.1.2e heeft na versturen van de brief met deze vier bedrijven gemailed, waaruit bleek dat er geen interesse bestond. Shufersal had alleen nog contact met 5.1.2e maar dat heeft niet tot sponsoring geleid. Antwoord op je vraag is dus: ja, gemailed, maar nee, niet toegelicht: was niet nodig.
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: maandag 27 november 2017 11:03
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: RE: Verzoek: aangepaste Kamerbrief Shufersal

5.1.2e, dank voor je reactie. Ik wil het even intern bespreken maar ten behoeve daarvan graag nog een vraag: is er door de ambassade gebeld met de vier bedrijven na verzending van de brief (zoals in de brief werd aangekondigd), en zo ja, is het ontmoedigingsbeleid toen toegelicht?
Dank vast voor je reactie en groet,
5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: zondag 26 november 2017 22:38
To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>
Subject: RE: Verzoek: aangepaste Kamerbrief Shufersal

5.1.2e

Dank voor de afstemming. Wij zijn het op een paar punten niet eens met jullie lijn. We hebben vanzelfsprekend terdege rekening gehouden de verschillende soorten beleid (aan, ontmoediging). Daarvoor hebben we ook uitgebreid met departement overlegd (hetgeen ontbreekt in het memo en dat zou moeten worden toegevoegd). Hieronder volgen onze suggesties. Als het departement tot een andere afweging komt, zouden onze beweegredenen in ieder geval in het memo moeten worden genoemd.

M.b.t. het memo:

- allereerst eens met jullie dat de sponsorbrief moet worden genoemd.
- Maar het ontmoedigingsbeleid is daarin met reden niet genoemd. De inhoud zou dan immers bijzonder vreemd worden ("kunt u sponsoren, a propos realiseert u zich wel"). In de brief stond daarom expliciet dat we zouden nabellen, hetgeen ons de gelegenheid zou geven het beleid toe te lichten. Daarnaast geldt dat de bedrijven werden aangeschreven om precies dezelfde reden waarom wij wel medewerking verleenden (focus op Israël proper, overgrote deel supermarkten in Israël proper) en ik meen dat voor het bedrijfsleven op papier geen zwaardere eisen kunnen gelden dan voor de overheid.
- Jullie hanteren hier een onnodig restrictieve interpretatie van het moment waarop bedrijven over het ontmoedigingsbeleid moeten worden geïnformeerd; onhandig ook, want je zet jezelf behoorlijk klem; dan moeten wij voortaan in al onze correspondentie een standaardpassage over het ontmoedigingsbeleid opnemen. Ik denk dat M hier best assertief mag zijn.

00062 1271584

kan zijn. Hij heeft ook al gezegd dat handelsbevordering prima is en daar valt dit soort ondersteuning van de ambassade ook onder.

Ik meen dus dat bullets 3 t/m 7 van het memo moeten worden hergeformuleerd:

5.1.2i

5.1.2e

M.b.t. de brief:

5.1.2i

Nogmaals, wij denken dat alles binnen het beleid is gelopen en dat er geen reden is voor M om ergens toe te geven. Het zou wel mooi zijn als de brief snel uit kan, zodat we daarmee ook andere vragenstellers kunnen antwoorden. Graag bereid tot verder overleg.

Groet,
5.1.2e

From: 5.1 5.1.2e
Sent: vrijdag 24 november 2017 16:27:22
To: 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e
Subject: Verzoek: aangepaste Kamerbrief Shufersal

Dag 5.1.2e,

Zie graag in bijlage de concept-versie van de Kamerbrief Shufersal, zoals we die z.s.m. de lijn in willen doen. Zie hieronder het oplegmemo.

Zoals je ziet, hebben wij met DJZ geconcludeerd dat op grond van het ontmoedigingsbeleid de brief van de ambassade aan de vier bedrijven melding van dit beleid had moeten maken. In overleg met 5.1.2e is ervoor gekozen om M te adviseren in de brief transparant te zijn over de wijze waarop de bemiddeling door de ambassade bij het zoeken naar sponsors precies heeft plaatsgevonden.

Graag wil ik je vragen of je hier een laatste blik op kan werpen. Veel dank vast voor je spoedige reactie.

5.1.2i

5.1.2i

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1 5.1.2e
5.1.2e Fri 5/3/2013 11:50:28 AM
Subject: FW: verslag begrotingsbehandeling
Received: Fri 5/3/2013 11:50:29 AM

5.1.2e

Hieronder verbatim begrotingsbehandeling. Zie meest relevante stukken in geel. Helpt dit?

Groet,

5.1.2e

Timmermans:

De heer Van Bommel heeft een aantal vragen gesteld over het nederzettingenbeleid. Ik meen dat ik op dat punt glashelder ben geweest in de afgelopen zes weken. Wij zullen na de verkiezingen dit onderwerp uiteraard ter sprake brengen in de gesprekken met de nieuwe Israëlische regering. Ik zal ook in EU-verband trachten te komen tot een nog helderder labeling van producten die afkomstig zijn uit de nederzettingen.

Dat is niet Israël; en als dat er wel op staat, wordt de consument misleid. De Europese Unie gebruikt al codes waaruit valt af te leiden dat producten uit bezette gebieden komen, maar die worden niet door producenten en handelaren vertaald in labels die duidelijk aangeven dat ze uit illegale nederzettingen komen. Ik vind dat de Europese Unie nog een enorme stap heeft te zetten om dit te verbeteren. Ik wil mij daar zeker voor inspannen. Het postcodesysteem, dat al sinds 2005 bestaat, werkt namelijk onvoldoende. Het is weliswaar onlangs geactualiseerd, maar voor de consument is vaak nog niet helder wat het geval is.

De heer Van Bommel (SP):

Het is prima dat de minister dit Europees probeert aan te pakken, maar ik denk ook aan de Nederlandse consument. Ook die wordt namelijk misleid, want er komen hier producten, gemaakt in bezet gebied -- ik heb ze op mijn kamer -- waarop staat "Product of Israel". Ik vraag de minister om met zijn collega's in het kabinet te bespreken of ook de Nederlandse douane daar meer op kan gaan toezien. Die producten komen namelijk rechtstreeks Nederland in, liggen in de Nederlandse supermarkt, en zo wordt de Nederlandse consument misleid. De Nederlandse douane heeft al de verantwoordelijkheid om daarop toe te zien. Is de minister bereid om dat toezicht effectief te maken? Dat is het nu namelijk niet.

Minister Timmermans:

Dat heeft geen zin, want we hebben een interne markt. Als de Nederlandse douane daar in haar eentje op zou gaan toezien, komen die producten wel via de Duitse grens Nederland binnen. Dit heeft dus alleen maar effect als we het in Europees verband doen. Ik merk in Europees verband een groeiende steun hiervoor. De Nederlandse regering zal dus de lijn volgen die de heer Van Bommel van haar vraagt. Iedere Nederlandse consument die in de supermarkt of elders iets koopt, moet kunnen weten of een product is gemaakt in Israël, in de Palestijnse gebieden of in een nederzetting. Ik ga me er in de Europese Unie hard voor inspannen om ervoor te zorgen dat dit op producten komt te staan. Een Nederlandse alleingang op dit punt heeft, vanwege de interne markt, in mijn ogen geen enkele zin.

De heer Van Bommel (SP):

Ik heb in mijn eerste termijn de Europese landen genoemd die op dat punt al actie ondernemen. Voor die landen is het wellicht iets makkelijker, maar dit is al een verantwoordelijkheid van de Nederlandse douane. Inderdaad zul je daar niet alles mee tegenhouden, maar je geeft er wel een heel duidelijk signaal mee af. Europees zal dat ook navolging krijgen; er zijn al drie landen die dit actief doen. Ik herhaal dus mijn vraag: is de minister bereid om ervoor te zorgen dat de douane er effectief op gaat toezien -- een taak en verantwoordelijkheid die de douane op dit punt al heeft -- dat dergelijke producten die uit nederzettingen en bezet gebied komen, niet in Nederland met "made in Israel" erop worden verkocht?

Minister Timmermans:

Ik wil dat we een Europese labeling krijgen, waarop staat dat die producten niet "made in Israel" zijn. Dat wil ik dus. Het heeft een element van symboolpolitiek als Nederland dit nu alleen zou gaan doen, ook gelet op de enorm open Nederlandse markt en het gemak waarmee producten rechtstreeks uit de rest van de Europese Unie hier terecht kunnen komen. Je zou daarmee iets van de douane vragen wat in de praktijk zeer weinig effect zou hebben. Ik denk dat het veel verstandiger is om al onze energie te steken in

00063

1271583

heldere Europese afspraken daarover. Daarvoor wil ik mij inspannen.

De heer Sjoerdsma (D66):

Het is positief dat de minister wil onderzoeken hoe dit kan worden gedaan met labeling. Ik stel de minister de volgende open vraag: waarom wil hij die producten eigenlijk toelaten tot de Europese Unie, als die nederzettingen illegaal zijn?

Minister Timmermans:

Ik denk dat het boycotten van die producten niet in lijn is met de huidige regelgeving op dat punt. Ik denk ook niet dat in EU-verband daarvoor een meerderheid is te krijgen. De heer Sjoerdsma stelt deze open vraag en ik wil hem ook een eerlijk en open antwoord geven. Wel wil ik nog eens goed nadenken over de voor- en nadelen hiervan. Intuïtief lijkt dit mij een onverstandige benadering, maar ik wil hier nog eens heel goed naar kijken. Ik blijf op het standpunt dat het beter is om de consument gewoon te laten weten wat hij koopt; de consument kan dan zelf zijn oordeel vormen. Ik wil hier echter nog eens goed naar kijken. Ik kom hier later op terug bij de heer Sjoerdsma.

To: DAM-MOVP[5.1.2e]@minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Mon 10/4/2021 3:31:07 PM
Subject: FW: SPOED: vraag Van Dijk (SP)
Received: Mon 10/4/2021 3:31:09 PM

Collega's, onderstaande nog ter info!

From: 5.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: maandag 4 oktober 2021 14:54
To: 5.1.2e 1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: SPOED: vraag Van Dijk (SP)

Dank en akkoord

From: 5.1.2e
Sent: maandag 4 oktober 2021 14:45
To: 5.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: FW: SPOED: vraag Van Dijk (SP)

5.1.2e, graag je akkoord op deze antwoorden. Dan stuur ik door aan 5.1.2e

C.

5.1.2i

From: 5.1.25.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: maandag 4 oktober 2021 14:10
To: 5.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e 2e < 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>; 5 5.1.2e < 5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: SPOED: vraag Van Dijk (SP)

Graag zsm antwoord op deze vraag:
NLse bedrijven en pensioenfondsen hebben 8 mld gestoken in bedrijven die actief zijn in bezette gebieden (Booking, ING). Is minister hiervan op de hoogte? Moeten we aan de bel trekken?
Motie van 18 juli jl. over gesprek voeren met beleggers. Is gesprek gevoerd? Hoe ging dit? Gaan ABP etc zich terugtrekken uit deze activiteiten?
Kent u voorbeeld van Noorse bedrijven die hun investeringen hebben teruggetrokken en hoe zorgen we ervoor dat dat in NL ook gebeurt? Zeker voor ABN-AMRO.

To: D[5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl; DAM[5.1.2e]@minbuza.nl]
Cc: [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Tue 2/11/2014 6:17:01 PM
Subject: FW: Scan van MinBuZa Multifunctional
Received: Tue 2/11/2014 6:17:03 PM
[Scan van MinBuZa Multifunctional.pdf](#)
[Bijlage Memo Handel met bezette gebieden def schoon.docx](#)

Dag collega,

Hierbij ontvangt u digitaal scan van memo inzake "Handel met bezette gebieden" + de bijbehorende bijlage.

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e]
[5.1.2e]

.....

Afdeling Internationaal Recht
Directie Juridische Zaken
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Bezuidenhoutseweg 67 | 2594 AC | Den Haag | [5.1.2e]
Postbus 20061 | 2500 EB | Den Haag

.....

T [5.1.2e]
F [5.1.2e]
[5.1.2e]@minbuza.nl
<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz>

Aan DAM, DIO, DIE
Van DJZ
Via *M 1/2*
Kopie aan DAO, DEU
Afgestemd met

TER INFORMATIE

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

Opgesteld door

5.1.2e

T

5.1.2e

memo

Handel met bezette gebieden

Aanleiding

Uw verzoek om advies, in verband met beleid in ontwikkeling ten aanzien van handel met bezette gebieden, over de internationaalrechtelijke en Europeesrechtelijke aspecten van handel in producten afkomstig uit Israëlische nederzettingen en

buiten verzoek.

buiten verzoek.

Kern/samenvatting

Internationaalrechtelijke aspecten van handel met bezette gebieden en andere niet-onafhankelijke gebieden worden beoordeeld vanuit het bezettingsrecht, het recht op zelfbeschikking van volkeren en het recht inzake de aansprakelijkheid van staten.

Het bezettingsrecht en zelfbeschikkingsrecht verzetten zich in beginsel niet tegen buitenlandse economische activiteiten in bezette gebieden en andere niet-onafhankelijke gebieden, maar stellen wel strikte voorwaarden aan de wijze waarop dergelijke activiteiten dienen te worden uitgevoerd. Deze voorwaarden strekken ertoe te verzekeren dat (buitenlandse) economische activiteiten in overeenstemming zijn met de belangen van het volk van de betreffende gebieden en dat rekening wordt gehouden met de wensen van het volk bij het ontplooiën van economische activiteiten.

Ook derde staten dienen te handelen overeenkomstig deze voorwaarden in hun relaties met bezette gebieden en andere niet-onafhankelijke gebieden, bijvoorbeeld bij het maken van internationale afspraken met de (de facto) autoriteiten in deze gebieden. Derde staten kunnen in rechte aansprakelijk worden gesteld voor niet-naleving van de internationaalrechtelijke randvoorwaarden. Onder omstandigheden – indien er sprake is van een situatie veroorzaakt door een ernstige schending van het recht op zelfbeschikking, danwel het verbod op annexatie – dienen derde staten geheel af te zien van het aangaan van verdragsrelaties met staten die controle uitoefenen in bezette gebieden en andere niet-onafhankelijke gebieden, voor zover daarmee de onrechtmatige situatie wordt bestendigd.

Alhoewel strikte naleving van de internationaalrechtelijke randvoorwaarden bij de totstandkoming van akkoorden tussen de EU en derde staten die controle uitoefenen over bezette gebieden en andere niet-onafhankelijke gebieden op

politieke gronden niet altijd opportuun is, is het verstandig vast te houden aan eerbiediging van het internationaal recht. Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van het opnemen van waarborgen in die verdragen die overeenstemming met het internationaal recht moeten garanderen.

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

Vanuit het EU recht is van belang dat de Unie gehouden is het gehele internationale recht in acht te nemen. Het EU-Hof heeft geoordeeld dat producten afkomstig uit de Westelijke Jordaanoever, die vanuit Israël worden geëxporteerd naar de EU, niet in aanmerking komen voor preferentiële behandeling op grond van het EU-Israël Associatieakkoord, omdat dit botst met het toepassingsbereik van het EU-PLO Associatieakkoord. Voor zover er echter geen strijdigheid optreedt met het internationaal recht, kan de EU verdragen afsluiten, die de facto worden toegepast op gebieden, waarover de soevereiniteit van de wederpartij niet wordt erkend. De douaneautoriteiten van de lidstaten zien toe op de correcte toekenning van tariefpreferenties en zijn hiermee niet altijd gebonden aan de resultaten van de door de douaneautoriteiten van de staat van uitvoer verrichte controle.

buiten verzoek.

Toelichting

I Recht op zelfbeschikking van volkeren

1. Definitie. Het internationaal recht kent alle volkeren het recht op zelfbeschikking toe. Dit recht houdt in dat een volk in vrijheid zijn eigen politieke status mag bepalen en in vrijheid zijn economische, sociale en culturele ontwikkeling mag nastreven (vgl. artikel 1 BUPO Verdrag). Als afgeleide van het recht op zelfbeschikking bezitten volkeren ook het recht om vrijelijk te beschikken over hun natuurlijke rijkdommen en hulpbronnen.

2. Oorsprong. Historisch gezien heeft het recht op zelfbeschikking haar wortels in het mandaatstelsel van de Volkenbond en kwam het toe aan de oorspronkelijke bevolking van dergelijke mandaatgebieden, zoals het voormalig mandaatgebied Palestina (tot 1948). Het mandaatstelsel van de Volkenbond is met de oprichting van de Verenigde Naties overgegaan in het truststelsel op basis van het VN Handvest. Het VN Handvest voegde daar nog een andere categorie internationale gebieden aan toe, de zogenaamde niet-zichzelf besturende gebieden ("non-self-governing territories"), zoals de Westelijke Sahara (vanaf 1963). In de praktijk van de VN heeft het recht op zelfbeschikking zich verder ontwikkeld tot een recht dat toekomt aan alle gekoloniseerde volkeren. De grondslag voor deze ontwikkeling wordt gevormd door resoluties van de Algemene Vergadering van de VN (vgl. Res. 1541 (XV) van 15 december 1960 en Res. 2625 (XXV) van 24 oktober 1970). Vervolgens is het recht ook toegekend aan volkeren onderworpen aan buitenlandse bezetting of overheersing, waarvan Palestina een voorbeeld is (vgl. A/Res/3236 (XXIX) van 22 november 1974).

3. Volk. De houder van het recht op zelfbeschikking is een "volk". Ten aanzien van de hierboven omschreven "koloniale" situaties en situaties van buitenlandse bezetting of overheersing die hiermee op één lijn zijn geplaatst, hanteert het internationaal recht een territoriale definitie van die term. Het recht op zelfbeschikking komt toe aan alle inwoners van een mandaatgebied, een niet-

zichzelf besturend gebied of een kolonie, waarbij geen verder onderscheid wordt gemaakt op basis van andere criteria, zoals etniciteit, religie e.d., die in postkoloniale situaties (vb. Kosovo) wel een rol spelen. De toevoeging "oorspronkelijke" [bevolking] heeft als zodanig geen volkenrechtelijke betekenis, maar dient ter afbakening van het territoriaal gedefinieerde volk van groepen mensen die zich op een later moment op het grondgebied hebben gevestigd. Dit geldt in het bijzonder ter afbakening van een situatie waar sprake is van bezetting en waar de bezettende macht in strijd met het verbod neergelegd in artikel 49, lid 6, van de 4^e Geneefse Conventie een gedeelte van zijn eigen burgerbevolking heeft overgebracht naar het bezette gebied.

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

4. Interne en externe uitoefening van het recht op zelfbeschikking. In het postkoloniale tijdperk manifesteert het recht op zelfbeschikking zich in de eerste plaats als een recht op interne zelfbeschikking, d.w.z. de uitoefening van het recht op zelfbeschikking binnen de bestaande internationale grenzen van een staat (bv. in de vorm van autonomie of federale staatsstructuur). Het primaat van interne zelfbeschikking is gebaseerd op het streven van de internationale gemeenschap een evenwicht te vinden tussen de verwezenlijking van de legitieme aspiraties van volkeren enerzijds, en de stabiliteit van internationale grenzen anderzijds.

Er bestaan echter uitzonderingen op deze regel. Het recht op zelfbeschikking kan onder omstandigheden ook extern, d.w.z. in de vorm van de stichting van een eigen staat door het desbetreffende volk, worden uitgeoefend. Het gaat dan om situaties die hun oorsprong hebben in de koloniale context, zoals in het geval van de Westelijke Sahara, of om situaties waarin sprake is van buitenlandse bezetting of overheersing, zoals in het geval van Palestina.

Ook in het postkoloniale tijdperk zijn er situaties waarin een rechtmatig beroep kan worden gedaan op het externe zelfbeschikkingsrecht. In deze situaties kan externe zelfbeschikking nog steeds worden verwezenlijkt door onafhankelijkheid, associatie of integratie via (a) de ontbinding van een staat (bv. Sovjet Unie), (b) de samenvoeging van twee of meer staten of (c) de afscheiding van een staat. Terwijl afscheiding met instemming van alle volkeren binnen een staat altijd rechtmatig is (bv. afscheiding van Montenegro van Servië-Montenegro), is de mogelijkheid van een rechtmatige éézijdige afscheiding in het postkoloniale tijdperk omstreden. Indien een dergelijk recht al bestaat, zal aan specifieke voorwaarden moeten worden voldaan. Éézijdige afscheiding is hoogstens toegestaan, indien (a) het interne zelfbeschikkingsrecht langdurig en op grove wijze wordt geschonden en alle mogelijkheden zijn uitgeput om het zelfbeschikkingsrecht binnen de internationale grenzen van de staat te verwezenlijken of (b) de fundamentele rechten van de mens op massale en op grove wijze worden geschonden. De uitoefening van externe zelfbeschikking door éézijdige afscheiding is derhalve een *ultimum remedium*.

II Economische activiteiten in bezette gebieden en andere niet-onafhankelijke gebieden: bezettingsrecht en zelfbeschikkingsrecht

Voor het antwoord op de vraag naar de rechtmatigheid van economische activiteiten in bezette en andere niet-onafhankelijke gebieden zijn zowel de voorwaarden op basis van het bezettingsrecht als de eisen die voortvloeien uit het zelfbeschikkingsrecht relevant.

A. Bezettingsrecht

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

5. *Bezette gebieden.* Ten aanzien van de situatie in gebieden die volkenrechtelijk als "bezet gebied" worden aangemerkt dienen de volgende uitgangspunten te worden gehanteerd. Bezetting is slechts een tijdelijke situatie die niet kan leiden tot verandering van de status van het desbetreffende grondgebied (verbod op annexatie), m.a.w. de bezettende macht heeft of verkrijgt geen soevereiniteit over het bezette gebied, dat dan formeel ook geen deel uitmaakt van het grondgebied van de bezettende macht.

6. *Bevoegdheden en verplichtingen bezettende macht.* Het bezettingsrecht vult het vacuüm dat is ontstaan na het wegvallen van de wettige regering van het gebied en kent de bezettende macht (die het feitelijk gezag uitoefent) bepaalde bevoegdheden toe en legt haar verplichtingen op. Zo is de bezettende macht verplicht ervoor te zorgen dat orde en veiligheid in het gebied worden gehandhaafd en dat noodzakelijk onderhoud wordt gepleegd, doch dient zij af te zien van het (laten) verrichten van handelingen of werkzaamheden die de toekomstige status ervan zouden kunnen beïnvloeden.

7. *Gebruik eigendommen en natuurlijke hulpbronnen van het bezette gebied.* Daarnaast stelt het bezettingsrecht grenzen aan het gebruik van de eigendommen en natuurlijke hulpbronnen van het bezette gebied door de bezettende macht. Zij mag hiervan gebruik maken voor zover noodzakelijk voor het beheer van het bezette gebied en om te voorzien in de behoeften van de bevolking van het gebied, maar mag deze niet gebruiken voor eigen gewin, d.w.z. ten voordele van de eigen economie of bevolking of ter bestendiging van de bezetting. Bij de uitoefening van haar bevoegdheden dient de bezettende macht te handelen overeenkomstig het beginsel van vruchtgebruik; dit houdt onder andere in dat zij er steeds voor moet zorgen dat de waarde van de aangewende hulpbronnen behouden blijft en dat zij niet worden uitgeput of worden geëxploiteerd op een wijze die tot hun afbraak leidt. Hierbij dient te worden opgemerkt dat toepassing van dit beginsel in relatie tot niet-hernieuwbare hulpbronnen controversieel is, omdat winning van deze hulpbronnen welhaast altijd tot hun waardevermindering, uitputting of afbraak leidt.

8. *(Internationale) afspraken namens het bezette gebied.* Het bezettingsrecht verzet zich voor het overige niet tegen buitenlandse economische activiteiten in bezette gebieden, mits deze ten voordele zijn van de bevolking en niet bijdragen aan de bestendiging van het gezag van de bezetter over het gebied. Van belang is verder dat door de bezettende macht in eigen naam gesloten (handels)overeenkomsten niet gelden voor het bezette gebied, omdat dat geen onderdeel uitmaakt van het grondgebied van de bezettende macht. De bezettende macht mag wel (internationale) afspraken maken, bijvoorbeeld op het gebied van handel en natuurlijke hulpbronnen met betrekking tot het bezette gebied, voor zover noodzakelijk om uitvoering te geven aan haar verplichtingen jegens de bevolking en binnen de grenzen gesteld door de hierboven geschetste verplichtingen.

Overigens dient te worden opgemerkt dat door bezetting tevens inbreuk wordt gemaakt op het zelfbeschikkingsrecht van de bevolking van het bezette gebied en dat derhalve naast de vereisten op basis van het bezettingsrecht ook de vereisten van het zelfbeschikkingsrecht relevant zijn voor de uitoefening bevoegdheden door de bezettende macht.

B. Zelfbeschikkingsrecht

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

9. *Niet-zichzelf besturende gebieden.* Ten aanzien van andere niet-onafhankelijke gebieden en in het bijzonder ten aanzien van (nog niet gedekoloniseerde) niet-zichzelf besturende gebieden in de zin van het VN Handvest gelden de volgende uitgangspunten in verband met het zelfbeschikkingsrecht van het desbetreffende volk. Zolang het volk van het niet-zichzelf besturende gebied zijn recht op zelfbeschikking nog niet heeft uitgeoefend is de staat die het beheer voert ("administering power"/"beherende macht") over een niet-zichzelf besturend gebied op basis van het VN Handvest (artikel 73) verplicht te handelen overeenkomstig het beginsel dat (1) de belangen van de oorspronkelijke inwoners van het gebied op de eerste plaats dienen te komen en dat (2) het welzijn van de inwoners naar beste krachten bevorderd dient te worden. Daarnaast rust op de beherende macht (3) de verplichting de economische vooruitgang van de oorspronkelijke inwoners te bevorderen.

De beherende macht kan niet zonder raadpleging van het volk van het niet-zichzelf besturende gebied de internationale status van het gebied als niet-zichzelf besturend gebied veranderen. Ook indien een andere staat het gebied bezet (*de facto* controle uitoefent) blijft de status van het gebied intact en is het recht op zelfbeschikking onverminderd van toepassing.

10. *Uitwerking beginselen met betrekking tot niet-zichzelf besturende gebieden door de Algemene Vergadering van de VN.* In de praktijk van de Verenigde Naties zijn de verplichtingen ten aanzien van niet-zichzelf besturende gebieden die voortvloeien uit het VN Handvest en het zelfbeschikkingsrecht nader uitgewerkt. Dit is vooral gebeurd door middel van resoluties van de Algemene Vergadering. Deze resoluties zijn niet juridisch bindend. Wel kan worden betoogd, zoals bijvoorbeeld is gedaan in het advies van de Juridisch Adviseur van de VN aan de President van de VN Veiligheidsraad over dit onderwerp (2002), dat uit deze resoluties een rechtsovertuiging blijkt ten aanzien van de voorwaarden waaronder economische activiteiten in niet-zichzelf besturende gebieden zijn toegestaan. Ook Nederland (zie hieronder) volgt daarbij het uitgangspunt van de Juridisch Adviseur van de VN.

Vanaf 1995 volgt de Algemene Vergadering de lijn dat buitenlandse economische investeringen een erkende bijdrage ("valid contribution") kunnen leveren aan de sociaal-economische ontwikkeling van niet-zichzelf besturende gebieden (en aan de uitoefening van het recht op zelfbeschikking van het volk ervan), indien uitgevoerd met de medewerking van en in overeenstemming met de wensen van het volk ervan ("undertaken in collaboration with the peoples of Non-Self-Governing Territories and in accordance with their wishes", zie Res. 50/33 van 6 december 1995; recentelijk Res. 67/126 van 18 december 2012). Daarnaast roept de Algemene Vergadering de beherende macht van een niet-zichzelf besturend gebied op ervoor te zorgen dat alle economische activiteiten in het gebied de belangen van het volk ("the peoples") ervan niet nadelig beïnvloeden, maar in plaats daarvan ontwikkeling bevorderen en het volk bij te staan in de uitoefening van zijn recht op zelfbeschikking (zie Res. 52/78 van 10 december 1997 e.v.; recentelijk Res. 67/134 van 18 december 2012). In de resoluties wordt verder specifieke zorg uitgesproken ten aanzien van activiteiten gericht op de exploitatie van de natuurlijke en menselijke hulpbronnen van niet-zichzelf besturende

gebieden ten nadele van de belangen van de inwoners ("inhabitants") van het gebied (zie bijv. Res. 67/126 van 18 december 2012). Aan deze praktijk is vervolgens de conclusie ontleend dat buitenlandse economische activiteiten in niet-zichzelf besturende gebieden niet per definitie in strijd zijn met internationaal recht. De beherende macht van een niet-zichzelf besturend gebied mag hierover afspraken maken met derden (zoals bedrijven en staten), bijvoorbeeld ten aanzien van de exploratie en exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied, op voorwaarde dat deze activiteiten worden uitgevoerd ten voordele van en in overeenstemming met de wensen van het volk.

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

11. Invulling van de voorwaarden voor het ontplooiën van economische activiteiten in niet-zichzelf besturende gebieden. De relevante resoluties van de Algemene Vergadering spreken van de voordelen van buitenlandse economische investeringen voor de oorspronkelijke bevolking in algemene zin. De vraag wanneer, op welke wijze en in welke mate (buitenlandse) economische activiteiten beschouwd kunnen worden als ten voordele van de oorspronkelijke bevolking kan dan ook niet eenduidig worden beantwoord. Concrete invulling daarvan zal vooral in de praktijk gestalte moeten krijgen. Dit kan bijvoorbeeld door in afspraken met de beherende macht van het niet-zichzelf besturende gebied vast te leggen hoe en in welke mate de opbrengsten van de activiteiten zullen worden gedeeld met het volk van het gebied. Echter, de invulling van deze voorwaarde in concrete afspraken kan niet worden losgezien van de andere voorwaarde die het internationaal recht stelt: de verplichting te handelen overeenkomstig de wensen ("wishes") van het volk.

Het vereiste te handelen overeenkomstig de wensen van het volk ziet op het tot uitdrukking komen van de wensen van het volk ten aanzien van activiteiten die de uitoefening van het recht op zelfbeschikking en het aanverwante recht op permanente soevereiniteit over natuurlijke hulpbronnen zouden kunnen frustreren. De wijze waarop de "wensen" tot uitdrukking moeten komen is echter niet verder uitgewerkt in de rechtspraak en er bestaat dan ook een zekere mate van beleidsvrijheid ten aanzien van de invulling ervan. Het internationaal recht heeft zich daarbij nog niet zo ver ontwikkeld dat instemming van het volk van het niet-zichzelf besturende gebied vereist is. Wel dient er enige mate van betrokkenheid (consultatie/overleg) van vertegenwoordigers van het volk te zijn bij het maken van afspraken over economische activiteiten.

De EC en Hoge Vertegenwoordiger hanteren overigens het uitgangspunt dat economische activiteiten in niet-zichzelf besturende gebieden rechtmatig zijn, zolang deze de "behoeften, belangen en voordelen ervan" voor de bevolking niet veronachtzamen ("as long as they are not undertaken in disregard of the needs, interests and benefits of the people of the territory"; brief EC/Hoge vertegenwoordiger van 12 mei 2011 aan het Europees Parlement n.a.v. advies Juridische Dienst EC van 19 oktober 2010 inzake de Westelijke Sahara). In deze formulering lijkt het accent meer te liggen op het resultaat (noodzaak niet te handelen in strijd met de belangen van de oorspronkelijke bevolking) dan het proces (de wijze waarop dat dient te worden vastgesteld). Deze visie is mede gebaseerd op het advies van de Juridische Dienst van de EC ten aanzien van de EU Marokko Partnerschapsovereenkomst inzake visserij (advies van 19 oktober 2010), waarin wordt gesteld dat het niet passend zou zijn dat de EU een bepaalde overlegprocedure oplegt aan de beherende macht.

12. *Nederlandse visie op de invulling van voorwaarden.* In antwoord op Kamervragen van Van Bommel van 12 mei 2006 over visserijverdragen tussen de Europese Unie en Marokko heeft het kabinet aangegeven het eens te zijn met de mening van de Juridisch Adviseur van de VN als verwoord in bovengenoemd (zie 10.) advies uit 2002 dat "exploratie en exploitatie van de natuurlijke rijkdommen van [een niet-zichzelf besturend gebied; i.c. de Westelijke Sahara] moeten plaatsvinden in overleg met de oorspronkelijke bevolking, én dat de exploratie en exploitatie ten goede moet komen aan die bevolking". Deze lijn is in latere vragen over het onderwerp (bijvoorbeeld Kamervragen van Van Bommel van 5 maart 2010, 10 januari 2013 en 12 september 2013) niet consistent uitgedragen. Hier is steeds de nadruk gelegd op het vereiste dat activiteiten mogen plaatsvinden voorzover de opbrengsten daarvan ten goede komen aan het volk (van de Westelijke Sahara) en niet ingegaan, c.q. geen antwoord gegeven op het vereiste van overleg met (vertegenwoordigers van) het volk. In het licht van recente ontwikkelingen in recht en beleid ten aanzien van niet-zichzelf besturende gebieden, in het bijzonder in verband met recente kamervragen ten aanzien van de Westelijke Sahara, is het onverstandig dit element nog langer buiten beschouwing te laten. Het vereiste dat economische activiteiten in overleg met (vertegenwoordigers van) het volk van het niet-zichzelf besturende gebied plaatsvinden raakt aan de essentie van het zelfbeschikkingsrecht om in vrijheid de eigen ontwikkeling te kunnen bepalen.

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

III Aansprakelijkheid

13. *Internationaalrechtelijke aansprakelijkheid bezettende macht/(de facto) beherende macht.* De verplichting zorg te dragen dat bij de uitvoering van economische activiteiten in bezette gebieden en andere nog niet-onafhankelijke gebieden (zoals niet-zichzelf besturende gebieden) aan de voorwaarden van het internationaal recht word voldaan, rust in eerste instantie op de staat die het feitelijk gezag uitoefent in het desbetreffende gebied (de bezettende macht, de beherende macht, het *de facto* gezag, etc.). Bepalend voor de rechtmatigheid van economische activiteiten onder het internationaal recht is dan ook de wijze waarop deze verplichtingen door die staat ten uitvoer worden gelegd en nageleefd. De entiteit die het feitelijk gezag uitoefent is ook internationaalrechtelijk aansprakelijk voor schendingen van deze verplichtingen.

14. *Aansprakelijkheid derde staten.*

Op basis van het internationaal recht kunnen echter ook derde staten die hulp of bijstand verlenen aan schendingen van het internationaal recht door een andere staat (de bezettende macht, dan wel de entiteit die *de facto* of *de jure* het gezag uitoefent) onder bepaalde omstandigheden aansprakelijk worden gesteld voor hun bijdrage aan die schendingen (art. 16 Artikelen inzake Staatsaansprakelijkheid). Belangrijk criterium daarbij is of de derde staat op de hoogte is van het onrechtmatige karakter van de handelingen door de andere staat. Zo kan het aangaan van verdragsrelaties met een staat die het gezag uitoefent in een bezet gebied, dan wel een ander niet-onafhankelijk gebied een situatie oproepen waarin kan worden betoogd dat de derde staat bijdraagt aan een schending van het recht op zelfbeschikking van het volk van het gebied. De Oost-Timor-zaak (Internationaal Gerechtshof; 1995) is hier een voorbeeld van. In deze zaak stelde Portugal (de voormalig beherende macht van het niet-zichzelf besturende gebied Oost-Timor) Australië aansprakelijk voor het sluiten van een verdrag met Indonesië zonder raadpleging van het volk van Oost-Timor. Hierdoor zou Australië

het recht op zelfbeschikking van het volk van Oost-Timor hebben geschonden. Alhoewel het Hof in deze zaak geen inhoudelijke uitspraak heeft gedaan (het Hof verklaarde zich niet bevoegd), toont deze wel aan dat het niet ondenkbaar is dat derde staten ook in rechte aansprakelijk worden gesteld.

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

In die gevallen dat een situatie zich dreigt voor te doen waarin niet duidelijk uit de beoogde (of reeds gemaakte) afspraken blijkt op welke wijze de staat die het gezag uitoefent zijn verplichtingen jegens de oorspronkelijke bevolking zal nakomen, is het niet verstandig dit ongemerkt te laten passeren. In voorkomende gevallen dient die staat om waarborgen/garanties te worden gevraagd dat hij zijn internationaalrechtelijke verplichtingen jegens het volk van het gebied zal nakomen en verdient het de voorkeur hierover concrete afspraken vast te leggen. Zulke afspraken kunnen bijvoorbeeld zien op de wijze waarop en de mate waarin de financiële opbrengsten van (buitenlandse) economische activiteiten zullen terugvloeien naar het volk of op de verificatie bij de import van producten of natuurlijke hulpbronnen of grondstoffen uit het gebied dat de rechten van het volk in acht zijn genomen. Zoals de Portugese klacht in de Oost-Timor zaak aantoont, dienen dergelijke waarborgen/garanties ook te worden verlangd ten aanzien van de mate waarin in de gemaakte afspraken rekening is gehouden met de wensen van het volk. De constatering van de Juridische Dienst in bovenvermeld advies dat "In the case of a fisheries agreement ... the emphasis is best placed on economic benefits" is dan ook niet zonder juridische risico.

15. Verplichtingen van derde staten ten aanzien van situaties veroorzaakt door een ernstige schending van een regel van dwingend internationaal recht. Indien er sprake is van een situatie die is veroorzaakt door een ernstige schending van een dwingende regel van internationaal recht door een andere staat, verbindt het internationaal recht hieraan de consequentie dat derde staten verplicht zijn om die situatie niet te erkennen en geen hulp of bijstand te verlenen aan de instandhouding ervan (art. 41 Artikelen inzake Staatsaansprakelijkheid). Regels van dwingend internationaal recht zijn regels die door de internationale gemeenschap van staten zijn aanvaard en erkend als een norm waarvan geen afwijking is toegestaan (artikel 53 Weens Verdragenverdrag). Hieronder vallen bijvoorbeeld de regels die het gebruik van (interstatelijk) geweld verbieden, alsook het verbod op annexatie. Naar het oordeel van Nederland behoort ook het recht op zelfbeschikking van volkeren tot deze categorie regels. Nederland heeft deze visie dan ook actief uitgedragen in juridische procedures, o.a. de Kosovo-zaak (2009).

In zijn advies inzake de barrière (2004) onderschrijft het Internationaal Gerechtshof dat de Israëlische schending van het recht op zelfbeschikking (en van verplichtingen onder het humanitair oorlogsrecht) verplichtingen voor derde staten met zich meebrengen. Het Hof stelt daarbij niet vast dat er sprake is van een ernstige schending van een regel van dwingend internationaal recht, maar constateert dat er sprake is van een schending van een regel van internationaal recht die tegenover elke andere staat dient te worden nageleefd, en een schending van een dergelijke regel ook verplichtingen voor derde staten doet ontstaan.

Uit het advies van het Internationaal Gerechtshof in de Namibië-zaak (1970) kan worden afgeleid dat de verplichting van derde staten tot niet-erkenning ook een verbod op het aangaan van verdragsrelaties (en in het algemeen het aangaan

economische relaties, zoals commerciële activiteiten en investeringen) omvat voor zover dergelijke relaties leiden tot de bestendiging van de onrechtmatige situatie. In relatie tot bezette gebieden en andere niet-onafhankelijke gebieden betekent dit dat derde staten en internationale organisaties, zoals de EU geen overeenkomsten mogen sluiten met de staat die het gezag uitoefent, indien hierdoor een ernstige schending van het zelfbeschikkingsrecht van het volk van het gebied wordt veroorzaakt en/of bestendigd. Uit het verbod op annexatie in strijd met het geweldsverbod en de daaruit voortvloeiende verplichting tot niet-erkenning volgt verder dat derde staten geen verdragen mogen sluiten met een staat voor zover die verdragen mede van toepassing zijn op het gebied waar die staat feitelijk gezag uitoefent; economische relaties met die staat mogen niet leiden tot versteviging van het gezag van die staat over dat gebied.

De verplichting tot niet-erkenning kent beperkte uitzonderingen om te voorkomen dat de bevolking van het betrokken gebied de voordelen van internationale samenwerking wordt onthouden. Op grond van deze uitzonderingen mogen derde staten bepaalde publieke handelingen erkennen die in naam van een dergelijk gebied worden verricht, zoals akten met betrekking tot geboorten, overlijden en huwelijk.

Hieronder wordt ingegaan op de specifieke situaties genoemd in uw advies aanvraag.

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

buiten verzoek.

5.1.2e

buiten verzoek.

5.1.2e

buiten verzoek.

buiten verzoek.

V Verplichtingen van bedrijven

21. Overtreding internationaal recht door bedrijven. De besproken rechten en verplichtingen ten aanzien van bezette en andere niet-onafhankelijke gebieden richten zich op staten en zien niet op individuen en bedrijven. De verplichtingen voor derde staten, zoals geformuleerd in het advies van het Internationaal Gerechtshof inzake de barrière (2004) gelden niet voor bedrijven. Overtreding van het internationaal recht door individuen en bedrijven is dan ook niet aan de orde.

22. Nationaalrechtelijke, Europeesrechtelijke verplichtingen ten aanzien van het zakendoen met bezette en andere niet-onafhankelijke gebieden. In het algemeen geldt dat bedrijven zich bij het zakendoen (import, export, verlenen van diensten, investeringen e.d.) met bezette en andere niet-onafhankelijke gebieden hebben te houden aan de geldende Nederlandse en Europese regelgeving terzake. Voor zover deze regels het zakendoen toestaan, bijvoorbeeld het importeren van producten uit dergelijke gebieden, kunnen bedrijven en andere betrokkenen hier niet voor aansprakelijk worden gesteld, dan wel worden vervolgd. Indien er sprake is van overtreding van deze (Nederlandse en Europese) regels kan dit uiteraard worden gesanctioneerd (zie echter 25. hieronder).

23. Individuele strafrechtelijke verantwoordelijkheid. In uitzonderlijke gevallen kunnen individuen, op grond van internationaal of nationaal recht, en bedrijven, op grond van nationaal recht, strafrechtelijk aansprakelijk zijn voor investeringen

in en export naar bezette en andere niet-onafhankelijke gebieden. Het internationaal recht legt verplichtingen op aan individuen, zoals het verbod op het plegen van oorlogsmisdrijven (bezette gebieden) en misdrijven tegen de menselijkheid (andere niet-onafhankelijke gebieden). In Nederland geldt op basis van de Wet internationale misdrijven (WIM) dat natuurlijke personen en rechtspersonen kunnen worden vervolgd voor schendingen van internationale misdrijven, zoals misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven, waaronder het misdrijf van rechtstreekse of indirecte verplaatsing door de bezettende mogendheid van delen van haar eigen burgerbevolking naar het bezette grondgebied. M.a.w. daar waar Nederlandse bedrijven (of personen) betrokken zijn bij of ondersteuning verlenen aan handelingen of activiteiten die als misdrijven in de zin van de WIM kunnen worden gekwalificeerd, lopen zij het risico dat, al dan niet op basis van aangifte, strafrechtelijk onderzoek wordt ingesteld. De verantwoordelijkheid hiervoor en de opportuniteit van eventuele vervolging ligt bij het Openbaar Ministerie (OM). Gezien de complexiteit van dergelijke onderzoeken, is echter niet bij voorbaat gezegd dat strafrechtelijk onderzoek daadwerkelijk uitmondt in vervolging van bedrijven of personen, laat staan hun veroordeling. Tot op heden is hiervan nog geen sprake geweest. In de zaak Riwal (2013) startte het OM een strafrechtelijke onderzoek naar de activiteiten van dat bedrijf in Israël en de Palestijnse bezette gebieden, in het bijzonder betrokkenheid bij de bouw van de barrière (muur) en een industrieterrein bij een nederzetting. Op opportuniteitsgronden (materie is complex en niet te beantwoorden zonder nader onderzoek; Riwal is activiteiten in Israël aan het beëindigen; Riwal leverde slechts een beperkte bijdrage aan de bouw van de barrière en nederzettingen) heeft het OM besloten de zaak te seponeren. Bij het persbericht dat de sepotbeslissing vergezeld is echter wel uitdrukkelijk melding gemaakt dat van Nederlandse bedrijven wordt verlangd dat zij op geen enkele manier betrokken zijn bij schendingen van de WIM. Het kan daarom niet worden uitgesloten dat het OM, wanneer daar aanleiding toe is, strafrechtelijk onderzoek in zal stellen naar de specifieke activiteiten van bedrijven en personen in bezette en andere niet-onafhankelijke gebieden.

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

24. Verplichtingen van staten maatregelen te treffen ten aanzien van de activiteiten van bedrijven. Een andere vraag die in deze gesteld kan worden is of het internationaal recht staten verplicht verdergaande maatregelen te treffen, zoals het aannemen van wetgeving die het natuurlijke personen en rechtspersonen uitdrukkelijk zou verbieden activiteiten te ontplooiën in of met betrekking tot bezette en andere niet-onafhankelijke gebieden. Het internationaal recht biedt aanknopingspunten voor een dergelijke stellingname in situaties waarin sprake is van ernstige schending van het recht op zelfbeschikking. In een dergelijk geval schrijft het internationaal recht immers voor dat staten de onrechtmatige situatie die het gevolg is van die schending niet mogen erkennen en geen medewerking mogen verlenen aan de instandhouding ervan. Voor een dergelijke benadering van het internationaal recht lijkt echter in de praktijk weinig steun te bestaan. Vooralsnog is er dan ook geen sprake van een internationaalrechtelijke verplichting van staten om de activiteiten van onder hun rechtsmacht vallende bedrijven buiten het eigen grondgebied te reguleren.

25. Maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo). Een en ander laat overigens onverlet dat Nederlandse bedrijven in de bredere context van maatschappelijk verantwoord ondernemen kunnen worden aangesproken op de ethische aspecten van hun werkzaamheden in bezette en andere niet-onafhankelijke gebieden. De

uitgangspunten hiervoor zijn o.a. neergelegd in de "Guiding Principles on Business and Human Rights" ("Ruggie Principles") en ook vertaald naar andere instrumenten zoals de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Op basis van het in de Ruggie Principles neergelegde beleidskader hebben bedrijven een eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid mensenrechten te respecteren, wat betekent dat zij inbreuken op de mensenrechten van derden behoren te voorkomen en ongunstige effecten waarbij zij betrokken zijn behoren aan te pakken (Principle 11). Deze verantwoordelijkheid geldt in beginsel voor alle bedrijven, ongeacht omvang, sector, eigendomsvorm of structuur etc. (Principle 14) en betreft internationaal erkende mensenrechten. Hieronder wordt tenminste begrepen de mensenrechten neergelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het BUPO Verdrag en het ESOCUL Verdrag en de ILO Verklaring over de Fundamentele Beginselen en Rechten op het Werk (Principle 12). Onder deze mensenrechten valt dus in ieder geval ook het in de artikelen 1 van het BUPO Verdrag en ESOCUL Verdrag neergelegde recht op zelfbeschikking van volkeren. Ondernemingen behoren in het kader van hun eigen activiteiten het veroorzaken van of het bijdragen aan ongunstige effecten op mensenrechten, waaronder het zelfbeschikkingsrecht, te voorkomen en zulke effecten aan te pakken wanneer zij zich voordoen. Daarnaast dienen zij te zoeken naar manieren om ongunstige effecten op mensenrechten te voorkomen of te verminderen wanneer deze effecten direct verbonden zijn aan hun bedrijfsactiviteiten, producten of diensten via een zakelijke relatie, zelfs als zij zelf niet bijdragen aan deze effecten (Principle 13). Tenslotte behoren bedrijven beleid en processen te hebben om invulling aan hun verantwoordelijkheid te geven, waaronder een beleidsstatement (1), een "due dilligence" proces om de mensenrechtenrisico's in hun keten in kaart te brengen, te voorkomen, te verminderen en hierover verantwoording af te leggen (2) en een mechanisme om ongunstige effecten op mensenrechten die door hen zijn veroorzaakt of waar zij aan hebben bijgedragen aan te pakken (Principle 15).

Datum

11 februari 2014

Onze Referentie

MinBuza-2014.73805

To: 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1.2e @minbuza.nl]; 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e
Subject: 5.1.2a
Received: Fri 11/6/2015 12:09:25 PM

5.1.2e

Met veel dank ook aan 5.1.2e (DJZ) hieronder enkele overwegingen.

Een snelle zoekslag op internet leert dat JNF ook actief is in nederzettingen.

Het lijkt hier sowieso te gaan om een eigen afweging van dit bedrijfje (?) om vertegenwoordigers JNF niet als sprekers uit te nodigen (?), hoewel ze wel als deelnemers wel welkom zijn (?). Een bedrijf gaat m.i. zelf over het uitnodigingsbeleid en tegelijkertijd lijkt dat ook te passen in eigen verantwoordelijkheid van bedrijven onder MVO om afgewogen besluiten te nemen waarover ze bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen.

Vraag is of deze conferentie een activiteit is die we zouden willen/moeten ontmoedigen?

- JNF is niet gevestigd in een nederzetting dus in zoverre valt het buiten ontmoedigingsbeleid;
- Vraag is dan nog: draagt de activiteit (een conferentie over ...) direct bij aan instandhouding/faciliteren van nederzettingen?;

Die laatste vraag kunnen we niet beoordelen.

NB. Het Nederlandse ontmoedigingsbeleid is van toepassing op activiteiten (van Nederlandse bedrijven) als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het gaat hierbij om activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen. In gevallen waarin op voorhand niet duidelijk is of een activiteit ten gunste komt van nederzettingen raadt het kabinet desgevraagd Nederlandse bedrijven aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf.

Overigens is het citeren van beleid van de overheid door dit bedrijfje uiteraard voor verantwoordelijkheid van het bedrijfje zelf. Het Nederlandse beleid is bekend, ook bij Israël.

NB. Het citaat van het bedrijfje over het NL beleid ("long-standing policy of the Dutch government [is] to discourage economic ties to entities and activities in Israel's illegal settlements and to ensure that it does not facilitate or aid the settlements in any way") lijkt overigens ook iets te absoluut:

- het ontmoedigingsbeleid "verzekert" ("ensure") niets, bedrijven kunnen niet worden gedwongen niet actief te zijn in nederzettingen e.d., maar als ze het toch doen, verleent NL geen diensten.
- met het beleid wordt invulling gegeven aan de wenselijkheid invulling te geven aan de zorgplicht voor de staat ten aanzien van onder haar vallende derden, zoals individuen, bedrijven, instellingen etc. en hen, desgevraagd, te informeren en te waarschuwen en in elk geval elke vorm van statelijke betrokkenheid bij onwenselijke activiteiten te vermijden.
- het is staand beleid (economische) relaties te ontmoedigen met bedrijven(entities) gevestigd in nederzettingen, maar niet in zijn algemeenheid tav bedrijven gevestigd buiten nederzettingen die ook actief zijn in nederzettingen (die activiteit wordt wel ontmoedigd) voor zover de betreffende activiteit niet direct bijdraagt aan instandhouding/faciliteren van nederzettingen.

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e

Sent: donderdag 5 november 2015 23:00

To: 5.1.2e

Cc: 5.1.2e

Subject: 5.1.2a

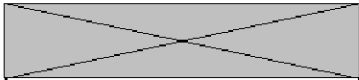
5.1.2e Is JNF actief in bezet gebied? Antiquity Authority wel. Maar waar ligt onze grens kwa ontmoediging? Dit lijkt eerder op MVO als maatschappelijk middenveld (heeft dat ook een titel?).

00067vast, 5.1.2e

1271579

From: [5.1.2e] Embassy of Israel - Hague [5.1.2e] [HAGUE.mfa.gov.il]
Sent: woensdag 4 november 2015 10:52
To: [5.1.2e]
Subject: [5.1.2a]

[5.1.2e] [5.1.2e]
[5.1.2a]
[5.1.2e]

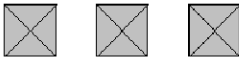

[5.1.2e] [5.1.2e]
[5.1.2e]

[5.1.2e] @hague.mfa.gov.il

Embassy of Israel | Buitenhof 47, 2513 AH The Hague

www.israel.nl

*****
This footnote confirms that this email message has been scanned by
PineApp Mail-SeCure for the presence of malicious code, vandals & computer viruses.
*****

To: [5.1.2e] [5.1.2e] van [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]@minbuza.nl
From: [5.1.2e]
[5.1.2e] Thur 7/10/2014 10:21:42 PM
Subject: FW: overzicht communicatie richting TK ontmoedigingsbeleid juli 2014
Received: Thur 7/10/2014 10:21:44 PM
[overzicht communicatie richting TK ontmoedigingsbeleid juli 2014.docx](#)

Hierbij het beloofde document. Gaarne niet verder verspreiden.
Niet uitputtend. De Riwal teksten zitten er niet in. En niet alle verslagen van debatten van M in de TK.

From: [5.1.2e]
Sent: dinsdag 8 juli 2014 13:56
To: DAM-MOVP; [5.1.2e] [5.1.2e]
Subject: overzicht communicatie richting TK ontmoedigingsbeleid juli 2014

Als achtergrond info. De evolutie in NL ontmoedigingsbeleid...

To: 5 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
Sent: Fri 11/18/2022 3:49:28 PM
Subject: FW: Ontmoedigingsbeleid
Received: Fri 11/18/2022 3:49:29 PM
5.1.2i

From: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 27 oktober 2022 18:44
To: 5.1. 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e >
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>; DAM-MOVP <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: Ontmoedigingsbeleid

5.1.2e

Je vroeg om informatie over het ontmoedigingsbeleid, en informatie over hoe dit in het verleden aan de Kamer is gecommuniceerd.

Hieronder uit de Kamerbrief van 4 december 2017 een tekst die het beleid uitlegt, en de rol die Nederland / de NL ambassade in Tel Aviv daarin kan spelen. Bovendien gaan ze daar ook in op ISR bedrijven die deelnamen aan het samenwerkingsforum (bilateraal forum, ook een G2G waar Rutte bij was, en laat zien hoe wordt omgegaan met NLse overheidsaanwezigheid op een evenement als de Shufersal actiemaand (supermarktketen met OOK vestigingen in nederzettingen).

Daaronder een aantal voorbeelden van communicatie over het ontmoedigingsbeleid richting Tweede Kamer. De voorbeelden zijn niet uitputtend, en al wat ouder, maar toch nuttig om te zien wat er aan de Kamer is gemeld in het verleden.

Is dit wat je voor ogen had? Zo nee, dan horen we het graag!

Groet, 5.1.2e

Uit: Kamerbrief van 4 december 2017 over de betrokkenheid van de Nederlandse ambassade in Tel Aviv bij een actiemaand van de Israëlische supermarktketen Shufersal en de verhouding tot het ontmoedigingsbeleid (zie bijlage).

Het kabinet is tegen een boycot van Israël. Het kabinet spant zich in voor versterking van de (economische) betrekkingen met Israël binnen de grenzen van 1967. Hiermee wordt tevens gevolg gegeven aan de motie Van der Staaij en Voordewind over het aanmoedigen van economische relaties tussen Nederlandse en Israëlische bedrijven (Kamerstuk nummer 23432-363). In het kader van deze inspanningen is de Handels-, investerings- en innovatieafdeling op de ambassade in Tel Aviv in de afgelopen jaren uitgebreid. De Nederlandse overheid ontmoedigt al jaren economische relaties met bedrijven in Israëlische nederzettingen in bezet gebied. Indien Nederlandse bedrijven aankloppen bij de overheid, worden zij over dit beleid geïnformeerd. De Nederlandse overheid verleent geen diensten aan Nederlandse bedrijven waar het gaat om activiteiten die zij ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in bezet gebied. Daarnaast informeert de overheid Nederlandse bedrijven actief in gevallen waarbij zij zelf is betrokken, zoals het bilaterale samenwerkingsforum. Het beleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven, als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het gaat hierbij om activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen. In gevallen waarin op voorhand niet duidelijk is of een activiteit ten gunste komt van nederzettingen raadt het kabinet desgevraagd Nederlandse bedrijven aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf. Het beleid wordt onverkort toegepast bij het samenwerkingsforum met Israël. Aan het forum met Israël nemen alleen Israëlische bedrijven deel die gevestigd zijn in Israël (binnen de grenzen van 1967) en wier activiteiten in het kader van het samenwerkingsforum ook binnen die grenzen worden uitgevoerd. Daartoe vindt in het kader van het samenwerkingsforum met Israël een screening plaats van Israëlische bedrijven die zich voor deelname aanmelden. Het kabinetsbeleid ter zake is tevens uiteengezet in de Kamerbrief met de beantwoording van de feitelijke vragen van de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken over de evaluatie van de bilaterale samenwerkingsfora met Israël en de Palestijnse Gebieden van 22 april 2015 (Kamerstuk nr. 23432-396, antwoord op vragen 26, 27, 42, 45, 65, 90, 91 en 94).

is het staande kabinetsbeleid geweest. De aanwezigheid van de Ambassadeur bij de opening in Tel Aviv en de receptie op de residentie in Tel Aviv vonden plaats in Israël binnen de grenzen van 1967. Bij de receptie zijn alleen vertegenwoordigers van Shufersal uitgenodigd die werkzaam zijn op het hoofdkantoor van Shufersal, dat gelegen is in de stad Rishon Lezion, binnen de grenzen van 1967. In lijn met het ontmoedigingsbeleid heeft de ambassade Nederlandse bedrijven, waarvan bij de ambassade bekend was dat zij als leveranciers aan de actiemaand van Shufersal zouden deelnemen, actief over het ontmoedigingsbeleid geïnformeerd. De ambassade heeft tevens in een vroeg stadium het ontmoedigingsbeleid aan Shufersal toegelicht. De bemiddeling van de ambassade bij het zoeken naar enkele mogelijke sponsors door de Israëlische supermarktketen vond plaats in de vorm van een brief van de ambassade aan een viertal Nederlandse bedrijven. Deze bedrijven zouden ingeval van gebleken belangstelling door de ambassade over het ontmoedigingsbeleid worden geïnformeerd. Er bleek echter geen interesse in sponsoring te zijn. Het kabinet wijst er op dat de keuze van de producten, de inhoud van het promotiemateriaal en de distributie hiervan naar de verschillende vestigingen van Shufersal in het kader van deze actiemaand de verantwoordelijkheid is van Shufersal zelf. Andere mogelijkheden van betrokkenheid van de ambassade - bijvoorbeeld het ter beschikking stellen van eigen promotiemateriaal, zoals boodschappentassen met Holland-logo - zijn niet uitgevoerd omdat niet kon worden gegarandeerd dat dit materiaal door Shufersal uitsluitend naar vestigingen in Israël binnen de grenzen van 1967 zou worden gedistribueerd.

Bedrijven bepalen zelf welke activiteiten zij ontplooien en met welke partners zij samenwerken. Het kabinet verwacht van Nederlandse bedrijven dat zij in het buitenland de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen naleven, waarin de verantwoordelijkheid van bedrijven om mensenrechten te respecteren is opgenomen. In het kader van internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt van Nederlandse bedrijven verwacht dat zij op basis van deze eigen verantwoordelijkheid, met inachtneming van de OESO Richtlijnen, tot afgewogen besluiten komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen.

In oude mails vonden wij een overzicht van communicatie over ontmoedigingsbeleid richting Tweede Kamer (niet uitputtend, al wat ouder, maar toch nuttig om te zien wat er aan de Kamer is gemeld in het verleden)

Verbatim M tijdens AO MOVP 17 juni 2014

In alle helderheid, het ontmoedigingsbeleid omhelst niet meer dan het volgende en ik dank de heer Voordewind dat hij mij de gelegenheid geeft dit nogmaals te uit te leggen. **De Nederlandse overheid ondersteunt geen bedrijven die activiteiten in of ten behoeve van de nederzettingen ondernemen. Meer is het niet.** [Commentaar: ten behoeve van dergelijke activiteit ontbreekt]

Kamerbrief communicatie Vitens (5 maart) en beantwoording KV Voordewind 5 maart.

Het ontmoedigingsbeleid houdt in dat de Nederlandse regering Nederlandse bedrijven aanspreekt op het ontplooien van activiteiten in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen en geen diensten verleent ten behoeve van dergelijke activiteiten.

Uiteindelijk is het echter aan bedrijven zelf om te

bepalen welke activiteiten zij ontplooien en met welke partners zij samenwerken.

Verbatim M tijdens AO 12 februari 2014

‘Gezien het Nederlandse standpunt ten aanzien van nederzettingen acht de regering economische activiteiten van Nederlandse bedrijven in nederzettingen onwenselijk. De overheid ontmoedigt dergelijke economische activiteiten dan ook en **de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en de Nederlandse vertegenwoordiging in Ramallah bieden geen ondersteuning aan bedrijven die zich wensen te vestigen of reeds gevestigd zijn in de nederzettingen in de Palestijnse gebieden, dan wel andere economische relaties met de nederzettingen aan willen gaan.** Het is Nederlandse bedrijven overigens niet verboden om dergelijke economische relaties aan te gaan.

‘een ontmoedigingsbeleid hebben waarbij we bedrijven die actief zijn in of ten behoeve van de nederzettingen niet ondersteunen.

We zeggen niet: «het mag niet».’

‘De heer Van der Staaij (SGP): (...) Zegt de Minister hiermee in feite: nee, alleen wat rechtstreeks de nederzettingen steunt kan niet? Maar je moet niet gaan denken aan wat er allemaal indirect kan gebeuren, want dan is er geen einde aan.

Minister Timmermans: Nogmaals, er is steeds gezegd: in of ten behoeve van de nederzettingen. Dat is de formulering. Indirect is mij gewoon veel te vaag, want dat kan van alles en nog wat betekenen. Op die lijn zitten we helemaal niet. **Het is dus direct, ten behoeve van of in de nederzettingen, en niet indirect.** Zeker met investeringen van bedrijven zal er altijd een indirect effect zijn.’

Beantwoording 118 kamervragen (7 februari 2014)

Vraag 4: Het ontmoedigingsbeleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren.

Verbatim M AO RBZ 16 januari 2014

Minister Timmermans: Dat is niet veranderd, niet aangescherpt en niet verzwakt wat betreft de ontmoediging. Dat is duidelijk. Het gaat alleen om activiteiten in of ten behoeve van de nederzettingen. Het is ook geen verbod. Bedrijven moeten zelf weten wat ze daar doen. «Ontmoediging» betekent alleen dat als bedrijven dat doen, ze niet meer kunnen rekenen op actieve steun van de

Nederlandse overheid bij die activiteiten. (...)

Het ontmoedigingsbeleid houdt in dat als bedrijven activiteiten zouden ontplooien in of ten behoeve van illegale nederzettingen,

de Nederlandse overheid die ontmoedigt. Wat houdt dat in? Die bedrijven krijgen geen steun van de Nederlandse Staat bij bijvoorbeeld het bevorderen van de contacten. De bedrijven worden niet ondersteund in hun activiteiten. Wij leggen nog een keer uit waarom dat zo is en waarop dat gebaseerd is. That's it. Het is niet meer dan dat. Ik zal mijn eigen voorbeelden kiezen. Ik heb al vaker gezegd dat als een bedrijf activiteiten ontplooit met een Israëlisch bedrijf en dat niet doet buiten de groene lijn in Israël of elders in de wereld, maar in elk geval niet in de nederzettingen, daar geen enkel bezwaar tegen is, ook niet als dat Israëlische bedrijf overigens, maar niet samen met dat Nederlandse bedrijf, in de nederzettingen actief is. Ik kan het niet duidelijker zeggen dan dat. Het gaat dus alleen om activiteiten **direct in of ten behoeve van de nederzetting**. Als je een samenwerking aangaat met een levensmiddelenfabrikant of een winkelketen die bijvoorbeeld tot doel heeft om winkels te bouwen in Israël, Libanon of waar dan ook, terwijl die winkelketen ook winkels heeft in de illegale nederzettingen, dan zal dat niet vallen onder het ontmoedigingsbeleid, tenzij je winkels gaat bouwen in de illegale nederzettingen, want dan valt het er wel onder.

De heer **Ten Broeke** (VVD): Het is eigenlijk al een week heel duidelijk. Zoals alles in dit debat, lijkt het altijd weer op een proxy: we doen het conflict nog eens dunnetjes met elkaar over. Ik heb de Minister heel helder «direct in of ten behoeve van de nederzettingen» horen zeggen. Daarmee geeft hij aan dat het beleid niet is veranderd. (...)

Minister **Timmermans**: Er is geen enkele sanctie. Het enige wat we niet doen, is zo'n bedrijf expliciet ondersteunen bij de activiteiten. We gaan zo'n bedrijf niet helpen als het in of ten behoeve van de nederzettingen opereert. Deze bedrijven komen niet op de zwarte lijst of iets dergelijks. Er zijn geen sancties. Ik zou het alleen buitengewoon onverstandig vinden als bedrijven dit doen, omdat dit het vredesproces niet helpt.

Beantwoording kamervragen Joel Voordewind (15 januari 2014)

Vraag 4: Het ontmoedigingsbeleid richt zich op activiteiten in nederzettingen, bedrijven in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen. Dit is in de visie van het kabinet voldoende duidelijk. Mocht een Nederlands bedrijf in een individueel geval hierover vragen hebben, kan het in contact treden met de ambassade in Tel Aviv of met het ministerie van Buitenlandse Zaken. Tevens raadt het kabinet het bedrijf aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf.

Verbatim AO RBZ 12 december 2013

Minister **Timmermans**: Ik wil nog eens duidelijk herhalen dat het kabinet geen nieuw beleid voert ten aanzien van ontmoediging. Dat is staand beleid. Ik accepteer dus ook niet het verwijt dat dit onduidelijk of mistig zou zijn. Het is al jarenlang staand beleid. Ook hebben wij desgevraagd duidelijk tegen Vitens gezegd dat er wat ons betreft geen probleem is met de samenwerking. De conclusie die Vitens heeft getrokken is voor zijn eigen rekening. Die is niet getrokken op basis van een advies van het kabinet. (...)

Toen (begrotingsdebat) heb ik in ieder geval gezegd dat je niet alle samenwerking kunt uitsluiten met Israëlische bedrijven die op een of andere manier, los van de samenwerking met Nederlandse bedrijven, ook activiteiten in bezet gebied hebben. Stel je voor dat je met een grote supermarktketen een samenwerking zou organiseren om heel ergens anders iets te doen, en die keten winkels zou hebben in bezet gebied. Het zou dan toch veel te ver gaan als je zou zeggen dat er met dat bedrijf niet samengewerkt mag worden? Dat is toch heel iets anders dan tegen een Nederlands bedrijf dat zelf plannen heeft om in de bezette gebieden te gaan werken, te zeggen dat de overheid dat ontmoedigt?

Beantwoording kamervragen Van der Staaij (SGP), Ten Broeke (VVD), De Roon (PVV) en Voordewind (CU) (12 december 2013)

Vraag 2: In een telefoongesprek heeft het ministerie – op verzoek van Vitens - het Nederlandse ontmoedigingsbeleid toegelicht en uitgelegd geen bezwaar te zien in samenwerking met Mekorot, voor zover die samenwerking betrekking heeft op activiteiten binnen de Groene Lijn of op activiteiten buiten Israël die niet ten gunste van nederzettingen komen.

Beantwoording schriftelijke vragen gesteld door de leden Sjoerdsma, Servaes, Van Bommel, Van Ojik (4 december 2013)

Vraag 6: Door zowel Nederlandse bedrijven als de relevante Israëlische autoriteiten van tevoren op de hoogte te stellen van de toepasselijkheid van het Nederlandse ontmoedigingsbeleid op het samenwerkingsforum heeft het kabinet duidelijk gemaakt dat het forum geen faciliteiten of voordelen biedt die ten goede komen aan bedrijven of instellingen uit nederzettingen.

Publicatie website agentschap.nl – inschrijving bilaterale fora (november 2013)

Voor de goede orde wijzen wij u op het staande beleid van het kabinet om Nederlandse bedrijven te ontmoedigen investeringen te doen of andere activiteiten te ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in de bezette Palestijnse Gebieden. Het gaat om activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv en andere onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid vallende instellingen verlenen geen diensten aan bedrijven die in Israëlische nederzettingen zijn gevestigd of daar zakelijke activiteiten ontplooiën. Mocht u hierover vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met [...]."

Schriftelijke vragen AIV advies oktober 2013

Antwoord op vraag 94: Als de Nederlandse ambassade ter kennis komt dat een bedrijf activiteiten ontplooit of wil ontplooiën in nederzettingen, informeert zij deze bedrijven over het geldende Nederlandse beleid.

En vraag 98, 110, 124: Het kabinet ontmoedigt activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren. Indien het kabinet kennis heeft dat een dergelijke situatie zich voordoet, worden betrokken bedrijven daarop aangesproken.

En vraag 100: De manier waarop bedrijven worden aangesproken hangt af van de omstandigheden van het concrete geval. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv informeert Nederlandse bedrijven daarnaast preventief over de internationaalrechtelijke

aspecten van ondernemen in bezet gebied. Er is geen meldplicht voor bedrijven.

Vraag 101: Het is aan bedrijven zelf te bepalen in hoeverre zij economische relaties onderhouden met nederzettingen in de bezette gebieden.

Vraag 103: Het ministerie, de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en de Nederlandse Vertegenwoordiging in Ramallah beperken zich tot het ontraden van economische relaties met (bedrijven in) nederzettingen.

Vraag 107: Nee, er geldt geen verbod voor Israëlische investeerders die banden hebben met nederzettingen activiteiten te ontplooiën in Nederland. In het advies over de muur oordeelt het Internationaal Gerechtshof dat staten verplicht zijn af te zien van erkenning van, dan wel bij te dragen aan de onrechtmatige situatie die het gevolg is van de muur. In het advies wordt echter geen oordeel geveld over de verantwoordelijkheid van staten voor de naleving van het internationaal recht door private partijen, zoals bedrijven.

Nederzettingenbrief 7 okt 2013

Nederland zet zijn beleid voort om bedrijven te ontmoedigen economische relaties te onderhouden met bedrijven in de bezette gebieden. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv en andere onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid vallende instellingen verlenen niet actief diensten aan bedrijven die gevestigd zijn in Israëlische nederzettingen. Desgevraagd zullen dergelijke diensten worden geweigerd. Daarnaast informeert de Nederlandse ambassade in Tel Aviv Nederlandse bedrijven over de internationaalrechtelijke aspecten van ondernemen in bezet gebied.

VAO RBZ 3 september 2013

Minister Timmermans: Er zijn directe en concrete vragen gesteld over Royal Haskoning en een project ter plekke. (...) De Palestijnse Autoriteit was het niet eens met dit project en heeft ons dat ook laten weten. Daarom hebben wij gedaan wat al jaren **staand beleid is: Nederlandse bedrijven laten weten dat wij hen ontraden om daar activiteiten te ontplooiën, gezien de positie van de Palestijnse Autoriteit in de bezette gebieden.** (...) Ook als de Palestijnen akkoord gaan, blijft het een verantwoordelijkheid van het bedrijf zelf om die activiteit te ontplooiën. (...) Ik hoop dat men er samen uitkomt. Nogmaals, de Nederlandse regering heeft niets verboden en heeft ook geen druk uitgeoefend. Het staand beleid is toegelicht, ook aan Royal Haskoning. Als de Palestijnen akkoord gaan, is het de verantwoordelijkheid van Haskoning zelf om al dan niet met dit project door te gaan. Het kabinet mengt zich daar niet in.

Kamerbrief 28 mei 2013

De Nlse ambassade verleent geen diensten aan bedrijven die gevestigd zijn in Israëlische nederzettingen en Nederlandse bedrijven die aldaar zaken willen doen. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv informeert Nederlandse bedrijven over internationaalrechtelijke aspecten van ondernemen in bezet gebied. Betrokken Nederlandse bedrijven zullen waar nodig aangesproken worden op hun optreden.

Begrotingsbehandeling 19 oktober 2006

Minister Bot: "...de regering economische relaties met bedrijven in de door Israël bezette gebieden ontmoedigt. Nederlandse bedrijven zullen hier zo nodig op worden aangesproken en er zal dus een dialoog ontstaan." [Commentaar: onzorgvuldige formulering, want zou dan ook gelden voor Palestijnse bedrijven]

Verder nog:

- Kamerbrief 26 november 2019: [Kamerstuk 23432, nr. 475 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#) – gaat vooral over etikettering.

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Mon 6/30/2014 12:00:07 PM
Subject: FW: Ontmoedigingsbeleid
Received: Mon 6/30/2014 12:00:08 PM
Ontmoedigingsbeleid EULS4.docx

Op tweede blz 2 in geel staat tekst van VK die zij vorig najaar hebben gepubliceerd. 5.1.2a

5.1.2a

5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: donderdag 27 februari 2014 17:22
To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e HEL; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Subject: RE: Ontmoedigingsbeleid

Allen,

Erg veel dank voor uitgebreide input.
Bij deze een overzicht van (het ontbreken van) ontmoedigingsbeleid van 10 EULS; incl. Nederland.
Er blijkt nogal verschil te zitten tussen onderzochte landen.

Mochten jullie nog op/-aanmerkingen hebben n.a.v. onderstaande (tevens als bijlage toegevoegd), hoor ik het graag.

Hartelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Directie Noord-Afrika & Midden-Oosten
T +31 5.1.2e 5.1.2e
M +31 5.1.2e

Ontmoedigingsbeleid EULS ten aanzien van Israëlische nederzettingen

Uitgangspunt voor EU(LS):
The European Union and its Member States consider that Israeli settlements are illegal under international law, constitute an obstacle to peace and threaten to make a two-state solution to the Israeli-Palestinian conflict impossible. The EU and its Member States will not recognise any changes to the pre-1967 borders, including with regard to Jerusalem, other than those agreed by the parties. The West Bank, including East Jerusalem, Gaza and the Golan Heights are territories which have been occupied by Israel since 1967.

5.1.2a

00070 1271576

Nederland:

- Voor wat betreft stevigheid formulering en het uitdragen van ontmoedigingsbeleid loopt Nederland voorop. NL ontmoedigingsbeleid gaat verder 5.1.2a
- Het ontmoedigingsbeleid houdt in dat de Nederlandse regering Nederlandse bedrijven aanspreekt op het ontplooiën van activiteiten in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen, met of zonder Israëlische partner.
- Het ontmoedigingsbeleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren.
- Dit betekent dat een activiteit binnen de groene lijn van 1967 moet plaatsvinden en dat een eventuele Israëlisch partnerbedrijf binnen de groene lijn gevestigd moet zijn.
- Als de Nederlandse ambassade ter kennis komt dat een Nederlands bedrijf activiteiten ontplooit of wil ontplooiën in nederzettingen, informeert zij deze bedrijven over het geldende Nederlandse beleid.

VK

- 5.1.2a
- 5.1.2a
- 5.1.2a
- Bron: <http://www.ukti.gov.uk/uktihome/premiumcontent/667540.html>

There are therefore clear risks related to economic and financial activities in the settlements, and we do not encourage or offer support to such activity. Financial transactions, investments, purchases, procurements as well as other economic activities (including in services like tourism) in Israeli settlements or benefiting Israeli settlements, entail legal and economic risks stemming from the fact that the Israeli settlements, according to international law, are built on occupied land and are not recognised as a legitimate part of Israel's territory. This may result in disputed titles to the land, water, mineral or other natural resources which might be the subject of purchase or investment.

EU citizens and businesses should also be aware of the potential reputational implications of getting involved in economic and financial activities in settlements, as well as possible abuses of the rights of individuals. Those contemplating any economic or financial involvement in settlements should seek appropriate legal advice.

We understand the concerns of people who do not wish to purchase goods exported from Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territories. It was in order to enable consumers to make a more fully informed decision concerning the products they buy that, in December 2009, the Department for Environment, Food and Rural Affairs (Defra) introduced voluntary guidelines to enable produce from Israeli settlements in the Occupied Territories to be specifically labelled as such. See Defra's technical advice on the labelling of produce grown in the Occupied Palestinian Territories.

Duitsland:

- Onderstaande tekst over bedrijven en of investeringen in nederzettingen staat op de website van het Auswärtiges Amt (AA). Via deze tekst worden bedrijven op mogelijke juridische en economische consequenties gewezen.

- 5.1.2a

“Bei Eigentumserwerb und Investitionen in den besetzten Gebieten (Ost-Jerusalem, Westjordanland, Gazastreifen und Golan), insbesondere in den israelischen Siedlungen, ist zu beachten, dass ein künftiges israelisch-palästinensisches Friedensabkommen Auswirkungen haben könnte. Unter anderem könnten Eigentumsstreitigkeiten entstehen. Das Auswärtige Amt ergreift in derartigen Streitigkeiten nicht 5.1.2e.”

100070; auf Eigentumserwerb oder Investitionen in den Siedlungen wird darauf hingewiesen, dass die Siedlungen nach A1271576

Denemarken:

5.1.2a

5.1.2a

Zweden:

5.1.2a

5.1.2a

Finland:

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

Frankrijk:

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

Italië:

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

00070

5.1.2a

1271576

Spanje:

-
- 5.1.2a
-
-
-
- 5.1.2a

België:

-
- 5.1.2a
-
-
- 5.1.2a

From: 5.1.2e 5.1.2a

Sent: maandag 13 januari 2014 13:40

To: 5.1.2e

Subject: Ontmoedigingsbeleid

Dag allen,

Binnen DAM-MO willen we het ontmoedigingsbeleid van EULS m.b.t. investeringen of het relaties aanknopen met bedrijven actief in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in kaart brengen.
Kunnen jullie nagaan of er een ontmoedigingsbeleid bestaat in land van post en, zo ja, hoe het uitgedragen wordt? Graag met vermelding van de bron.

Ter info het Nederlandse ontmoedigingsbeleid en hoe het uitgedragen wordt (zie BV 6 december 2013) :

- Het ontmoedigingsbeleid houdt in dat de Nederlandse regering Nederlandse bedrijven aanspreekt op het ontplooiën van activiteiten in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen, met of zonder Israëlische partner.
- Het gaat om activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren.
- Dit betekent dat een activiteit binnen de groene lijn van 1967 moet plaatsvinden en dat een eventuele Israëlisch partnerbedrijf binnen de groene lijn gevestigd moet zijn.
- Als de Nederlandse ambassade ter kennis komt dat een Nederlands bedrijf activiteiten ontplooit of wil ontplooiën in nederzettingen, informeert zij deze bedrijven over het geldende Nederlandse beleid.
- Het kabinet kan Nederlandse bedrijven niet dwingen om geen zaken te doen in of ten behoeve van nederzettingen. Dit laat onverlet dat bedrijven ook een eigen verantwoordelijkheid hebben.

Doel is één bondig overzicht met ontmoedigingsbeleid van EULS die jullie uiteraard (ook) zal toekomen.
Graag reacties voor 17 januari.

Vriendelijke groeten,

5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Tue 1/21/2014 10:45:08 AM
Subject: FW: Ontmoedigingsbeleid
Received: Tue 1/21/2014 10:45:09 AM
140108 QA ontmoedigingsbeleid januari 2014 (3).docx

5.1.2e,

Grondslag wordt uitsluitend gebaseerd op het oorlogsrecht en gaat voorbij aan het zelfbeschikkingsrecht ...

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: donderdag 9 januari 2014 16:47
To: 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e ; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Subject: Ontmoedigingsbeleid

5.1.2e zoals gevraagd hiernevens een korte handzame schets van het ontmoedigingsbeleid voor M.
Afgestemd met DJZ, DIO, TEL en RAM. Zet jij door als je akkoord bent? 5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]

From: 5.1.2e

5.1.2e Mon 9/6/2021 5:43:18 PM

Subject: FW: Investerings door NLse pensioenfondsen in Israëlische nederzettingenindustrie

Received: Mon 9/6/2021 5:43:19 PM

RE: SPOED motie SP

Motie 21 501-02 nr. 2379.pdf

Beste 5.1.2e,

Ik kreeg je naam door via collega 5.1.2e omdat je meekijkt wanneer KV over de Israëlische nederzettingen gaan.

Volgende week donderdag (16 sept) spreken we vanuit IMVO en directie DAM met een aantal pensioenfondsen nav een aangenomen SP motie (zie bijlage).

Zie de uitdaging hieronder om obv staand beleid (IMVO en ontmoediging) de motie recht te doen (aandringen op terugtrekken van beleggingen).

Het is wellicht niet perse nodig dat je aansluit bij het gesprek (uiteraard wel welkom), maar in onze voorbereiding lopen we eventueel tegen punten aan waarop je kan adviseren/meedenken. Het is nogal kort dag, maar morgenochtend om 11:30 hebben we een voorbespreking gepland staan. Ben je hiervoor beschikbaar?

Ik stuur de invite aan je door, maar begrijpelijk wanneer dit niet past. Mochten we met specifieke vragen blijven zitten dan neem ik daarna graag even contact met je op.

Dank en groet,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

Senior Beleidsmedewerker

.....
Directie Internationale Marktordening en Handelspolitiek (IMH)
Afdeling Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

.....
M +31 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl
<https://rijksoverheid.nl/imvo>

90%, zorg dat u erbij bent! www.startmetoesorichtlijnen.nl

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld zie 1261548

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld zie 1261548

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Reeds beoordeeld zie 1261548

Hi **5.1.2e**

Groet,
5.1.2e

From: [redacted] <[redacted]>
Sent: maandag 4 oktober 2021 17:41
To: [redacted] <[redacted]>
Cc: [redacted] <[redacted]>, [redacted] <[redacted]>, [redacted]
 <[redacted]>, [redacted] <[redacted]>, [redacted]
 <[redacted]>, [redacted] <[redacted]>, [redacted]
 <[redacted]>

5.1.2e

5.1.2i

Groet,

5.1.2e

[illegible]Hi 5.1.2e

Ik ben het eens met **5.1.2e**, maar als jullie aanleiding zien vanuit deze rapporten voor een gesprek met banken en verzekeraars over het ontmoedigingsbeleid, dan kunnen we bekijken of we dit kunnen organiseren. We hebben hierbij wel ondersteuning nodig van **00073** voor de toelichting wat ons beleid t.a.v. de bezette gebieden is en wat we naar aanleiding van de rapporten van de **1280111** verzekeraars en banken vragen. Zoals ook is gebeurd bij het gesprek met de pensioenfondsen.

「00073」

1280111

5.1.2e

5.1.2e @minbuza.nl

<https://rijksoverheid.nl/imvo>

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: vrijdag 1 oktober 2021 12:57

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: FW: FYI: NL (incorporated) companies and FI's in settlements

Hi 5.1.2e,

Hopelijk ben ik hiermee bij jou aan het juiste adres. Zie onderstaand en bijgaand nieuw rapport over NLse bedrijven actief in nederzettingen in de Palestijnse gebieden.

Ter info, maar mochten jullie ideeën hebben over wat we hier evt. ter opvolging mee zouden kunnen/moeten doen, zijn die uiteraard zeer welkom.

Groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Embassy of the Kingdom of the Netherlands in Israel

14 Abba Hillel Street, Ramat Gan 52506, Israel

M 5.1.2e

E 5.1.2e@minbuza.nl

Visit our websites in [Dutch](#) and [English](#)

Please follow us on Facebook Twitter

From: 5.1.2e

Sent: vrijdag 1 oktober 2021 09:28

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: RE: FYI: NL (incorporated) companies and FI's in settlements

Yes, there are, 8 in total as far as I can see. Implicated are ING, ABP, ABN, Rabobank, Van Lanschot Kempen, Aegon, NN Group and pension fund Zorg en Welzijn (in addition to a number of companies who aren't Dutch but reside in NL).

The report seems to mention that these Dutch companies have been involved with a total of 8 billion euros in the period of 2018-May 2021 (of which 3,9 billion from ING, which is therefore in the overall top ten).

Please see the attached brief for NL by Pax, BankTrack and The Rights Forum (the NL participants in this research/lobby coalition).

I think it would be good to discuss in our MOVP-call, but if you agree I will also share it with IMH/DMM, they also may have some advice. Will also ask my 5.1.2e colleague when I see her next week, there seem to be quite a number of 5.1.2e companies involved.

Best regards,

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: donderdag 30 september 2021 17:29

To: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: RE: FYI: NL (incorporated) companies and FI's in settlements

In NRC I also saw an article about this, implicating ING and ABP.

Other dutch companies mentioned?

From: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

Sent: donderdag 30 september 2021 16:57

To: 00073.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>

1280111

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@minbuza.nl>

Subject: FYI: NL (incorporated) companies and FI's in settlements

Hey 5.1.2e and 5.1.2e,

Did you see this? I think good to quickly check considering also NL (incorporated) companies and financial institutions are mentioned.

[New report exposes billions in European financial support to companies in illegal Israeli settlements \(alhaq.org\)](#)

This of course is not a standalone product or new issue. In 2022 there was also the Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the same issue

[A/HRC/43/71 - E - A/HRC/43/71 -Desktop \(undocs.org\)](#)

I am not familiar with specific activities / actions we have undertaken following that report (and what could follow from this), but I think good to discuss.

Regards,

5.1.2e
5.1.2e

Embassy of the Kingdom of the Netherlands in Israel (Mon-Tue)
14 Abba Hillel Street, Ramat Gan
Representation of the Kingdom of the Netherlands to the Palestinian Authority (NRO) (Wed-Thu)
12 Hollanda Street, El Bireh (off Nablus road), Ramallah
M 5.1.2e
E 5.1.2e@minbuza.nl

Van 5.1.2e

Aan: DAM

Cc: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, COM en 5.1.2e

Datum: 4 december 2017

Kenmerk: ENV-2017.8019

Onderwerp: Nederlandse ambassade in Tel Aviv over de schreef | Minister Zijlstra informeert de
Kamer over Nederlandse handelspromotie in de Israëlische nederzettingen |
'Ontmoedigingsbeleid' is failliet

Graag behandeling overnemen.

Onderwerp Nederlandse ambassade in Tel Aviv over de schreef | Minister Zijlstra informeert de Kamer onjuist over Nederlandse handelspromotie in de Israelische nederzettingen | 'Ontmoedigingsbeleid' is failliet

Utrecht, 25-11-2017

Geachte Mevrouw Kaag,

Graag wil ik u attenderen op de promotie van Nederlandse producten in de illegale Israelische nederzettingen, gefaciliteerd en zelfs gesponsord door de Nederlandse ambassade in Tel Aviv. Dit feit staat haaks op richtlijnen die onze regering uitvaardigde om Nederlandse samenwerking met bedrijven die actief zijn in de nederzettingen juist te ontmoedigen.

We mogen als burgers verwachten dat Nederland haar beleid gestand doet. De samenwerking van de Nederlandse ambassade met het Israelische supermarktcern Shufersal staat daar haaks op. De organisatie van de 'Hollandse maand' in illegale nederzettingen ook. Het 'ontmoedigingsbeleid' blijkt ruimte te bieden voor samenwerking met een naar alle maatstaven 'fout bedrijf', en blijkt zelfs binnen de meest minimale taakomschrijving – niet voor het eerst – te falen.

Ik ben ontzet over het voortduren van deze onacceptabele handelwijze van onze overheid.

Ter informatie stuur ik u enkele belangwekkende artikelen.

Nederlandse overheid en bedrijven in zee met foute Israelische supermarkt

<https://rightsforum.org/nieuws/nederlandse-overheid-en-bedrijven-zee-foute-israelische-supermarkt/>

Dutch government teams up with Israeli settlement profiteer

<https://electronicintifada.net/blogs/ali-abunimah/dutch-government-teams-israeli-settlement-profiteer>

Electronic Intifada meldt dat de Nederlandse regering sponsor is van het promotie-event van de Israelische keten Shufersal. Dat bedrijf is mede gevestigd in de illegale nederzettingen, beschikt daar over productiebronnen en exploiteert er winkels. Shufersal staat naar verwachting in de database (zwarte lijst) die de UNHCR samenstelt van bedrijven die actief zijn in (of ten bate van) de illegale nederzettingen.

De Electronic Intifada noemt Nederland hypocriet.

Foto bewijst ongelijk minister – 'Hollandse maand' wel in illegale nederzettingen

<https://rightsforum.org/nieuws/foto-bewijst-ongelijk-minister-hollandse-maand-wel-illegale-nederzettingen/>

Is Dutch foreign minister lying about Israeli settlements deal?

<https://electronicintifada.net/blogs/ali-abunimah/dutch-foreign-minister-lying-about-israeli-settlements-deal>

Nieuw bewijs dat Zijlstra de Tweede Kamer onjuist informeerde

<https://rightsforum.org/nieuws/nieuw-bewijs-zijlstra-tweede-kamer-onjuist-informeerde/>

The Rights Forum zet uiteen waarom het 'ontmoedigingsbeleid' gemankeerd is. Enerzijds omdat de facto wordt samengewerkt met een bedrijf waarvan we allemaal vinden dat het betrokken is bij ernstige schendingen van (onder andere) de mensenrechten; dat valt niet uit te leggen.

Anderzijds omdat het onderscheid tussen de illegale kolonies en 'Israël proper' niet te handhaven blijkt. Door Israël zelf wordt namelijk alles in het werk gesteld om de economie van de kolonies en het moederland te verstrengelen. Het maken van onderscheid tussen die twee entiteiten wordt er als ketterij beschouwd. Het Nederlandse 'ontmoedigingsbeleid' is in dat licht dan ook irreëel en naïef.

Telegraaf : Lange vingers

<https://www.telegraaf.nl/nieuws/1333088/lange-vingers>

Telegraaf bevestigt Holland-promotie in illegale Israëlische kolonies

<https://rightsforum.org/nieuws/telegraaf-bevestigt-holland-promotie-illegale-israelische-kolonies/>

Eind 2013 bleek de ambassade voor een officieel Nederlands-Israëliisch Samenwerkingsforum Israëlische bedrijven te hebben ingeschreven met vestigingen en activiteiten in de illegale kolonies. De ambassade hield daar de waarschuwing aan over dat zo iets niet meer mocht voorkomen.

Met dank voor uw
en vriendelijke gr

5.1.2e

Utrecht

5.1.2e

To: 5.1.2e 2e 5.1.2e @minbuza.nl
From: 5.1.2e
5.1.2e Thur 9/16/2021 7:24:55 PM
Subject: FW: Draft tekst afdoen motie van Dijk
Received: Thur 9/16/2021 7:24:55 PM

5.1.2e, hieronder ons voorstel voor de Kamerbrief. Hebben ook nog met DJZ besproken en we denken dat het goed zou zijn dit zo droog mogelijk af te doen. Graag je akkoord.

Merci,
5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Datum: donderdag 16 sep. 2021 4:29 PM
Aan: 5.1.2e 2e <5.1.2e @minbuza.nl>, 5.1.2e 5.1.2e >, 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Onderwerp: Draft tekst afdoen motie van Dijk

Ha allen,
N.a.v. het gesprek dat we vanochtend met de pensioensector hadden, hieronder een aanzet om de motie af te doen in de a.s. kamerbrief IMVO. Hoor graag jullie aanvullingen en suggesties hierop. Het blijft een balanceer act aangezien we de motie niet naar de letter hebben kunnen uitvoeren obv staand beleid.
Onze tijdslijnen zijn helaas krap. Morgen einde dag willen we een met ons afdelingshoofd afgestemde brief gereed hebben om aan onze directeur voor te leggen. Hopelijk lukt om vanuit jullie directies (DAM/DJZ) z.s.m. akkoord te ontvangen op de voorgestelde tekst:

5.1.2i

Dank en groet,
5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Directie Internationale Marktordening en Handelspolitiek (IMH)
Afdeling Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

M;31 6 5.1.2e
5.1.2e @minbuza.nl
<https://rijksoverheid.nl/imvo>

90%, zorg dat u erbij bent! www.startmetoesorichtlijnen.nl

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
Wed 1/17/2018 10:38:29 AM
Subject: FW: 2017D37115 Shufersal
Received: Wed 1/17/2018 10:38:31 AM

Hi 5.1.2e, as discussed, 5.1.2e

6

5.1.2i

From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: woensdag 17 januari 2018 10:26
To: 5.1.2e 5.1.2e >; 5.1.2e >
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e >; 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e >
Subject: FW: 2017D37115 Shufersal

5.1.2e 5.1.2e,

Zie in het kader van de snelheid alvast onderstaand de reactie van M. Zouden jullie dit z.s.m. willen aanpassen en een nieuwe versie op het M-secr. willen (laten) aanleveren?

Ik co 5.1.2e mdat ik niet weet of R al naar de stukken heeft gekeken.

Veel dank!

Groet, 5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: woensdag 17 januari 2018 10:14
To: 5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e >
Subject: 2017D37115 Shufersal

M niet akkoord.

00077
Reactie M:

5.1.2i

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 7/21/2014 9:57:56 AM
Subject: FW: 010714 memo NCP reactie op commentaar DAM (na schoning). 5.1.2e en 5.1.2e gaar jullie reactie per omgaande ivm deadline tas R 16:00.
Received: Mon 7/21/2014 9:57:58 AM
010714 memo NCP reactie op commentaar DAM (na schoning) Rev.docx

5.1.2e, 5.1.2e is er niet, volgens zijn afwezigheidsmelder.

We hebben de tas die in onderwerp wordt genoemd uiteindelijk niet gehaald. Kan jij ons helpen met zijn opmerking I5? Voor mij suggereert dat dat de NL overheid extraterritoriale bevoegdheden zou hebben t.a.v. het handelen van NL bedrijven in het buitenland. En dat het een keus is om die bevoegdheden niet in daden om te zetten. Wellicht kunnen we de tekst wat verhelderen op dit punt?

B.v.d. en groet,

5.1.2e
5.1.2e
Trade Policy and International Economic Governance Department
.....
Directorate General for Foreign Economic Relations
Ministry of Foreign Affairs
Bezuidenhoutseweg 67 | 2494 AC | The Hague
P.O. box 20061 | 2500 EB | The Hague
.....
T 5.1.2e
M + 5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: vrijdag 18 juli 2014 09:26
To: 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: RE: 010714 memo NCP reactie op commentaar DAM (na schoning). 5.1.2e en 5.1.2e gaar jullie reactie per omgaande ivm deadline tas R 16:00.

5.1.2e,
Akkoord, maar nog een paar opmerkingen (zie bijlage). Misschien kun je dat nog meenemen.
Gr.
5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: donderdag 17 juli 2014 14:09
To: 5.1.2e
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Subject: FW: 010714 memo NCP reactie op commentaar DAM (na schoning). 5.1.2e en 5.1.2e gaar jullie reactie per omgaande ivm deadline tas R 16:00.
Importance: High

5.1.2e en 5.1.2e,

Jullie ook akkoord met toevoegingen van 5.1.2e gr 5.1.2e

From: 5.1.2e 5.1.2e van
Sent: donderdag 17 juli 2014 14:00
To: 5.1.2e 5.1.2e
Cc: 5.1.2e
Subject: 010714 memo NCP reactie op commentaar DAM (na schoning)
Importance: High

om mogelijke incoherentie in communicatie. Ik zou de uitleg over de Posco zaak er ook in laten, omdat dat de brief van het NCP voor de bewindslieden navolgbaar maakt.

To: 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
From: 5.1.2e
5.1.2e Tue 7/1/2014 2:30:30 PM
Subject: Duitse tekst
Received: Tue 7/1/2014 2:30:31 PM

Duitse waarschuwing over zaken doen in nederzettingen:

“Bei Eigentumserwerb und Investitionen in den besetzten Gebieten (Ost-Jerusalem, Westjordanland, Gazastreifen und Golan), insbesondere in den israelischen Siedlungen, ist zu beachten, dass ein künftiges israelisch-palästinensisches Friedensabkommen Auswirkungen haben könnte. Unter anderem könnten Eigentumsstreitigkeiten entstehen. Das Auswärtige Amt ergreift in derartigen Streitigkeiten nicht Partei.

In Bezug auf Eigentumserwerb oder Investitionen in den Siedlungen wird darauf hingewiesen, dass die Siedlungen nach Auffassung der Bundesregierung gegen das Völkerrecht verstoßen.“

To: [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted]
[redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted]
[redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted]
[redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted]
From: [redacted]
Sent: Mon 1/27/2014 3:21:02 PM
Subject: 92846-Timmermans-230114-boycot Israel/WS
Received: Mon 1/27/2014 3:21:04 PM
92846-Timmermans-230114-Homo-emancipatie Rusland.doc

Collega's,
Zie t.i. in geel gearceerde passage opmerkingen M tav WS ihkv discussie over boycot Israël.
Hans

Aanvraag

DWU artikel 12

5.1.2e

aan:

5.1.2e

14-08-2018 10:50

Goede morgen 5.1.2e,

Zoals gisteren afgesproken heb ik (vanmorgen) kennis genomen van de inhoud van de aanvraag. Het lijkt allemaal redelijk compleet en als eindgebruik wordt het in kaart brengen van de infrastructuur (waterleiding) vermeld.

DWU artikel 12

De aanvraag mag je daarom voorlopig "parkeren".
Zodra ik een reactie ontvang van DWU artikel 12 zal ik je daarover informeren.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

medewerker Centrale Dienst voor In- en Uitvoer

.....
Douane/Centrale Dienst voor In- en Uitvoer
Belastingdienst
Ministerie van Financiën
Kempkensberg 12 | 9722 TB | Groningen
Postbus 3070 | 6401 DN | Heerlen
.....

T 088 - 5.1.2e

5.1.2e @belastingdienst.nl

buiten verzoek.

To: 5.1.2e @minbuza.nl; 5.1.2e 5.1.2e @minbuza.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e 2e
From: 5.1.2e
5.1.2e Tue 5/1/2018 12:03:13 PM
Subject: FW: Ontmoedigingsbeleid: Engelse vertaling
Received: Tue 5/1/2018 12:03:14 PM
2015-12-24 Ontmoedigingsbeleid ENG.docx

Gevonden en goed bewaren!

From: 5. 5.1.2e
Sent: donderdag 7 september 2017 15:47
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: FW: Ontmoedigingsbeleid: Engelse vertaling

From: 5. 5.1.2e
Sent: donderdag 24 december 2015 10:58
To: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: Ontmoedigingsbeleid: Engelse vertaling

5.1.2e

Conform je verzoek naar aanleiding van je telefoongesprek met 5.1.2e, hierbij de door AVT in het Engels vertaalde passage over het ontmoedigingsbeleid (afkomstig uit de beantwoording van de 96 Kamervragen over de evaluatie van de bilaterale samenwerkingsfora).

Groet, en fijne kerstdagen en verlof gewenst!

5.1.2e

To:

	5.1.2e	
--	--------	--

From:

5.1.2e

Subject: FW: BHOS begrotingsbehandeling - Factsheet en QenA's hondenexport naar Israel
Received: Thur 2/22/2018 4:08:34 PM
Factsheet en QenA's NL hondenexport naar Israel.docx

Misschien vind je deze nog handig uit mijn eigen collectie ☺

From:

5.1.2e

Sent: maandag 23 november 2015 13:34
To:

5.1.2e

Cc:

5.1.2e

;

5.1.2e

;

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Subject: BHOS begrotingsbehandeling - Factsheet en QenA's hondenexport naar Israel

5.1.2e

Bijgaand vind je factsheet en QenA's over de NL hondenexport naar Israël (beide in 1 document). FS en QenA's zijn afgestemd met DJZ, DVB, IMH-ESG en DAM.

Ps

5.1.2e

, mocht er een update nodig zijn na de begrotingsbehandeling dan ontvang je die voor het dossier AO IMVO.

Groet,

5.1.2e

To: 5.1.2e, 5.1.2e @minbuza.nl, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 1.2e, 5.1.2e
From: 5.1.2e
Subject: verhouding ontmoedigingsbeleid en MVO
Received: Fri 10/10/2014 9:16:36 AM
[010714 memo NCP.docx](#)
[010714 brief NCP.docx](#)

Ter info eerdere mail aan 5.1.2e en 5.1.2e over verhouding ontmoedigingsbeleid en MVO. Heb geen tijd gehad om dit verder op te pakken deze zomer, maar we moeten er nu wel mee aan de slag.

5.1.2e
From: 5.1.2e
Sent: vrijdag 11 juli 2014 00:00
To: 5.1.2e
Subject: NCP brief- overleg verhouding ontmoedigingsbeleid en MVO

Vandaag overleg gehad over verhouding ontmoedigingsbeleid en MVO-beleid.
Volgende zaken kwamen naar voren:

- Ontmoedigingsbeleid vloeit voort uit bezettingsrecht. (buiten verzoek. PG/ISR en buiten verzoek als andere aanvliegroute dan MVO.
- In VN-verband nog geen overeenstemming bereikt over positie van conflictgebieden onder MVO. Dus internationaal gezien lopen de interpretaties nog uiteen. Binnen OESO daarover nog geen uitspraak gedaan.
- Bij nader inzien vindt DJZ dat conflictgebieden eigenlijk onder MVO vallen (afgelopen najaar hebben ze die link niet gelegd).
- DJZ ziet ontmoedigingsbeleid als MVO+/casus specialis, omdat het ook voortvloeit uit oorlogs/bezettingsrecht.
- MVO-desk kon nog niet onderbouwen of ontmoedigingsbeleid zoals geformuleerd nu is met MVO-beleid, zoals NCP beweert.
- Afgesproken is dat we deze zomer uitzoeken of er evt. tegenstrijdigheden zijn, obv concrete casussen.
- Vervolgens zullen we bepalen of we idd het ontmoedigingsbeleid willen scharen onder de noemer MVO-beleid.
- Waar mogelijk spanning zit, is op het punt van **direct/indirect**, waar het MVO mogelijk verder gaat. Als indirect ver wordt doorgetrokken (verwevenheid nederzettingen met hele ISR economie is immers groot), zou het de facto bijna een boycot betekenen en kan onze TEL-EA z'n koffers wel pakken. Bijna elk ISR bedrijf heeft ergens wel een indirecte link met nederzettingen. Ambassades zijn ook gebonden aan IMVO, dus dan bijna geen dienstverlening aan NL bedrijven die zaken willen doen met ISR bedrijven meer mogelijk.
- Afgesproken is dat we het gesprek met NCP pas aangaan als wij zelf duidelijkheid hebben over verhouding tussen MVO en ontmoedigingsbeleid.
- Evt. besluit om ontmoedigingsbeleid onder MVO-beleid te brengen aan bewindslieden zullen voorleggen.
- Overigens waren we het erover eens dat we misschien maar van de term ontmoedigingsbeleid af moeten.

Wordt vervolgd...
Mvg,
5.1.2e

5.1.2i

5.1.2i

Achtergrond

- Telegraaf 15/2: ‘Nederland boycot Israël wèl. Huichelachtige kruistocht van actiegroepen, hulporganisaties en hoge ambtenaren’ (zie bijlage)
- Artikel stelt dat kabinet huichelachtig beleid voert: publiekelijk ontkennen, maar ondertussen boycot tegen ISR steunen. In essentie twee argumenten:
  - Ambtenaren BZ zijn pro-Palestijnen. 5.1.2e en 5.1.2e worden expliciet genoemd.
  - MinBZ steunt financieel NGO’s die ijveren voor een boycot tegen ISR (ICCO, Cordaid, PAX).
- Verder komen in artikel aan de orde:
  - PGGM/ABP/Vitens/Riwal casus
  - buiten verzoek.
  -

**SPOED – DEADLINE: 16:30u BIJ
M-SECRETARIAAT**

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M
DAM

5.1.2e

5.1.2e

TER INFORMATIE

Datum
17 februari 2014
Onze Referentie
2014.81665
Opgesteld door

5.1.15.1.2e

T

memo

Vragenuurtje artikel Telegraaf boycot Israël

Aanleiding

- Mogelijke vraag PVV tijdens vragenuurtje op 18/2 a.s. over artikel in Telegraaf van 15/2 over beleid kabinet inzake boycot tegen Israël

Kern/samenvatting

- Zie bijgevoegde aantekening.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

5.1.2e
5.1.2e
Postbus 94370
10990 GJ Amsterdam

Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
DAM

T 070 - 51.22
F 070 - 51.22
5.1.2e@minbuza.nl

Onze referentie

Datum februari 2014

Betreft Uw brief aan minister Timmermans van 21 januari 2014

Dank voor uw brief aan minister Timmermans van 21 januari 2014 over het Nederlandse ontmoedigingsbeleid ten aanzien van handel met Israëliische nederzettingen in relatie tot het voornemen van Wereld Waternet samen te werken met Israëliische partners. De minister heeft uw brief in goede orde ontvangen en mij gevraagd namens hem te antwoorden.

Achtereenvolgende Nederlandse kabinetten hebben op basis van het internationaal recht het standpunt ingenomen dat de gebieden die Israël in juni 1967 onder zijn bestuur bracht niet tot zijn grondgebied behoren. Nederzettingen zijn strijdig met internationaal recht en lopen vooruit op eventuele wijzigingen van de grenzen van 1967. Uitgangspunt voor het kabinet is dat de grenzen van 1967 ('de Groene Lijn') alleen met onderlinge overeenstemming kunnen worden gewijzigd.

Het kabinet ontmoedigt daarom activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het beleid is ook van toepassing op het zaken doen met Israëliische bedrijven die niet in nederzettingen zijn gevestigd, voor zover het zaken doen bovengenoemde activiteiten omvat. Daarnaast heeft de Nederlandse overheid een eigen verantwoordelijkheid om niet betrokken te zijn bij dergelijke activiteiten.

Op grond van de door u verschaft informatie lijken de door u genoemde samenwerkingsprojecten noch in nederzettingen plaats te vinden, noch bij te dragen aan de aanleg of instandhouding van nederzettingen of deze te faciliteren. Het kabinet is bekend met het door u genoemde samenwerkingsproject gericht op de rehabilitatie van de Jordaan rivier en is hier groot voorstander van. Daarnaast geldt dat het kabinet geen bezwaar heeft tegen samenwerking met Mekorot, voor zover die samenwerking betrekking heeft op activiteiten binnen de Groene Lijn of buiten Israël die niet ten gunste van nederzettingen komen.

Datum

februari 2014

Onze referentie

2014.

Hopende u hiermee volledig te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e

Woordvoering handel met Bezette Palestijnse gebieden –

buiten verzoek.

buiten verzoek.

- Er zijn verschillende gebieden die onderwerp van conflict zijn, waardoor handeldrijven met deze gebieden gevoelig ligt
- Gezien de verschillen tussen deze gebieden, is er niet sprake van één kabinetslijn

Bezette Palestijnse Gebieden

- Het kabinet is van mening dat de Israëlische nederzettingen in de bezette Palestijnse Gebieden in strijd zijn met het internationale recht, zoals ook bevestigd in het advies van het Internationaal Gerechtshof van 9 juli 2004.
- Daarom spreekt het kabinet Nederlandse bedrijven aan op het ontplooien van activiteiten in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen.
- Het gaat om activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren.
- Met andere woorden: activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen.
- Het kabinet kan Nederlandse bedrijven niet dwingen om geen zaken te doen in of ten behoeve van nederzettingen. Dit laat onverlet dat bedrijven ook een eigen verantwoordelijkheid hebben.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

Achtergrond

Bezette Palestijnse gebieden

- Status: door Israël bezet gebied sinds 1967. Ook in juridische zin is er sprake van bezetting. Israël is bezettende macht.
- Als bezettende macht moet Israël zich houden aan het in artikel 49 van de Vierde Geneefse Conventie (1949) neergelegde verbod op overbrenging van de eigen bevolking naar bezet gebied.

buiten verzoek.

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Aan de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Den Haag, 18 februari 2014

Kenmerk: 2014Z03071

Geachte mevrouw Ploumen,

Met deze brief breng ik u het verzoek van het lid De Roon over zoals dat is gedaan in het ordedebat van heden.

Het stenografisch verslag inzake dit verzoek treft u bijgaand aan.

Dit verzoek wordt gedaan aan de ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Met vriendelijke groet,

Anouchka van Miltenburg
Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

Dan geef ik het woord aan de heer De Roon van de PVV.

De heer **De Roon** (PVV):

Voorzitter. De minister van Buitenlandse Zaken houdt bij hoog en bij laag vol dat de Nederlandse regering geen boycotbeleid tegen Israël voert, maar een publicatie in de Telegraaf van afgelopen zaterdag laat glashelder zien dat er heel wat door de Nederlandse regering gesubsidieerde, niet gouvernementele organisaties zijn -- ik noem IKV, ICCO -- die wel degelijk een boycotbeleid tegen Israël promoten.

(vervolg) De heer **De Roon** (PVV):

Die en soortgelijke organisaties staan bij bedrijven die in Israël investeren op de stoep en gaan gesprekken aan om die bedrijven duidelijk te maken dat ze niet moeten investeren in Israël, dat ze dit land moeten boycotten en dat zij zich moeten terugtrekken uit het zaken doen met Israël. Dan kan de minister van Buitenlandse Zaken wel als een Pontius Pilatus zeggen dat hij zijn handen in onschuld wast, maar in werkelijkheid financiert hij het hele gebeuren. Dat is een kwalijke zaak.

De **voorzitter**:

Wat is uw verzoek?

De heer **De Roon** (PVV):

Het is een boycotbeleid by proxy en daar wil ik graag een debat over met de minister van Buitenlandse Zaken en minister voor Buitenlandse Handel en OS. De subsidiestromen lopen via hun beider budgetten.

De **voorzitter**:

Een verzoek om steun tot het houden van een debat.

De heer **Ten Broeke** (VVD):

Ik heb geen behoefte aan dit debat. Wij hebben dit debat de afgelopen weken al een keer of vier gevoerd. De opvatting van de regering is helder. Er is geen boycot. Er komt geen boycot en niemand wenst een boycot. Ik zou niet weten waar wij over zouden moeten debatteren.

De **voorzitter**:

Geen steun.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie):

Naar aanleiding van het laatste debat waar de heer Ten Broeke over

sprak, is er veel verwarring ontstaan bij de bedrijven die het betreft. Dat is aanleiding om toch weer opheldering te vragen van de minister van Buitenlandse Zaken. Wij krijgen nog een plenaire afronding van het AO van vorige week. Ik hoop dat dit nog een dezer dagen kan. Anders moet het na het reces. Ik steun het verzoek om een brief om nog een keer opheldering te krijgen. Ik hoop dat wij met het VAO het debat kunnen afsluiten.

De **voorzitter**:

Het VAO kan pas ingepland worden als de brief waar u zelf om gevraagd heeft, er is. Die brief is nog niet binnen. Daarom is het nog niet ingepland.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Van harte steun voor het verzoek om opheldering. Er lijkt enige discrepantie te zijn tussen wat de regering zegt en wat er gebeurt en wat erover geschreven wordt. Die opheldering kan de regering geven.

Nu zijn er al twee dertigledendebatten gepland over het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Ik heb een vorige keer al gezegd dat die debatten van verschillende kanten worden aangevraagd, door partijen met verschillende politieke opvattingen. Het lijkt mij onwenselijk dat de ene keer een partij die wat meer pro-Palestijnen is een debat aanvraagt en de andere keer een partij die wat meer pro-Israël is dit doet. Ik vraag u, voorzitter, om er één wat groter debat van te maken, met vier of vijf minuten spreektijd per fractie. Dan kunnen alle onderwerpen die de verschillende woordvoerders willen bespreken, in één keer worden besproken. Daarbij nemen wij dit debat ook mee, want anders krijgen wij drie dertigledendebatten achter elkaar over verschillende aspecten van dit conflict. Dan vind ik dat wij een klein beetje aan het overdrijven zijn.

De heer **Van der Staaij** (SGP):

Ik dacht dat die dertigledendebatten waar de heer Omtzigt over spreekt, ingetrokken zijn. Er is op korte termijn een algemeen overleg gehouden over de breedte van de conflictenproblemen die er spelen. Dat debat krijgt nog een vervolg met het VAO na het reces. Het lijkt ons heel goed dat er ook een brief komt naar aanleiding van de punten die de heer De Roon nu aankaart. Dan kunnen wij die brief bij dat VAO betrekken.

Mevrouw **Maij** (PvdA):

Er komt inderdaad nog een vervolg in de vorm van een VAO. Ik denk dat het het beste is dat daarbij deze zaken worden besproken.

De voorzitter:

Mijnheer De Roon. U hebt geen steun voor het houden van een debat, maar wel om de brief, die blijkbaar al is toegezegd, nog wat uit te breiden.

De heer De Roon (PVV):

Het is jammer dat wij hier nu niet apart over gaan debatteren, want het gaat om een groot geheel. Dit staat helemaal los van wat er in eerdere debatten al is besproken. Toen ging het om de rechtstreekse boycot en nu om de boycot by proxy. Maar goed, als de Kamer het niet wil, zal dit debat niet plaatsvinden. Ik kan mij wel heel goed vinden in het voorstel van de heer Omtzigt om de reeds geplande debatten om te zetten in één debat met uitbreiding van de spreektijd. Ik sluit mij aan bij dat verzoek. Ik richt dat ook aan u, voorzitter. Ik stel voor om daar bijvoorbeeld vijf minuten spreektijd per fractie voor uit te trekken, dan kunnen wij daar dit punt op redelijk adequate wijze in meenemen.

Ik kan mij uiteraard ook vinden in een verzoek om een brief. Ik krijg daarin graag antwoord op de volgende vragen. Hoeveel subsidie gaat er nu eigenlijk naar die ngo's die direct en indirect boycot, divestment and sanctions steunen, hier in Nederland of in Judea en Samaria? Ook daar zitten die ngo's. Ik wil precies weten hoeveel geld daar naartoe gaat. Ik heb het ook over een organisatie zoals het mensenrechtensecretariaat, een samenwerkingsverband van vier Europese donoren. Dat wordt ook gesubsidieerd door de Nederlandse overheid. Dat samenwerkingsverband subsidieert weer allerlei boycot-, divestment- en sanctions-organisaties. Ik wil dit heel precies in kaart gebracht krijgen in die brief.

De voorzitter:

Ik zal het stenogram van dit gedeelte van de vergadering doorgeleiden naar het kabinet. Op uw verzoek om de dertigledendebatten te plannen met meer spreektijd kan ik niet ingaan. De twee dertigledendebatten die nog op de lijst stonden, staan er namelijk inmiddels niet meer op. De aanvragers, de heer Sjoerdsma en de heer Van der Staaij, hebben hun verzoek ingetrokken naar aanleiding van het AO waarover de heer Van der Staaij al eerder sprak. Daar kan ik dus niet aan voldoen.

Overzicht communicatie richting TK over ontmoedigingsbeleid (niet uitputtend)

Beantwoording 118 vragen (7 februari) - voorgelegd in oplegmemo.

Nadere precisering nav uitspraken M tijdens AO RBZ januari.

Vraag 4: Het ontmoedigingsbeleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren.

Beantwoording kamervragen Joel Voordewind (15 januari)

Vraag 4: Het ontmoedigingsbeleid richt zich op activiteiten in nederzettingen, bedrijven in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen. Dit is in de visie van het kabinet voldoende duidelijk. Mocht een Nederlands bedrijf in een individueel geval hierover vragen hebben, kan het in contact treden met de ambassade in Tel Aviv of met het ministerie van Buitenlandse Zaken. Tevens raadt het kabinet het bedrijf aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf.

Beantwoording kamervragen Van der Staaij (SGP), Ten Broeke (VVD), De Roon (PVV) en Voordewind (CU) (12 december)

Vraag 2: In een telefoongesprek heeft het ministerie – op verzoek van Vitens – het Nederlandse ontmoedigingsbeleid toegelicht en uitgelegd geen bezwaar te zien in samenwerking met Mekorot, voor zover die samenwerking betrekking heeft op activiteiten binnen de Groene Lijn of op activiteiten buiten Israël die niet ten gunste van nederzettingen komen.

Beantwoording schriftelijke vragen gesteld door de leden Sjoerdsma, Servaes, Van Bommel, Van Ojik (4 december)

Vraag 6: Door zowel Nederlandse bedrijven als de relevante Israëlische autoriteiten van tevoren op de hoogte te stellen van de toepasselijkheid van het Nederlandse ontmoedigingsbeleid op het samenwerkingsforum heeft het kabinet duidelijk gemaakt dat het forum geen faciliteiten of voordelen biedt die ten goede komen aan bedrijven of instellingen uit nederzettingen.

Publicatie website agentschap.nl – inschrijving bilaterale fora (november 2013)

Voor de goede orde wijzen wij u op het staande beleid van het kabinet om Nederlandse bedrijven te ontmoedigen investeringen te doen of andere activiteiten te ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in de bezette Palestijnse Gebieden. Het gaat om activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv en andere onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid vallende instellingen verlenen geen diensten aan bedrijven die in Israëlische nederzettingen zijn gevestigd of daar zakelijke activiteiten ontplooiën. Mocht u hierover vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met [...].”

Schriftelijke vragen AIV advies oktober 2013

Antwoord op vraag 94: Als de Nederlandse ambassade ter kennis komt dat een bedrijf activiteiten ontplooit of wil ontplooiën in nederzettingen, informeert zij deze bedrijven over het geldende Nederlandse beleid.

En vraag 98, 110, 124: Het kabinet ontmoedigt activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren. Indien het kabinet kennis heeft dat een dergelijke situatie zich voordoet, worden betrokken bedrijven daarop aangesproken.

En vraag 100: De manier waarop bedrijven worden aangesproken hangt af van de omstandigheden van het concrete geval. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv informeert Nederlandse bedrijven daarnaast preventief over de internationaalrechtelijke aspecten van ondernemen in bezet gebied. Er is geen meldplicht voor bedrijven.

Vraag 101: Het is aan bedrijven zelf te bepalen in hoeverre zij economische relaties onderhouden met nederzettingen in de bezette gebieden.

Vraag 103: Het ministerie, de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en de Nederlandse Vertegenwoordiging in Ramallah beperken zich tot het ontraden van economische relaties met (bedrijven in) nederzettingen.

Vraag 107: Nee, er geldt geen verbod voor Israëlsche investeerders die banden hebben met nederzettingen activiteiten te ontplooiën in Nederland. In het advies over de muur oordeelt het Internationaal Gerechtshof dat staten verplicht zijn af te zien van erkenning van, dan wel bij te dragen aan de onrechtmatige situatie die het gevolg is van de muur. In het advies wordt echter geen oordeel geveld over de verantwoordelijkheid van staten voor de naleving van het internationaal recht door private partijen, zoals bedrijven.

Nederzettingenbrief 7 okt 2013

Nederland zet zijn beleid voort om bedrijven te ontmoedigen economische relaties te onderhouden met bedrijven in de bezette gebieden. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv en andere onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid vallende instellingen verlenen niet actief diensten aan bedrijven die gevestigd zijn in Israëlsche nederzettingen. Desgevraagd zullen dergelijke diensten worden geweigerd. Daarnaast informeert de Nederlandse ambassade in Tel Aviv Nederlandse bedrijven over de internationaalrechtelijke aspecten van ondernemen in bezet gebied.

Brief 28 mei

De Nlse ambassade verleent geen diensten aan bedrijven die gevestigd zijn in Israëlsche nederzettingen en Nederlandse bedrijven die aldaar zaken willen doen. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv informeert Nederlandse bedrijven over internationaalrechtelijke aspecten van ondernemen in bezet gebied. Betrokken Nederlandse bedrijven zullen waar nodig aangesproken worden op hun optreden.

Oktober 2006

Minister Bot tijdens de begrotingsbehandeling op 19 oktober 2006 aan Kamer: "...de regering economische relaties met bedrijven in de door Israël bezette gebieden ontmoedigt. Nederlandse bedrijven zullen hier zo nodig op worden aangesproken en er zal dus een dialoog ontstaan."

Overzicht communicatie richting TK over ontmoedigingsbeleid (niet uitputtend)

Verbatim M tijdens AO MOVP 17 juni 2014

In alle helderheid, het ontmoedigingsbeleid omhelst niet meer dan het volgende en ik dank de heer Voordewind dat hij mij de gelegenheid geeft dit nogmaals te uit te leggen. **De Nederlandse overheid ondersteunt geen bedrijven die activiteiten in of ten behoeve van de nederzettingen ondernemen. Meer is het niet.** Ik verwijs naar onze discussie van vanmiddag. De heer Voordewind was toen klaarblijkelijk heel tevreden met het feit dat we dit bij de Krim niet doen.

Kamerbrief communicatie Vitens (5 maart) en beantwoording KV Voordewind 5 maart.

Het ontmoedigingsbeleid houdt in dat de Nederlandse regering Nederlandse bedrijven aanspreekt op het ontplooiën van activiteiten in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen en geen diensten verleent ten behoeve van dergelijke activiteiten. Uiteindelijk is het echter aan bedrijven zelf om te bepalen welke activiteiten zij ontplooiën en met welke partners zij samenwerken.

Verbatim M tijdens AO 12 februari 2014

‘Gezien het Nederlandse standpunt ten aanzien van nederzettingen acht de regering economische activiteiten van Nederlandse bedrijven in nederzettingen onwenselijk. De overheid ontmoedigt dergelijke economische activiteiten dan ook en **de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en de Nederlandse vertegenwoordiging in Ramallah bieden geen ondersteuning aan bedrijven die zich wensen te vestigen of reeds gevestigd zijn in de nederzettingen in de Palestijnse gebieden, dan wel andere economische relaties met de nederzettingen aan willen gaan.** Het is Nederlandse bedrijven overigens niet verboden om dergelijke economische relaties aan te gaan.

‘een ontmoedigingsbeleid hebben waarbij we bedrijven die actief zijn in of ten behoeve van de nederzettingen niet ondersteunen. We zeggen niet: «het mag niet».’

‘De heer Van der Staaij (SGP): (...) Zegt de Minister hiermee in feite: nee, alleen wat rechtstreeks de nederzettingen steunt kan niet? Maar je moet niet gaan denken aan wat er allemaal indirect kan gebeuren, want dan is er geen einde aan.

Minister Timmermans: Nogmaals, er is steeds gezegd: in of ten behoeve van de nederzettingen. Dat is de formulering. Indirect is mij gewoon veel te vaag, want dat kan van alles en nog wat betekenen. Op die lijn zitten we helemaal niet. **Het is dus direct, ten behoeve van of in de nederzettingen, en niet indirect.** Zeker met investeringen van bedrijven zal er altijd een indirect effect zijn.’

Beantwoording 118 vragen (7 februari) zie oplegmemo

Vraag 4: Het ontmoedigingsbeleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren.

Beantwoording kamervragen Joel Voordewind (15 januari)

Vraag 4: Het ontmoedigingsbeleid richt zich op activiteiten in nederzettingen, bedrijven in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen. Dit is in de visie van het kabinet voldoende duidelijk. Mocht een Nederlands bedrijf in een individueel geval hierover vragen hebben, kan het in contact treden met de ambassade in Tel Aviv of met het ministerie van Buitenlandse Zaken. Tevens raadt het kabinet het bedrijf aan het gesprek aan te gaan met het desbetreffende Israëlische bedrijf.

Beantwoording kamervragen Van der Staaij (SGP), Ten Broeke (VVD), De Roon (PVV) en Voordewind (CU) (12 december)

Vraag 2: In een telefoongesprek heeft het ministerie – op verzoek van Vitens – het Nederlandse ontmoedigingsbeleid toegelicht en uitgelegd geen bezwaar te zien in samenwerking met Mekorot, voor zover die samenwerking betrekking heeft op activiteiten binnen de Groene Lijn of op activiteiten buiten Israël die niet ten gunste van nederzettingen komen.

Beantwoording schriftelijke vragen gesteld door de leden Sjoerdsma, Servaes, Van Bommel, Van Ojik (4 december)

Vraag 6: Door zowel Nederlandse bedrijven als de relevante Israëlische autoriteiten van tevoren op de hoogte te stellen van de toepasselijkheid van het Nederlandse ontmoedigingsbeleid op het samenwerkingsforum heeft het kabinet duidelijk gemaakt dat het forum geen faciliteiten of voordelen biedt die ten goede komen aan bedrijven of instellingen uit nederzettingen.

Publicatie website agentschap.nl – inschrijving bilaterale fora (november 2013)

Voor de goede orde wijzen wij u op het staande beleid van het kabinet om Nederlandse bedrijven te ontmoedigen investeringen te doen of andere activiteiten te ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen in de bezette Palestijnse Gebieden. Het gaat om activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv en andere onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid vallende instellingen verlenen geen diensten aan bedrijven die in Israëlische nederzettingen zijn gevestigd of daar zakelijke activiteiten ontplooiën. Mocht u hierover vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met [...].”

Schriftelijke vragen AIV advies oktober 2013

Antwoord op vraag 94: Als de Nederlandse ambassade ter kennis komt dat een bedrijf activiteiten ontplooit of wil ontplooiën in nederzettingen, informeert zij deze bedrijven over het geldende Nederlandse beleid.

En vraag 98, 110, 124: Het kabinet ontmoedigt activiteiten die bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of die de aanleg of instandhouding ervan faciliteren. Indien het kabinet kennis heeft dat een dergelijke situatie zich voordoet, worden betrokken bedrijven daarop aangesproken.

En vraag 100: De manier waarop bedrijven worden aangesproken hangt af van de omstandigheden van het concrete geval. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv informeert Nederlandse bedrijven daarnaast preventief over de internationaalrechtelijke aspecten van ondernemen in bezet gebied. Er is geen meldplicht voor bedrijven.

Vraag 101: Het is aan bedrijven zelf te bepalen in hoeverre zij economische relaties onderhouden met nederzettingen in de bezette gebieden.

Vraag 103: Het ministerie, de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en de Nederlandse Vertegenwoordiging in Ramallah beperken zich tot het ontraden van economische relaties met (bedrijven in) nederzettingen.

Vraag 107: Nee, er geldt geen verbod voor Israëlische investeerders die banden hebben met nederzettingen activiteiten te ontplooiën in Nederland. In het advies over de muur oordeelt het Internationaal Gerechtshof dat staten verplicht zijn af te zien van erkenning van, dan wel bij te dragen aan de onrechtmatige situatie die het gevolg is van de muur. In het advies wordt echter geen oordeel geveld over de verantwoordelijkheid van staten voor de naleving van het internationaal recht door private partijen, zoals bedrijven.

Nederzettingenbrief 7 okt 2013

Nederland zet zijn beleid voort om bedrijven te ontmoedigen economische relaties te onderhouden met bedrijven in de bezette gebieden. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv en andere onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid vallende instellingen verlenen niet actief diensten aan bedrijven die gevestigd zijn in Israëlische nederzettingen. Desgevraagd zullen dergelijke diensten worden geweigerd. Daarnaast informeert de Nederlandse ambassade in Tel Aviv Nederlandse bedrijven over de internationaalrechtelijke aspecten van ondernemen in bezet gebied.

Brief 28 mei

De Nlse ambassade verleent geen diensten aan bedrijven die gevestigd zijn in Israëlische nederzettingen en Nederlandse bedrijven die aldaar zaken willen doen. De Nederlandse ambassade in Tel Aviv informeert Nederlandse bedrijven over internationaalrechtelijke aspecten van ondernemen in bezet gebied. Betrokken Nederlandse bedrijven zullen waar nodig aangesproken worden op hun optreden.

Oktober 2006

Minister Bot tijdens de begrotingsbehandeling op 19 oktober 2006 aan Kamer: "...de regering economische relaties met bedrijven in de door Israël bezette gebieden ontmoedigt. Nederlandse bedrijven zullen hier zo nodig op worden aangesproken en er zal dus een dialoog ontstaan."

Factsheet ontmoedigingsbeleid

Algemeen

- Het kabinet is tegen een boycot van Israël. Het kabinet spant zich in voor versterking van de (economische) betrekkingen met Israël binnen de grenzen van 1967. Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie Van der Staaij en Voordewind over het aanmoedigen van economische relaties tussen Nederlandse en Israëlische bedrijven (Kamerstuk nummer 23432-363, 12 maart 2014).
- De Nederlandse overheid ontmoedigt echter economische relaties met bedrijven in Israëlische nederzettingen in bezet gebied.

Ontmoedigingsbeleid

- Het beleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven, als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het gaat om activiteiten in nederzettingen, activiteiten met bedrijven gevestigd in nederzettingen, en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen.
- Indien Nederlandse bedrijven zelf aankloppen bij de overheid, worden zij over dit beleid geïnformeerd. De Nederlandse overheid verleent geen diensten aan Nederlandse bedrijven waar het gaat om activiteiten die zij ontplooiën in of ten behoeve van Israëlische nederzettingen.
- Het is echter aan Nederlandse bedrijven zelf om te bepalen welke activiteiten zij ontplooiën en met welke partners zij samenwerken. Er is geen sprake van het overtreden van (internationale) regelgeving.
- De overheid informeert Nederlandse bedrijven actief over het ontmoedigingsbeleid in gevallen waarbij zij zelf is betrokken, zoals het bilaterale samenwerkingsforum of handelsmissies.
- In juli 2021 is als opvolging van motie Van Dijk actief het gesprek aangegaan met Nederlandse pensioenfondsen (o.a. ABP en zorg en welzijn), die het kabinet oproept om aan te dringen bij pensioenfondsen niet langer te investeren in bedrijven die actief zijn in nederzettingen.
- De VN MRR heeft enkele jaren geleden OHCHR opdracht gegeven een database te maken van bedrijven die actief zijn in nederzettingen. NL was hier geen voorstander van. Aangezien de resolutie is aangenomen in de MRR erkent NL de database wel maar draagt er niet (financieel) actief aan bij.

Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO)

- Het kabinet verwacht van alle Nederlandse bedrijven dat zij internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) door invulling te geven aan internationale normen zoals die

zijn neergelegd in de OESO- Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen), waar de UN Guiding Principles on Business and Human Rights onderdeel van uitmaken.

- Het kabinet verwacht van Nederlandse bedrijven dat zij in kaart brengen hoe zij via hun bedrijfsactiviteiten en hun ketenpartners verbonden zijn met risico's op mensenrechtenschendingen en deze risico's aanpakken en voorkomen. Hierover moeten bedrijven tot een afgewogen besluit komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen.

Omgang en samenwerking met Israëlische bedrijven vanuit de NL staat

- Gezien het onrechtmatige karakter van de Israëlische nederzettingen zijn staten - en dus ook Nederland - op grond van het internationaal recht verplicht om niet direct of indirect bij te dragen aan het voortbestaan van nederzettingen.
- Voor de omgang en samenwerking met Israëlische bedrijven geldt dan ook vanuit de overheid dat hun kantoor gevestigd moeten hebben binnen de grenzen van '67, en de samenwerking en hieruit voortvloeiende activiteiten plaatsvinden binnen de grenzen van '67. Het kan dus voorkomen dat Nederland samenwerkt met Israëlische bedrijven die ook producten of diensten leveren in nederzettingen. De activiteit met de NLse overheid mag echter niet in bezet gebied plaatsvinden, of bijdragen aan de instandhouding van de nederzetting.

buiten verzoek.

buiten verzoek.

Factsheet Discouragement Policy (for internal reference), February 2023

General

- The government is against a boycott¹ of Israel. The govt aims to strengthen (economic) relations with Israel within the 1967 borders. This way we follow up on the motion of Van der Staaij and Voordewind about encouraging economic relations between Dutch and Israeli companies (Parliamentary document number 23432-363, 12 March 2014).
- However, the Dutch government discourages economic relations with companies in Israeli settlements in occupied territory.

Discouragement Policy

- This policy has a bearing on activities of Dutch companies that contribute directly to the establishment and continuity of settlements or facilitate directly the establishment and continuity of settlements. Meaning: Activities in settlements, activities with companies established in settlements and activities outside settlements that benefit settlements.
- In case Dutch companies approach the government, they will be informed about this policy.
- The Dutch government does not service/facilitate Dutch companies with regard to their activities in settlements or benefitting Israeli settlements.
- Dutch companies make their own policy regarding their activities and choice of partners. They are not in breach of (international) legislation.
- The Government will actively inform companies about the discouragement policy when the government itself is involved, for instance the bilateral cooperation forum or trade missions.
- In July 2021 a dialogue took place with Dutch pension funds (a.o ABP and Health care & Welfare), as follow up of the motion Van Dijk, requesting the government to call upon pension funds not to invest anymore in companies that are active in settlements.
- Some years ago, the UN HRC tasked OHCHR to create a database of companies that are active in settlements. NL did not support this, but the resolution was adopted by the MCC. Therefore we acknowledge the database but will not actively contribute (financially).

International responsible business conduct (RBC)

-
- ¹ NB: Israeli law states that individuals or organizations who publicize a call for an economic, cultural or academic boycott against a person or entity merely because of its affiliation to the State of Israel and/or to an Israeli institute and/or to a specific region under Israeli control, may be sued civilly, in tort, by a party claiming that it might be damaged by such a boycott. This law seems applicable to everyone in Israel, so not ⁵1.4 to Israelis or Israeli companies.

The government expects Dutch companies to act in a responsible way by implementing international norms and principles as codified in the OECD Guidelines for Multinational Companies, which include the UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

- The government expects Dutch companies to map how their activities and those of partners in their value chain are linked to risks for human rights violations and how they will address and prevent. Companies should make informed decisions about this and be prepared to publicly account for them.

Cooperation with Israeli companies by the Dutch government

- In light of the illegitimate character of the Israeli settlement states -including the Netherlands- are obligated by international law not to contribute directly or indirectly to the continuation of these settlements.
- Therefore, conditions to approach or cooperate with Israeli companies are the following: their offices are within the '67 borders, the cooperation and ensuing activities take place within the '67 borders. It is possible that the Netherlands cooperates with Israeli companies whose products or services are available in settlements. The activity with the Dutch government however, cannot take place within the occupied territory or contribute to the continuation of the settlement.

buiten verzoek.

Factsheet 11: Ontmoedigingsbeleid en OESO-richtlijnen

- De overheid communiceert consequent dat zij op het vlak van MVO verwacht dat bedrijven bij het zakendoen in het buitenland de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen als uitgangspunt nemen. In alle beleidsnota's staat dat voorop. Uit oogpunt van consistentie naar het bedrijfsleven wordt voor al het internationale MVO-beleidsinstrumentarium uitgegaan van de OESO-richtlijnen.
- Nederland heeft deze richtlijnen samen met 45 andere landen onderschreven. Zij zijn bindend voor staten ten aanzien van de voorlichting over de richtlijnen en de inrichting van Nationale Contactpunten (NCP's) voor geschillenbeslechting op basis van de richtlijnen.
- Aan het NCP kunnen belanghebbenden concrete cases voorleggen voor duiding in het licht van de OESO-richtlijnen. De uitspraken daarover van NCP's dienen als '*soft law jurisprudentie*' over de toepassing van de richtlijnen.
- De verantwoordelijkheid tot bevordering van de OESO-richtlijnen ligt bij u.
- In 2011 zijn de OESO-richtlijnen met persoonlijke medewerking van 5.1.2e volledig in overeenstemming gebracht met de '*responsibility to respect*' – bepalingen van de *UN Guiding Principles for Business and Human Rights*¹.
- Dit betekent kortgezegd dat bedrijven:
  - zich dienen te vergewissen van hun directe of indirecte ("*cause, contribute or indirectly linked*") negatieve maatschappelijke effecten in het buitenland of risico's daarop;
  - geacht worden beleid te voeren om die effecten en risico's zoveel mogelijk te beëindigen, of, waar dat 'verantwoord' kan, zoveel mogelijk te verminderen;
  - over dat beleid geacht worden transparant te zijn en bereid te zijn in maatschappelijke dialoog verantwoording af te leggen (besluiten maatschappelijk verantwoord te kunnen motiveren, dus ruimer dan in het kader van een 'business case').
- Voor deze MVO *due diligence* zijn bedrijven zelf verantwoordelijk; het dient een onderdeel te zijn van hun besluitvorming om internationaal zaken te doen. In het MVO-beleid helpt de overheid het bedrijfsleven met het ontsluiten van informatie over mogelijke MVO-risico's en het ontwikkelen van *due diligence*-methodieken voor sectoren, thema's of omstandigheden. Zoals bijvoorbeeld de MVO Risico-checker en de Sector Risico Analyse.

---

¹ Deze zijn daarbij overigens tevens verbreed naar het hele MVO domein, dus ook van toepassing verklaard op arbeidsomstandigheden, milieu en corruptiebestrijding.

Factsheet 11: Ontmoedigingsbeleid en OESO-richtlijnen

- Vanuit het MVO-beleid gezien dient het ontmoedigingsbeleid volledig compatibel te zijn met de OESO-richtlijnen. Een gepercipieerde discrepantie tussen het ontmoedigingsbeleid en de OESO-richtlijnen kan immers politiek worden geduid als een verkapte poging tot boycot of juist als het verwateren van de MVO-kaders om politieke redenen.
- Voorstel is om de relatie tussen ontmoedigingsbeleid en OESO Richtlijnen als volgt te duiden:

De overheid past het ontmoedigingsbeleid toe op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het ontmoedigingsbeleid is te beschouwen als een generiek standpunt over handelsactiviteiten en investeringen die een relatie hebben met nederzettingen, dat past in het kader van de OESO Richtlijnen. In hun eigen specifieke geval kunnen bedrijven bij de toepassing van de OESO Richtlijnen tot de conclusie kunnen komen dat zij vanwege indirecte betrokkenheid verdergaande maatregelen moeten overwegen. Dit is de verantwoordelijkheid van de bedrijven zelf.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

**Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten**
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie
2014.66689

Uw Referentie
23432-357

Datum februari 2014

Betreft Beantwoording van de vragen over de bilaterale samenwerkingsfora met
Palestijnse Gebieden en Israël d.d. 7-9 december 2013

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de vragen over het verslag van het bezoek van de Minister-president, Minister van Buitenlandse Zaken en Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking aan de Palestijnse Gebieden en Israël d.d. 7-9 december 2013. Deze vragen werden ingezonden op 30 januari 2014 met kenmerk 23432-357.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Frans Timmermans

Antwoorden van de Minister van Buitenlandse Zaken op vragen van uw bezoek aan de Palestijnse Gebieden en Israël d.d. 7-9 december 2013.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 1

Valt de keuze van PGGM om niet langer te beleggen in een vijftal Israëlische banken vanwege de betrokkenheid van deze banken bij de financiering van Israëlische nederzettingen in bezette Palestijnse gebieden onder de eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid van PGGM?

Antwoord

De beslissing van PGGM om aandelen in een aantal Israëlische banken van de hand te doen betreft een eigenstandig besluit van PGGM op basis van zijn eigen MVO-beleid.

Vraag 2

Geven belangrijke Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)-initiatieven, waaronder de OESO-richtlijnen, voldoende houvast inzake individuele afwegingen van bedrijven zoals onlangs door PGGM om niet meer te investeren in een aantal Israëlische banken?

Vraag 3

Kunnen bedrijven in de afwezigheid van eenduidige richtlijnen over etikettering van de overheid of Europese afspraken hierover op basis van de OESO-richtlijnen individueel afwegingen maken over het afnemen van producten uit de bezette Palestijnse gebieden en de voorlichting aan consumenten hierover?

Antwoord op vragen 2 en 3

Op grond van de OESO Richtlijnen dienen bedrijven zich te vergewissen van (de risico's op) ongewenste maatschappelijke effecten die voortkomen uit hun bedrijfsvoering of daarmee via hun productie- of inkoopketen samenhangen. Zij dienen op basis van dit inzicht zelf invulling te geven aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. De richtlijnen vragen van bedrijven ook om aan consumenten informatie te verschaffen die hen helpt om een afgewogen keuze tussen producten te kunnen maken. Dit kader biedt in de visie van het kabinet voldoende houvast aan bedrijven om hun MVO-beleid vorm te geven.

Vraag 4

Is het ontmoedigingsbeleid alleen van toepassing op Nederlandse bedrijven die zaken willen doen die direct bijdragen aan de bouw of instandhouding van nederzettingen? Of kan het ook van toepassing zijn op het zaken doen met Israëlische bedrijven die zowel in Israël als in bezet gebied actief zijn?

Antwoord

Het ontmoedigingsbeleid is van toepassing op activiteiten van Nederlandse bedrijven als die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen of als die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Het beleid is van toepassing op het zaken doen met Israëlische bedrijven die niet in nederzettingen zijn gevestigd, voor zover het zaken doen bovengenoemde activiteiten omvat.

Vraag 5

Bent u, gezien de recente ophef over bedrijven die zich geheel of gedeeltelijk hebben teruggetrokken uit Israël en activiteiten buiten de Groene Lijn, bereid het ontmoedigingsbeleid per brief uitgebreid toe te lichten?

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Antwoord

Het kabinet heeft meermalen het ontmoedigingsbeleid toegelicht in de communicatie met uw Kamer en ziet geen aanleiding om een brief te sturen.

Vraag 6

Waarom heeft u in antwoord op mondelinge vragen op 14 januari 2014 gezegd 'Ik ben nog geen bedrijven tegengekomen die het ontmoedigingsbeleid van Nederland onduidelijk vinden'? Wordt dit standpunt gedeeld door VNO NCW? Hoe verhoudt zich dat tot het feit dat diverse bedrijven, zoals Vitens en Royal Haskoning, juist gesprekken zijn aangegaan met het ministerie van Buitenlandse Zaken om duidelijkheid te krijgen over het ontmoedigingsbeleid?

Antwoord

Het Nederlandse ontmoedigingsbeleid is in de visie van het kabinet voldoende duidelijk. Vragen van bedrijven aan het ministerie van Buitenlandse Zaken hebben veelal betrekking op de specifieke toepassing van het beleid in een concreet geval.

Vraag 7

Waarom heeft de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking geen antwoord gegeven op de schriftelijke vragen van de leden Omtzigt en Agnes Mulder, nummers 4 en 5 (kenmerk 2014Z00447)? Bent u bereid deze vragen alsnog te beantwoorden?

Vraag 8

Heeft voorafgaand aan het afzeggen van het bezoek aan Mekorot overleg en afstemming plaatsgevonden binnen het kabinet, of heeft de minister voor BuHa & OS eigenstandig besloten af te zien van het bezoek? Zo ja, waarom?

Vraag 99

Waarom ziet het kabinet geen reden om excuses aan te bieden voor het schrappen van het bezoek door de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking aan de Shafdan waterzuiveringsinstallatie, gegeven ook het feit dat het leidde tot het ontbieden van de Nederlandse ambassadeur door Israël?

Antwoord op vragen 7, 8 en 99

Minister Ploumen heeft in de brief aan uw Kamer van 16 januari jl. (23 432, nr. 358) uitgelegd waarom zij geen bezoek heeft gebracht aan de Shafdan waterzuiveringsinstallatie. De deelnemende bewindspersonen hebben, zoals gebruikelijk, hun eigen bezoekprogramma vastgesteld. Van het ontbieden van de Nederlandse ambassadeur wegens de afzegging van het bezoek aan Shafdan is geen sprake geweest. Het kabinet ziet geen reden voor het aanbieden van excuses voor het wijzigen van een programmaonderdeel.

Vraag 9

Welke afspraak duurde langer voor de minister-president zodat hij niet naar The Library kon?

Vraag 10

Van hoe laat tot hoe laat was de minister-president aanwezig bij The Library en van hoe laat tot hoe laat de minister voor BuHa-OS?

Vraag 11

Waarom heeft de minister-president bij het bezoek aan The Library ter plekke besloten tot een wijziging in zijn programma?

Vraag 12

Heeft de minister-president door een wijziging ter plekke in zijn programma daadwerkelijk het grootste deel van het bezoek aan The Library gemist?

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Antwoord op vragen 9, 10, 11 en 12

De minister-president heeft daags voorafgaand aan zijn bezoek aan The Library op uitnodiging van premier Netanyahu voor een bilateraal overleg tot wijziging van zijn programma besloten. Daarom heeft hij zijn bezoek aan The Library ingekort. Uiteindelijk is hij van 11.50 tot 12.15 in The Library aanwezig geweest. De minister voor BHOS heeft The Library van 12.00 tot 13.45 bezocht.

Vraag 13

Hoeveel en welke Nederlandse bedrijven zijn sinds de inwerkingtreding van het ontmoedigingsbeleid door de regering ontmoedigd?

Antwoord

Het kabinet houdt geen overzicht bij van de bedrijven waarmee gesproken is over het ontmoedigingsbeleid.

Vraag 14

Hoe beoordeelt u het feit dat de Nederlandse ambassadeur in korte tijd twee keer is ontboden door de Israëlische regering?

Vraag 15

Is het twee keer ontbieden van een Nederlandse ambassadeur in zo'n korte periode eerder voorgekomen? Zo ja, waar en wanneer was dat?

Antwoord op vragen 14 en 15

De Israëlische regering heeft na het bekend worden van de besluiten van Vitens en PGGM de Nederlandse ambassadeur ontboden. De ambassadeur is voor zover het kabinet bekend niet eerder twee maal in zo'n korte periode verzocht een toelichting te geven op het Nederlandse beleid.

Vraag 17

Deed Mekorot mee aan een werkgroep van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking?

Antwoord

Het Israëlische staatswaterbedrijf Mekorot heeft deelgenomen aan een bijeenkomst van experts op het gebied van water gerelateerde technologie gericht op mogelijke samenwerking in derde landen.

Vraag 18

Welke partijen nemen deel aan de technische werkgroepen op het gebied van agro&food, energie, ict en water?

Vraag 19

Kan per werkgroep worden aangegeven welke doelen de werkgroep zich heeft gesteld?

Antwoord op vragen 18 en 19

Een van de resultaten van de fora in december betrof de activering van technische werkgroepen op het gebied van agro&food, energie, ict en water, met als doel het implementeren en vervolg geven aan de uitkomsten van de verschillende business seminars in december 2013. De precieze uitwerking is nog onderwerp van overleg tussen de betrokken partijen (overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen) in Nederland en met de Palestijnse Gebieden en Israël.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 20

Welke activiteiten gaat het operationeel water partnerschap tussen Vitens Evidens International en de PWA (Palestinian Water Authority) ontplooiën? Met welk doel?

Vraag 29

Is het waar dat de opzet van een operationeel water partnerschap tussen Vitens Evidens International en de PWA is stopgezet? Indien neen, wat zijn dan de feiten? Zo ja, is dit definitief of tijdelijk? Kunt u dat toelichten?

Antwoord op vragen 20 en 29

Voor zover bekend betreft het partnerschap een samenwerking waarin Vitens en de PWA institutionele, organisatorische en technische kennis uitwisselen. Good governance, financieel management, klantgerichtheid, technische trainingscapaciteit en het betrekken van private partners staan centraal. Doel van de samenwerking is de verbetering en uitbreiding van Palestijnse sanitaire - en watervoorzieningen. Voor verdere informatie omtrent de samenwerking tussen Vitens en de PWA, verwijs ik u naar Vitens.

Vraag 21

Kunt u de samenwerkingsovereenkomst tussen Clingendael en PASSIA nader toelichten? Welke doelen wil Clingendael bereiken met deze overeenkomst?

Antwoord

De overeenkomst tussen PASSIA en Clingendael richt zich op wetenschappelijke activiteiten, trainingen, 'outreach', uitwisselingen, gedeeld onderzoek en toegepaste projecten voor het bevorderen van internationale kennis, welvaart en vrede. De ambitie is om tot een trilaterale samenwerking te komen tussen Clingendael, PASSIA en het Harry Truman Research Institute. Voor meer informatie hierover verwijs ik de Kamer graag door naar Clingendael en betrokken partijen.

Vraag 22

Kunt u een nadere toelichting geven op de samenwerkingsovereenkomst inzake capaciteitsopbouw tussen VNG en Rawabi?

Antwoord

VNG Internationaal en de Palestijnse stad in opbouw Rawabi hebben een overeenkomst getekend om te komen tot uitwisseling op gemeentelijk niveau van succesvolle praktijken op basis van de behoefte van Rawabi en capaciteitsopbouw in de gemeentelijke organisatie van Rawabi op het gebied van stadsbeheer, dienstverlening en strategische planning. Voor meer informatie hierover verwijs ik de Kamer graag door naar de VNG.

Vraag 23

Kunt u aangeven waarom het kabinet ervoor gekozen heeft de Palestijnse Vertegenwoordiging in Den Haag op te zullen waarderen tot Palestijnse Missie?

Kunt u aangeven waarom de Kamer niet betrokken is in de besluitvorming hieromtrent? En per wanneer zal deze statuswijziging ingaan?

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Vraag 24

Zijn alle EU-staten overgegaan tot opwaardering van de Palestijnse vertegenwoordiging tot een Palestijnse Missie? Klopt het dat in Tsjechië niet overgegaan is tot opwaardering van de Palestijnse vertegenwoordiging? Zijn er nog meer landen die hier niet toe over gaan of zijn overgegaan? Zo ja, welke zijn dat?

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 25

Kunt u het verschil aangeven tussen een Vertegenwoordiging, een Missie en een ambassade?

Vraag 35

Bent u bereid de status van de Palestijnse Vertegenwoordiging in Den Haag op te waarden tot ambassade? Deelt u de opvatting dat een Palestijnse ambassade in Den Haag een gepaste status zou zijn voor een partner in een Samenwerkingsforum? Indien neen, waarom niet? Zo ja, wanneer bent u bereid daartoe over te gaan?

Vraag 39

Wat wordt, gezien het niet uniforme beleid van EU-lidstaten ter zake, precies bedoeld met de aankondiging dat: "de Palestijnse Vertegenwoordiging in Den Haag tot Palestijnse Missie zal worden opgewaardeerd, overeenkomstig de status van de Palestijnse Vertegenwoordiging in andere EU-lidstaten"?

Vraag 40

Wat is de het verschil tussen een 'Palestijnse Vertegenwoordiging' en een 'Palestijnse Missie'?

Vraag 41

Welke algemene en politieke consequenties heeft de opwaardering van de Palestijnse Vertegenwoordiging in Den Haag?

Vraag 42

Wat is de precies de nieuwe juridische en diplomatieke status van de Palestijns-Arabische Vertegenwoordiging in Den Haag, gezien het feit dat geen sprake is van een vertegenwoordiging van een soevereine staat?

Antwoord op vragen 23, 24, 25, 35, 39, 40, 41 en 42

De afgelopen jaren is de status van de Palestijnse delegaties in verschillende Europese lidstaten verhoogd, onder meer vanwege de voortgang die de Palestijnse Autoriteit heeft geboekt in de opbouw van de staatsinstituties. De verhoging van de status is een politiek bilateraal besluit. De termen 'vertegenwoordiging' en 'missie' hebben op zich zelf geen juridische status. De termen beogen aan te geven dat bepaalde personen formeel een bepaalde entiteit vertegenwoordigen. Een ambassade betreft de diplomatieke vertegenwoordiging van een staat in een andere staat.

Met het oog op de intensivering van de bilaterale relaties is Nederland per 1 januari 2014 overgegaan tot een naamsverandering. Dit leidt niet tot het toekennen van immuniteiten, die slechts worden toegekend aan vertegenwoordigingen van staten en internationale organisaties in Nederland. Nederland was tot voor kort het laatste land in de Europese Unie waarin de Palestijnse Autoriteit vertegenwoordigd werd door een 'Algemene Vertegenwoordiging'. Alleen de naam van de delegatie en van de vertegenwoordiger verandert. Laatste draagt nu de titel 'hoofd van de Palestijnse missie'. Aangezien Nederland de Palestijnse staat niet erkent, kan er volgens het verdrag van Wenen geen sprake zijn van een diplomatieke vertegenwoordiging.

Tot ophoging van een diplomatieke vertegenwoordiging zal pas worden overgaan nadat Nederland de Palestijnse staat heeft erkend.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Grofweg kan de huidige status van de vertegenwoordiging van de Palestijnse Autoriteit in de Europese landen worden ingedeeld in drie categorieën, voor zover er een Palestijnse delegatie aanwezig is. De daaraan gekoppelde privileges en immuniteiten verschillen per land.

- Palestijnse missie: o.a. Engeland, Duitsland en Nederland
- Missie van Palestina: o.m. België, Frankrijk, Denemarken, Finland, Zweden en Portugal
- Ambassade van de Palestijnse staat: met name in Oost-Europese landen, zoals Hongarije, Polen, Roemenië, Slowakije, Bulgarije en Tsjechië maar ook Cyprus en Malta.

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 26

De Tsjechische politie heeft na onderzoek naast wapens ook explosieven gevonden in de residentie van de Palestijnse Vertegenwoordiging. Dit onderzoek was mogelijk omdat de Vertegenwoordiging in Praag geen diplomatieke onschendbaarheid geniet. Vormt deze vondst aanleiding om de residentie van Palestijnse vertegenwoordiging in ons land aan een onderzoek te onderwerpen? Zo nee, waarom niet? Wat betekent de Nederlandse opwaardering van de status van Vertegenwoordiging naar Missie voor eventuele diplomatieke onschendbaarheid?

Vraag 59

Is in bilateraal of Europees verband overleg gevoerd over het recente incident met wapens en explosieven in de burelen van de Palestijnse vertegenwoordiging in Praag? Zo ja, wilt u daar dan verslag van doen?

60. Welke concrete maatregelen gaat u treffen om te voorkomen dat de burelen van de opgewaardeerde Palestijns-Arabische vertegenwoordiging in Den Haag worden misbruikt voor de op- en/of overslag van illegale wapens en explosieven, zoals onlangs het geval bleek te zijn met de Palestijns-Arabische vertegenwoordiging in Praag? Zie daarover o.a.:

<http://www.jpost.com/International/Czech-expert-Palestinians-may-have-used-Czech-Republic-for-weapons-transit-337141>

Antwoord op vragen 26 en 59

Het kabinet ziet geen aanleiding om de residentie van het hoofd van de Palestijnse missie aan een onderzoek te onderwerpen. Tsjechië heeft op werkgroep niveau de Europese partners geïnformeerd en ziet geen noodzaak voor een discussie in Brussel. De naamsverandering impliceert geen diplomatieke onschendbaarheid. Zie antwoord op vraag 23 en andere.

Vraag 27

Kunt u aangeven waarom Birgitta Tazelaar de titel 'ambassadeur' heeft verkregen, zoals bleek uit de brochure die werd aangeboden tijdens de ambassadeursconferentie terwijl 1) er nog geen sprake is van een erkend VN-land, 2) het politiek gevoelig ligt en 3) de Kamer hier niet over is geïnformeerd?

Antwoord

De officiële titel van mevrouw Tazelaar is 'Representative of the Kingdom of the Netherlands to the Palestinian Authority'. Bij gelegenheden als de jaarlijkse ambassadeursconferentie wordt deze functie gemakshalve ook wel als 'ambassadeur' aangeduid.

Vraag 30

Kunt u aangeven hoeveel contracten er zijn gesloten tussen Nederlandse bedrijven en de Palestijnse Autoriteit en/of Palestijnse ondernemers?

Vraag 117

Kunt u de stevige impuls aan de economische relatie kwantificeren? Hoeveel contracten zijn afgesloten n.a.v. het Samenwerkingsforum met Israël?

Antwoord op vragen 30 en 117

RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) zal in maart een effectmeting van de economische missie in december 2013 verrichten. Deze informatie wordt vervolgens meegenomen in de kwartaalrapportage van de minister voor BHOS over de uitkomsten van economische missies.

Vraag 31

Acht u het mogelijk de import van landbouwproducten die onder auspiciën van de PA zijn geproduceerd, in Nederland uit te breiden? Zo ja, hoe en kan dat zonder gebruik te maken van de containerscanner?

Antwoord

Het is niet aan het kabinet om de import van landbouwproducten uit de PA uit te breiden. Wel stelt het kabinet zich ten doel de Palestijnse economie te ondersteunen, zodat zij competitiever wordt. Naast de installatie van de scanners, ondersteunt Nederland de Palestijnse Autoriteit (PA) bij de ontwikkeling van een export- en marketingstrategie voor de Palestijnse tuinbouwsector. Ook ondersteunt Nederland de PA bij de introductie van sanitaire en fytosanitaire maatregelen teneinde te voldoen aan internationale regelgeving en zodoende de internationale handel in Palestijnse voedselproducten te bevorderen.

Vraag 32

Kent u de berichten uit kringen van Joodse kolonisten dat zij een exportverlies van 14 procent over landbouwproducten hebben geboekt in 2013 (<http://bigstory.ap.org/article/minister-lack-peace-will-hurt-israeli-economy>)? Bent u bereid er bij de Nederlandse importeurs en detaillisten op aan te dringen Palestijnse producten te verkiesen boven landbouwproducten uit de illegale nederzettingen, aangezien het om het zelfde klimaat, grond, afstand tot Nederland gaat en de producten uit nederzettingen illegaal zijn? Indien neen, waarom niet? Zo ja, op welke termijn kunt u dat realiseren?

Vraag 33

Heeft u cijfers over afnemende handelsbetrekkingen (im- en export) tussen Nederlandse bedrijven en nederzettingen? Acht u het een positief gevolg van uw ontmoedigingsbeleid als deze betrekkingen, althans voorlopig tot de onderhandelingen een twee-statenoplossing hebben opgeleverd, op een laag pitje komen te staan? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord op vragen 32 en 33

Het kabinet beschikt niet over cijfers, maar heeft kennis genomen van het bericht waarnaar verwezen wordt. Het kabinet informeert waar nodig Nederlandse bedrijven over het ontmoedigingsbeleid en treedt niet in de beslissingen van individuele bedrijven over hun economische activiteiten.

Vraag 34

Hebben leden van de PA er bij u op aangedrongen illegale nederzettingen uit te sluiten van de contacten met Nederland? Zo ja, wat is uw antwoord daarop?

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Antwoord

Ja. Het kabinet heeft in antwoord hierop de PA geïnformeerd over de toepassing van het ontmoedigingsbeleid in het kader van het bilaterale forum.

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 36

Er wordt gesproken over "bereikte resultaten die zullen dienen als basis voor verdere verdieping van de onderlinge banden, waaronder [...]" en vervolgens worden 8 resultaten genoemd. Welke andere resultaten worden hier onvermeld gelaten?

Vraag 90

Er wordt in de brief gesproken over "bereikte resultaten die dienen als basis voor verdere verdieping van de bilaterale banden, waaronder [...]" en vervolgens worden 8 resultaten genoemd. Welke andere resultaten worden hier onvermeld gelaten?

Antwoord op vragen 36, 90

In het kader van het bilaterale samenwerkingsforum met de Palestijnse Gebieden zijn concrete mogelijkheden voor samenwerking en kennisuitwisseling tussen bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van agro&food, energie en ICT verkend.

Wat betreft het bilaterale samenwerkingsforum met Israël kunnen de volgende andere resultaten worden gemeld:

- partijen zullen op OS-terrein met elkaar beleidsdialoog aangaan, mogelijkheden verkennen om trilaterale samenwerking vorm te geven;
- financiële ondersteuning van het medische trainingsprogramma van het Peres Center for Peace;
- partijen zullen de mogelijkheden onderzoeken om een bilateraal zogenaamd 'Young Leadership Platform' op te zetten;
- uitbreiding en verdieping van samenwerking op het gebied van 'cyber defense';
- bespreking van het samenwerkingsinitiatief op het gebied van agro&food en technologie door het 'Metropolitan Food Security Netherlands' en het 'Netherlands Agri Food and Technology Centre' met Israëlische counterparts met oog op samenwerking in derde landen;
- gebruik van Israëlische technologie in de Nederlandse papierindustrie;
- voortzetting van de samenwerking tussen de Stichting Vrienden van de Hebreeuwse Universiteit en de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem.

Vraag 37

Heeft de Nederlandse regeringsdelegatie, in het kader van de bevordering van vreedzame coëxistentie tussen Israël en de Palestijnse Arabieren en het oplossen van gezamenlijke zeer prangende milieuproblemen, getracht de samenwerking tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit te bevorderen op het gebied van waterzuivering en -beheer? Zo nee, waarom niet? Zo ja, deelt u dan de mening dat het onbegrijpelijk is en blijft dat juist op watergebied twee Nederlandse bedrijven zich geroepen voelden een door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken neergelegd 'ontmoedigingsbeleid' te volgen en zich uit waterprojecten terug te trekken die de belangen van zowel de Israël's als de Palestijnse Arabieren dienen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u dan bereid er bij deze bedrijven op aan te dringen hun besluit terug te draaien?

Antwoord

Het kabinet is voorstander van samenwerking van Nederlandse bedrijven met Israëlische en Palestijnse partners op het gebied van water, voor zover dit past binnen de kaders van het Nederlandse ontmoedigingsbeleid. Zo draagt Nederland bij aan een trilateraal, technisch trainingsproject van MEDRC waarbij Palestijnen en Jordaniërs geschoold worden door Israëlische, Palestijnse en Jordaanse experts in ontziltningstechnieken en waterbeheer. Ook heeft Nederland via EXACT vijf succesvolle trilaterale waterprojecten gesteund. De betrokken partijen (Israël, Palestijnse Gebieden, Jordanië) willen een vervolg geven aan deze projecten. Het kabinet overweegt via EXACT een vervolgproject te steunen. Doel van beide initiatieven is bij te dragen aan het Midden-Oosten Vredesproces. Het is verder aan bedrijven om te beslissen met wie zij zaken doen.

Vraag 38

Hoe beoordeelt u, in het kader van het internationale recht, de uitspraak van 22 maart 2013 van het Franse Hof van Beroep in de kwestie van de betrokkenheid van Franse vervoersbedrijven bij de aanleg en exploitatie van de tramlijn in Jeruzalem? <http://www.jta.org/2013/04/26/news-opinion/world/french-court-jerusalem-light-rail-project-legal>

Antwoord

Het kabinet heeft kennis genomen van de uitspraak van het hof van beroep in Versailles. Nederland velt geen oordeel over deze rechterlijke uitspraak.

Vraag 43

Presenteert de Palestijns-Arabische vertegenwoordiging in Den Haag zich in diplomatieke contacten en officiële brieven en andere stukken als vertegenwoordiging van de "State of Palestine" of van "Palestine"? Zo nee, hoe presenteert men zich dan? Zo ja, hoe beoordeelt u dan die presentatie vanuit het gezichtspunt dat er ten westen van de Jordaanrivier geen Palestijns-Arabische staat bestaat?

Vraag 44

Welke afspraken zijn gemaakt over de officiële presentatie van de "Palestijnse Missie"?

Antwoord op vragen 43 en 44

De Palestijnse missie in Den Haag gebruikt in officiële correspondentie 'State of Palestine' sinds de resolutie inzake 'non-member state observer status' op 29 november 2012 met een meerderheid is aangenomen. Dit is een besluit van de Palestijnse Autoriteit. Nederland heeft de Palestijnse staat niet erkend en zal deze naamgeving niet overnemen.

Vraag 45

Wordt de status van de Nederlandse vertegenwoordiging bij de Palestijnse Autoriteit ook opgewaardeerd? Zo ja, in welk opzicht en met welke politieke consequenties?

Vraag 46

Wat is de precieze juridische en diplomatieke status van de Nederlandse vertegenwoordiging bij de Palestijnse Autoriteit, gezien het feit dat geen sprake is van een vertegenwoordiging bij een soevereine staat?

Vraag 47

Welke officiële titel voert de Nederlandse vertegenwoordiger bij de Palestijnse Autoriteit?

Vraag 48

Wat is precies het officiële werkgebied van de Nederlandse vertegenwoordiger bij de Palestijnse Autoriteit? Is dat werkgebied functioneel of territoriaal? Indien het werkgebied territoriaal is, valt de door de Hamasbeweging bestuurde Gazastrook er dan onder?

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Antwoord op vragen 45 t/m 48

Opwaardering van de Nederlandse vertegenwoordiging bij de Palestijnse Autoriteit is op dit moment niet voorzien. Deze benaming sluit aan bij de praktijk van de andere EU lidstaten. Nederland erkent de PA niet als staat, en heeft dus ook geen ambassade bij de PA. De officiële titel van de Nederlandse vertegenwoordiger luidt 'Representative of the Kingdom of the Netherlands to the Palestinian Authority'. Het officiële werkgebied is de Palestijnse Gebieden zijnde Gaza en de Westelijke Jordaanoever, inclusief Oost-Jeruzalem. De gesprekspartners zijn de Palestijnse Autoriteit, de PLO en het maatschappelijk middenveld. Met Hamas worden geen relaties onderhouden gegeven het Europese no-contact policy. Daarnaast is de vertegenwoordiger ook lid van de Advies Commissie van UNRWA die zich ontfermt over gevluchte Palestijnen in de regio (Gaza, Westelijke Jordaanoever, Jordanië, Syrië, Libanon en Egypte).

Vraag 49

Wat is in het kader van de bilaterale relatie tussen Nederland en de door de Palestijnse Autoriteit bestuurde gebieden de precieze juridische en diplomatieke status van de Palestijnse Bevrijdingsbeweging PLO?

Vraag 50

Wordt de bevolking van de door de Palestijnse Autoriteit bestuurde gebieden in rechte vertegenwoordigd door de Palestijnse Autoriteit of door de PLO?

Vraag 51

Wordt de bevolking van de door de Hamasbeweging bestuurde Gazastrook in rechte vertegenwoordigd door Hamas, de Palestijnse Autoriteit, of de PLO?

Vraag 52

Welke organisatie vertegenwoordigt de belangen van het Palestijnse volk bij de Verenigde Naties? Is dat de PLO of de Palestijnse Autoriteit?

Vraag 53

Welke organisatie is door de Verenigde Naties erkend als de wettelijke vertegenwoordiger van het Palestijnse volk? Is dat de PLO of de Palestijnse Autoriteit?

Vraag 54

Welke organisatie wordt door de Nederlandse regering beschouwd als de wettelijke vertegenwoordiger van het Palestijnse volk? Is dat de PLO of de Palestijnse Autoriteit?

Vraag 55

Welke rechtspersoon is verantwoordelijk voor het logistiek en politiek functioneren van de Palestijns-Arabische vertegenwoordiging in Den Haag? Is dat de PLO of de Palestijnse Autoriteit?

Antwoord op vragen 49 t/m 55

De PLO is de wettelijke vertegenwoordiger als het gaat om de Palestijnen wereldwijd; de Palestijnse Autoriteit is de wettelijke vertegenwoordiger van de bewoners van de Palestijnse Gebieden (Westelijke Jordaanoever, inclusief Oost-

Jeruzalem, en Gaza). De Palestijnse Autoriteit is het dagelijks bestuur in de Palestijnse gebieden. Nederland erkent de *de facto* regering in Gaza niet. Nederland erkent de PLO-status sinds 1988, nadat de Palestijnse Nationale Raad VN-resoluties 242 en 338 onderschreef. In december 1998 werd in resolutie 43/177 vastgelegd dat de PLO onder 'Palestine' - niet als staat, land of regering - de Palestijnen zou vertegenwoordigen in de VN. Deze resoluties blijven van kracht, ook nadat op 29 november 2012 resolutie 67/19 werd aangenomen dat aan 'Palestina' de status verleent van *non-member observer state* in de VN. Na aanneming van resolutie 67/19 is gekozen voor 'State of Palestine' als naamgeving in de VN. Dit doet echter geen afbreuk aan de verworven rechten en privileges van de PLO zoals vastgelegd in resolutie 43/177. Onder de naam 'State of Palestine' zijn zowel de Palestijnse Autoriteit als de PLO in de VN vertegenwoordigd.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 56

Is met de Israëlische regering gesproken over de opwaardering van de Palestijnse Vertegenwoordiging in Den Haag? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat was de Israëlische reactie?

Antwoord

De Israëlische ambassade is in januari 2014 hierover geïnformeerd en nam het bericht ter kennisgeving aan.

Vraag 57

Wat zijn de kosten van (het hervatten van) "de training van jonge Palestijnse diplomaten" en het verzorgen van cursussen internationaal recht? Welke instelling(en) zal/zullen met het verzorgen van dat cursussenpakket worden belast?

Antwoord

Het is nog onduidelijk aan welke instelling de training wordt gegund en welke kosten daarmee zijn gemoeid.

Vraag 58

Heeft het kabinet tevens toegezegd om ook cursussen internationaal recht te verzorgen voor jonge Israëlische diplomaten? Indien neen, waarom niet?

Antwoord

Nee. De beslissing om diplomaten te trainen is vraaggesteld.

Vraag 61

Hoe beoordeelt u de zorgen van de Palestijnse vertegenwoordigers aangaande de toegang tot land en water in area C? Op welke wijze kan Nederland en/of de Europese Unie bijdragen aan het vergroten van de toegang tot land en water in area C?

Vraag 71

Deelt u de zorgen van de Palestijnse vertegenwoordigers over het gebrek aan toegang tot land en water? Zo ja, wat heeft u daarover toegezegd?

Antwoord op vragen 61 en 71

Zie de antwoorden van de Minister van Buitenlandse Zaken op vragen van het lid Sjoerdsma (D66) over Area C en de levensvatbaarheid van de twee-statenoplossing ingezonden op 21 oktober 2013 met kenmerk 2013Z20208.

Vraag 62

Welke maatregelen of acties heeft de Nederlandse zijde toegezegd inzake het opnieuw op gang brengen van vervoer van goederen, in het bijzonder tussen Gaza en de Westelijke Jordaanoever?

Vraag 63

Zal de Israëlische regering op korte termijn de afspraken nakomen die eerder zijn gemaakt t.a.v. de containerscanner op de grens met Gaza en mogelijk maken dat de handelsstroom tussen Gaza en de Westelijke Jordaanoever wordt hervat? Welke vooruitgang is ter zake geboekt, sinds de scanner voor dit doel begin december niet in gebruik genomen kon worden als gevolg van verzet van de Israëlische regering?

Vraag 64

Kan de Kamer worden geïnformeerd over de bevindingen van de Nederlandse en Israelische experts die de (on-) mogelijkheden omtrent de handelsstroom van de scanner gaan inventariseren? Zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet? Wanneer komt de missie van Nederlandse en Israëlische experts over de mogelijkheden en onmogelijkheden m.b.t. het gebruik van de scanner bij de grens met Gaza met haar resultaten? Indien deze bekend zijn, wat zijn de bevindingen? Hoe apprecieert u deze?

Vraag 65

Werken beide door Nederland gefinancierde scanners momenteel? Zo nee, waarom niet en per wanneer zal dit het geval zijn? Zo ja, wat zijn de eerste resultaten van het gebruik van de scanners?

Vraag 78

Zijn de scanners eigendom van Israël of van de Palestijnse Autoriteit?

Vraag 81

Hoe kan het dat de scanner die gebruikt zou worden bij de Allenby-brug tussen Jordanië en de Westoever nog steeds niet operationeel is?

Vraag 82

Wanneer verwacht het kabinet dat de scanner voor Gaza operationeel zal zijn?

Vraag 83

Wat gaat u doen als de scanner voor Gaza niet binnen afzienbare tijd operationeel is?

Vraag 84

Klopt het dat de door Nederland gefinancierde containerscanner al wel in gebruik is voor goederen die voor Europa bedoeld zijn?

Antwoord op vragen 62-65, 78 en 81-84

Nederland heeft begin 2012, op verzoek van de Palestijnse Autoriteit en Israël, toegezegd twee containerscanners te doneren; een aan de grens van de Westelijke Jordaanoever met Jordanië en een tweede aan de grens van Israël met Gaza. Doel is de handelsstroom van Gaza naar Israël en de Westelijke Jordaanoever en via de Westelijke Jordaanoever naar de regio te reactiveren – en vice versa – en het handelsvolume te vergroten. Beide scanners zijn eigendom van de Palestijnse Autoriteit, maar worden bediend door de Israëlische douane/het leger.

De scanner die is voorzien bij de grensovergang Westelijk Jordaanoever – Jordanië is nog niet geleverd aangezien de infrastructuur van het cargo gebied waar de scanner zal worden geplaatst, nog niet door Israël is aangepast. De oorzaak hiervoor is het aantreden van de nieuwe Israëlische regering in maart 2013 en het opnieuw reserveren van fondsen in de begroting. De begroting is in

september 2013 goedgekeurd. Momenteel worden tenders uitgeschreven en wordt er onderhandeld over contracten.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

De scanner bij de grensovergang Israël – Gaza is binnen een jaar geleverd, geïnstalleerd en sinds 1 december 2013 in gebruik genomen voor goederen die Gaza verlaten en via de havenstad Ashdod en luchthaven Ben Gurion naar Europa worden verscheept. Verruiming van afzetmarkten (m.n. de Westelijke Jordaanoever) voor Gazaanse producten is nog steeds onderwerp van gesprek met Israël. Teneinde tegemoet te komen aan de legitieme veiligheidszorgen aan Israëlische zijde, zullen Nederland en Israël een gezamenlijke technische missie uitvoeren om deze zorgen uit te sluiten. Uw Kamer zal worden geïnformeerd over de resultaten van de missie.

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 66

Heeft Nederland in de gesprekken met de Palestijnse vertegenwoordigers haar zorgen geuit over de heldenontvangst van terroristen door Abbas en de alarmerende toename van terreuraanvallen in Judea en Samaria? Zo ja, wat was de reactie? Zo nee, waarom niet?

Vraag 114

Is met de Palestijns-Arabische vertegenwoordigers gesproken over het vraagstuk van de systematische anti-Israëlische en anti-Joodse ophitsing door functionarissen en instellingen van de Palestijnse Autoriteit? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wilt u daar verslag van doen?

Antwoord op vragen 66 en 114

De minister-president heeft tijdens zijn bezoek aan Israël en de Palestijnse Autoriteit gesproken over haatzaaien. Partijen gaven aan dat zij niets kunnen ondernemen tegen kwetsende uitingen op social media. De Palestijnse Autoriteit (PA) gaf aan dat er actief beleid wordt gevoerd tegen haatzaaien op overheidsniveau. Tevens heeft de PA al meerdere malen opgeroepen tot het weer nieuw leven inblazen van de Tripartiete Commissie tegen haatzaaien (PA, Israël, VS). Voorts zetten Palestijnse en Israëlische veiligheidsdiensten hun samenwerking in het tegengaan van terreur onverminderd voort. Het kabinet verwelkomt deze samenwerking.

Vraag 67

Kunt u toelichten hoe de uitspraak van de Palestijnse Autoriteit dat zij bereid is tot verzoening met Hamas mits dit proces aan verkiezingen gekoppeld is, zich verhoudt met het feit dat de Palestijnse Autoriteit eigen verkiezingen al jarenlang tegenhoudt, uit angst dat Hamas een verkiezingsoverwinning zal behalen?

Antwoord

De Palestijnse Autoriteit wenst verkiezingen te houden in alle Palestijnse gebieden, inclusief Gaza en Oost-Jeruzalem – zoals ook de vorige verkiezingen plaatsvonden. Alleen verkiezingen houden op de Westoever zou de splitsing tussen de Westoever en Gaza verder verdiepen en de kans op een twee-statenoplossing verkleinen. De Palestijnse Autoriteit hield in 2012 overigens wel gemeenteverkiezingen op de Westelijke Jordaanoever.

Vraag 68

Hoe verhoudt de uitspraak van Minister-President Rutte in Nieuwsuur "Het werd een groot ding, zoals dat tegenwoordig heet, maar ik zal u zeggen: het zat niet

eens in mijn programma" zich met uw brief, waarin u stelt dat "een ceremoniële opening door de Minister-President was voorzien (...)?"

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Antwoord

Een ceremoniële opening van de scanner in Kerem Shalom door de minister-president was voorzien mits dit hand in hand ging met een verruiming van de handelsstroom van Gaza naar de Westelijke Jordaanoever en vice versa. Toen bleek dat Israël daar niet aan kon voldoen, is deze optie vervallen en niet opgenomen in het programma.

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 69

Kunt u een reactie geven op het bericht van Missing Peace "Het volledige verhaal over Rutte's bezoek aan Israël", waarin onder meer wordt gesteld dat in het tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit gesloten Wye akkoord is vastgesteld dat de IDF verantwoordelijk is voor de veiligheid en de handhaving van de orde in het gebied dat de minister van Buitenlandse Zaken wilde bezoeken?
<http://missingpeace.eu/nl/2013/12/het-volledige-verhaal-over-ruttes-bezoek-aan-israel/>

Vraag 70

Indien klopt dat de IDF volgens het Wye akkoord verantwoordelijk is voor de veiligheid in het gebied dat de minister van Buitenlandse Zaken wilde bezoeken, waarom weigerde de minister dan beveiliging door Israël?

Vraag 75

Hebben de Israëlische autoriteiten u sinds het verschijnen van de brief nog uitgelegd waarom het deel van het bezoek in Hebron per se door hen beveiligd moest worden? Zo ja, wat was hun uitleg? Indien neen, bent u bereid alsnog met het Palestijnse gemeentebestuur een bezoek aan die stad af te leggen?

Vraag 85

Heeft u opheldering gevraagd bij de Israëlische autoriteiten waarom zij bij het bezoek aan Hebron een ander beveiligingsprotocol gevolgd is dan bij het bezoek van eerdere delegaties? Zo ja, wat was hiervoor de reden?

Vraag 88

Bent u bekend met het feit dat Israël onder andere op grond van de door de PLO ondertekende Oslo-akkoorden het recht heeft de (toegangswegen naar de) Joodse enclave in de stad Hebron te beveiligen? Zo ja, waarom impliceert u dan dat van een onrechtmatige beveiligingssituatie sprake zou zijn die rechtvaardigt dat de rondgang door de binnenstad van Hebron werd afgezegd? Kunt u gedetailleerd uiteenzetten om welk traject het gaat 'dat normaal gesproken zonder Israëlische beveiliging [wordt] afgelegd' en of Israëlische veiligheidstroepen zich daar op grond van de Israëlische overeenkomsten met de PLO onrechtmatig zouden bevinden?

Antwoord op vraag 69, 70, 75, 85 en 88

Nederland had de Temporary International Presence in Hebron (TIPH) verzocht om een rondleiding door de oude stad van Hebron. TIPH verzorgt regelmatig dit soort rondleidingen voor buitenlandse delegaties, inclusief ministers van Buitenlandse Zaken. Alhoewel de gehele route in een gebied ligt waar Israël verantwoordelijk is voor de veiligheid, bestaat voor dergelijke TIPH rondleidingen sinds jaar en dag de standaard praktijk dat de IDF dergelijke delegaties begeleidt door het gedeelte dat niet toegankelijk is voor Palestijnen, terwijl het gedeelte dat door de Palestijnse markt loopt, zonder Israëlische begeleiding plaatsvindt. Toen de Israëlische autoriteiten insisterden dat het IDF veiligheidsescorte ook het deel van de rondleiding dat door de Palestijnse markt loopt zou begeleiden, omdat zij

meenden verantwoordelijk te zijn voor de beveiliging van de minister en zijn delegatie tijdens dit deel van het bezoek, heeft de minister van Buitenlandse Zaken dit geweigerd, teneinde geen precedent te scheppen. Bij een volgend bezoek aan de PG kan worden overwogen om alsnog een vergelijkbaar bezoek aan Hebron af te leggen.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 72

Op welke wijze wenst u de aanbevelingen van de Wereldbank over de toegang tot Palestijnse grond te steunen om daarmee de Palestijnse donorafhankelijkheid te verkleinen?

Antwoord

Nederland ondersteunt het proces van economische ontsluiting van het C-gebied middels het land and water resource programma, waarbij boeren worden gesteund in de rehabilitatie en ontwikkeling van Palestijnse landbouwgronden. Ongeveer de helft van dit programma wordt uitgevoerd in Area C.

Vraag 73

Hoe beoordeelt u de plannen van de PA met Rusland m.b.t. de exploratie van aardgas in het Palestijnse deel van de Middellandse Zee en olie op de Westelijke Jordaanoever (<http://news.yahoo.com/abbas-seeks-1-billion-gaza-deal-russia-143355144.html>)? Deelt u de opvattingen dat de PA (en Hamas), Rusland en Israël zouden moeten overleggen over exploratie en verdelingen van de opbrengsten van deze grondstoffen? Indien neen, waarom niet? Indien ja, deelt u de mening dat Nederland d.m.v. het Samenwerkingsforum met Israël aangaande energie hierop bij Israël moet aandringen?

Antwoord

Het kabinet heeft kennis genomen van de plannen van de PA en Rusland op energiegebied. De details van de afspraken over exploratie en verdeling zijn het kabinet echter niet bekend. Nederland is niet betrokken bij deze commerciële onderhandelingen. In het algemeen is Nederland voorstander van overleg tussen partijen als het gaat om grensoverschrijdende olie- en gasvelden.

Vraag 74

Hoe waarborgt de regering dat activiteiten in het verlengde van het Nederlands-Israëliische Samenwerkingsforum niet doelstellingen en activiteiten van het Nederlands-Palestijnse Samenwerkingsforum ondermijnen, specifiek op het gebied van water?

Antwoord

Het Kabinet is van mening dat beide fora naast elkaar kunnen bestaan en het gezamenlijk het Midden-Oosten vredesproces ondersteunen.

Vraag 76

Hoe waarborgt de regering dat activiteiten in het verlengde van het Nederlands-Israëliische Samenwerkingsforum niet bijdragen aan schendingen van de mensenrechten en/of het humanitair oorlogsrecht?

Antwoord

Het ontmoedigingsbeleid wordt onverkort toegepast bij alle activiteiten die voortvloeien uit het bilaterale samenwerkingsforum.

Vraag 77

Heeft Nederland een schriftelijke overeenkomst met Israël dat de door Nederland gedoneerde scanner voor de grens van Gaza gebruikt gaat worden voor de uitvoer van containers van Gaza naar de Westoever? Zo neen, welke overeenkomst is er wel?

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Antwoord

Nederland heeft met Israël een gezamenlijke verklaring getekend. Hierin wordt gesteld dat de installatie van de scanners een belangrijke infrastructurele bijdrage vormt in het proces van goederenvervoer van de Westelijke Jordaanoever en Gaza naar Jordanië en andere landen, evenals tussen de Westelijke Jordaanoever en Gaza.

Vraag 79

Wanneer maakte Israël op informele wijze bekend dat de scanners niet gebruikt zouden worden?

Vraag 80

Wanneer maakte Israël op formele wijze bekend dat de scanners niet gebruikt zouden worden?

Antwoord vragen 79 en 80

Een dergelijke boodschap heeft Israël niet afgegeven, formeel noch informeel.

Vraag 86

Er wordt gesproken over zorgen van Palestijns-Arabische vertegenwoordigers over het Israëlische beheer van 'Area C' en het feit dat de Palestijnse Autoriteit geen volledige toegang tot dat gebied heeft. Deelt u de opvatting dat Area C alleen al op basis van de door de PLO ondertekende Oslo-akkoorden momenteel legitiem onder Israëlisch beheer valt en dat de toekomstige status ervan en die van de Joodse dorpen en stadjes in het gebied, moet worden bepaald in bilaterale onderhandelingen tussen de staat Israël en de PLO? Zo nee, waarom niet?

Vraag 87

Er wordt gesproken over zorgen van Palestijns-Arabische vertegenwoordigers over de factor veiligheid die Israël toebedeelt aan terreinen die noodzakelijk zijn voor het economisch levensvatbaar maken van de Westelijke Jordaanoever (de landstreken Judea en Samaria). Deelt u de opvatting dat Israël op grond van de Oslo-akkoorden het recht heeft en in algemene volkenrechtelijke zin zelfs de plicht, om de veiligheid in die gebieden te handhaven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vragen 86 en 87

In de Oslo-akkoorden tussen Israël en de PLO is een verdeling in gebieden A, B en C gemaakt, als tijdelijke oplossing met als doel om na vijf jaar een twee-statenoplossing overeen te komen. In de akkoorden zijn afspraken gemaakt over de geleidelijke overdracht van gebieden, met inbegrip van "Area C", aan de Palestijnse Autoriteit, in aanloop naar een finale statusakkoord. Zolang deze overdracht nog niet is gerealiseerd, is Israël, als bezettende macht, verplicht alle maatregelen in zijn vermogen te nemen teneinde de openbare orde en het openbare leven in de bezette gebieden zoveel mogelijk te herstellen en te verzekeren. Als bezettende macht is Israël bevoegd om alleen die veiligheidsmaatregelen te nemen die noodzakelijk zijn voor de eigen veiligheid. Dit dient altijd te worden afgewogen tegen de belangen van de Palestijnse bevolking. In de Oslo-akkoorden zijn geen afspraken gemaakt ten aanzien van Israëlische

nederzettingen in die gebieden. Zolang geen finale statusakkoord hierover is bereikt, geldt dat deze nederzettingen in strijd zijn met het internationaal recht.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Vraag 89

Tijdens het regeringsbezoek aan Israël werd sterk de nadruk gelegd op bilaterale samenwerking op het gebied van innovatie. Wat zijn de precieze redenen waarom de minister van Economische Zaken, die voor innovatiebeleid verantwoordelijk is, niet is meegegaan en bijgevolg niet aan de eerste sessie van het samenwerkingsforum heeft deelgenomen?

Onze Referentie
2014.66689

Antwoord

De minister van Economische Zaken had verplichtingen in de Eerste Kamer.

Vraag 91

Is met de Israëlische gesprekspartners ook gesproken over het 'staande' Nederlandse 'ontmoedigingsbeleid' ten aanzien van het zaken doen met Israëlische bedrijven die zijn gevestigd of (ook) opereren in de Joodse stadjes en dorpen in de betwiste gebieden die op basis van Israëlische overeenkomsten met de PLO momenteel onder Israëlisch beheer vallen en waarvan de toekomstige status in bilaterale onderhandelingen tussen Israël en de PLO moet worden beslist? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wilt u daar dan uitgebreid verslag van doen en daarbij ook de Israëlische reactie weergeven?

Antwoord

Met de Israëlische autoriteiten is in algemene zin gesproken over de toepassing van het Nederlandse ontmoedigingsbeleid ten aanzien van Israëlische nederzettingen in de context van het bilaterale samenwerkingsforum. Tevens heeft naar aanleiding van de geuite Israëlische zorgen een ambtelijke missie in februari 2014 het beleid nogmaals aan de Israëlische autoriteiten toegelicht.

Vraag 92

Hebben ambtenaren van het ministerie van Buitenlandse Zaken inzake het 'staande' Nederlandse 'ontmoedigingsbeleid' sinds het aantreden van het kabinet Rutte II actief contact gezocht met Nederlandse bedrijven die in Israël investeren of daar anderszins actief zijn?

Antwoord

Sinds het aantreden van het kabinet Rutte II hebben de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en het ministerie van Buitenlandse Zaken enkele malen contact opgenomen met Nederlandse bedrijven, wanneer er concreet aanleiding was aan te nemen dat sprake was van activiteiten in of ten behoeve van nederzettingen.

Vraag 93

Kunt u toelichten waarom er voor andere landen met territoriale disputen geen vergelijkbaar ontmoedigingsbeleid geldt en er tijdens handelsmissies ook geen vergelijkbare maatregelen ter ontmoediging van handel worden genomen als het gaat om landen als China, Turkije en Marokko?

Antwoord

De situaties in andere landen met territoriale disputen worden elk op hun eigen merites beoordeeld. Er is niet alleen beleid ten aanzien van de Palestijnse gebieden, maar ook ten aanzien van andere gebieden. De Nederlandse regering waarschuwt bijvoorbeeld voor het doen van investeringen en zaken in het gebied

van de Westelijke Sahara onder de 27e breedtegraad vanwege het conflict over de status van dat gebied. Dit ondernemingsadvies staat ook vermeld op de website van rvo.nl. Zie ook de antwoorden op kamervragen gesteld door het lid Van Bommel over handel in zand uit West-Sahara, ingezonden op 12 september 2013 met kenmerk 2013Z12645.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 94

Hoe apprecieert u de beslissing van Duitsland om entiteiten in nederzettingen expliciet uit te sluiten van twee bilaterale overeenkomsten aangaande wetenschappelijke en high samenwerking (<http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/.premium-1.570071> en http://www.dtoday.de/startseite/politik_artikel,-Vor-Merkels-Israel-Reise-Streit-um-Forschungsabkommen-_arid,316677.html)? Wenst u samenwerking met de Hebreeuwse Universiteit en met high tech firma's te heroverwegen in dit licht? Indien neen, waarom niet?

Antwoord

Het kabinet heeft kennis genomen van de inhoud van dit bericht, dat door de Duitse regering wordt ontkend noch bevestigd. Het kabinet acht het dan ook niet opportuun op dit bericht te reageren. Bij de samenwerking met de Hebreeuwse universiteit en high tech bedrijven gaat het om afspraken tussen private partijen.

Vraag 95

Hoe verhoudt zich de investering van de regering in de lange termijn relatie met Israël tot de enorme investering die de Israëlische regering tegelijkertijd doet in de uitbreiding van nederzettingen en de verdieping van de bezetting van de Palestijnse gebieden?

Vraag 96

Waarom kwalificeert de regering de betrekkingen met Israël als voortreffelijk, terwijl de Israëlische regering het internationaal recht op zeer ernstige wijze blijft schenden en doorgaat met beleid dat de twee-statenoplossing ernstig bedreigt? Op welke wijze heeft het kabinet gedurende het Nederlands-Israëlische Samenwerkingsforum kenbaar gemaakt dat dit beleid onaanvaardbaar is en moet stoppen?

Antwoord op vragen 95 en 96

De betrekkingen tussen Nederland en Israël bouwen voort op de bijzondere historische band tussen beide landen en omvatten vele vormen van samenwerking en contacten op alle niveaus. Het feit dat het Nederlandse kabinet tegenstander is van Israëlische nederzettingen in de bezette gebieden staat een versterking van de bilaterale relatie met Israël niet in de weg. Het kabinet zet juist de goede betrekkingen met Israël in voor het bevorderen van de slagingskansen van het vredesproces. Zo spreekt het kabinet de Israëlische regering consequent aan op de nederzettingen en wijst het op de grote risico's voor Israël van verdere uitbreiding ervan.

Vraag 97

Waarom heeft u in antwoord op schriftelijke vragen van het lid Voordewind (2014Z00450) gesteld dat het kabinet 'geen bezwaar heeft tegen samenwerking met Mekorot, voor zover die samenwerking betrekking heeft op activiteiten binnen de Groene Lijn of buiten Israël die niet ten gunste van nederzettingen komen?', en anderzijds in de media gesteld dat het kabinet 'geen enkel bezwaar ziet' tegen de samenwerking tussen Vitens en Mekorot? Hoe verklaart u het verschil?

Antwoord

Onverkort geldt dat het kabinet geen bezwaar heeft tegen samenwerking met Mekorot, voor zover die samenwerking betrekking heeft op activiteiten binnen de Groene Lijn of buiten Israël die niet ten gunste van nederzettingen komen. Volgens de informatie waarover het kabinet beschikte, voldeed de voorgenomen samenwerking tussen Vitens en Mekorot aan deze voorwaarde.

Vraag 98

Het ontmoedigingsbeleid van het kabinet richt zich onder meer op 'activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen'. Kunt u hier een nadere uiteenzetting over geven? In hoeverre verricht Mekorot activiteiten ten gunste van nederzettingen, zoals waterzuivering, die vallen onder het ontmoedigingsbeleid, en waarom bent u ten aanzien van dit bedrijf dan van mening dat Nederlandse bedrijven er zaken mee kunnen doen?

Antwoord

Mekorot verzorgt onder meer de waterleverantie en waterzuivering ten behoeve van nederzettingen. Indien een Nederlands bedrijf ten aanzien van de activiteiten ten behoeve van nederzettingen zou willen samenwerken met Mekorot, zou het kabinet dit ontmoedigen.

Vraag 100

Waarom ziet het kabinet de beslissing van Vitens om de samenwerking met Mekorot te beëindigen niet als een uitvloeisel van zijn beleid, terwijl Vitens zelf de afzegging van het geplande bezoek aan Mekorot door de minister voor BuHa & OS, en de ophef die dit veroorzaakt heeft, aanvoert als reden om in gesprek te gaan met het ministerie van Buitenlandse Zaken over de samenwerking met Mekorot, alsmede gesteld heeft dat Buitenlandse Zaken de zorgen van Vitens over de samenwerking met Mekorot in dit gesprek 'op geen enkel moment' heeft weggelaten?

Vraag 103

Waarom heeft de minister van Buitenlandse Zaken voor het NOS-journaal gezegd 'geen enkel bezwaar' te hebben tegen de samenwerking tussen Vitens en Mekorot, en is dit standpunt niet kenbaar gemaakt door het ministerie van Buitenlandse Zaken in het gesprek op 9 december 2013 met Vitens?

Vraag 104

Waarom heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken (NRC, 7 januari 2014) gesteld zich niet te herkennen in het beeld dat van het gesprek met Vitens werd geschetst?

Vraag 105

Waarom heeft de minister van Buitenlandse Zaken voor het NOS-journaal (<http://nos.nl/video/585774-timmermans-geen-druk-op-vitens.html>) gezegd 'geen enkel bezwaar' te hebben tegen de samenwerking tussen Vitens en Mekorot, en kon het ministerie van Buitenlandse Zaken desgevraagd niet verklaren waarom het 'geen bezwaar' had tegen de voorgenomen samenwerking tussen Vitens en Mekorot (NRC, 7 januari 2014)? Klopt het dat de minister in het journaal een ander standpunt innam dan zijn eigen ministerie in het gesprek met Vitens op 9 december 2013?

Antwoord op vragen 100, 103, 104 en 105

Het ontmoedigingsbeleid is uitvoerig uitgelegd aan Vitens en het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft helder aangegeven geen bezwaar te zien in de voorgenomen samenwerking met Mekorot.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 101

Waarom heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken, indien samenwerking met Mekorot niet valt onder het ontmoedigingsbeleid, Vitens in het gesprek op 9 december 2013 niet juist aangemoedigd om zaken te doen met Mekorot, aangezien de minister van Buitenlandse zaken doen met Israël aanmoedigt om dat het goed is voor Israël, voor Nederland en het vredesproces?

Antwoord

Het kabinet treedt niet in de beslissingen van individuele bedrijven over hun economische activiteiten.

Vraag 102

Klopt het dat de minister-president tijdens het bezoek aan Israël en de Palestijnse Gebieden openlijk gesteld heeft voor Mekorot een uitzondering te maken op het ontmoedigingsbeleid, omdat het een monopolie heeft en 'we dus geen alternatief hebben' (NRC, 7 januari 2014) Zo ja, hoe verhoudt zich deze uitspraak tot het afzeggen van het bezoek van de minister voor BuHa en OS aan Mekorot?

Vraag 107

Klopt het dat de minister-president tijdens het bezoek aan Israël en de Palestijnse Gebieden een uitzondering heeft gemaakt op het ontmoedigingsbeleid ten aanzien van Mekorot? Zo ja, waarom heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken dit niet medegedeeld aan Vitens in het gesprek met Vitens op 9 december 2013?

Antwoord op vragen 102 en 107

Van een uitzondering op het ontmoedigingsbeleid is geen sprake. Het kabinet heeft geen bezwaar tegen samenwerking met Mekorot, voor zover dit binnen de kaders van het ontmoedigingsbeleid blijft. Aangezien Mekorot het staatsmonopolie op waterlevering en – zuivering in Israël heeft, is moeilijk voorstelbaar hoe een Nederlands bedrijf zaken zou kunnen doen in Israël zonder iets te maken te krijgen met Mekorot. De uitspraak van de Minister-President moet in dat licht worden beschouwd.

Vraag 106

Waarom heeft het kabinet het Nederlandse bedrijf Royal Haskoning wel actief ontmoedigd over de bouw van een rioolwaterzuiveringsinstallatie in Oost-Jeruzalem en de samenwerking tussen Vitens en Mekorot, voor zover deze betrekking zou hebben op activiteiten in bezet gebied en ten behoeve van nederzettingen, niet?

Antwoord

Het kabinet is in gesprek gegaan met Royal Haskoning DHV omdat het van mening was dat er een relatie was tussen het voorgenomen project en de Israëlische nederzettingenactiviteiten. Ten aanzien van de samenwerking tussen Vitens en Mekorot heeft het kabinet duidelijk kenbaar gemaakt bezwaar te hebben tegen samenwerking met Mekorot voor zover deze betrekking zou hebben op activiteiten in of ten behoeve van nederzettingen.

Vraag 108

Kunt u inzicht geven hoeveel bedrijven af hebben gezien van economische activiteit in de bezette gebieden vanwege het ontmoedigingsbeleid?

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Antwoord

Het kabinet houdt een dergelijk overzicht niet bij.

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 109

Wat houdt het 'staande' Nederlandse 'ontmoedigingsbeleid' precies in, wanneer werd het operationeel, hoe werd het sindsdien geïmplementeerd, en op welke wijze en wanneer werd dat met de Israëlische regering gecommuniceerd?

Antwoord

Het Nederlandse ontmoedigingsbeleid is verwoord in communicatie van het kabinet met uw Kamer. Zo heeft minister Bot tijdens de begrotingsbehandeling van het ministerie van Buitenlandse Zaken op 19 oktober 2006 aan uw Kamer gemeld dat: "...de regering economische relaties met bedrijven in de door Israël bezette gebieden ontmoedigt. Nederlandse bedrijven zullen hier zo nodig op worden aangesproken en er zal dus een dialoog ontstaan." Dit heeft hij bevestigd in zijn antwoord op vragen van het lid Karimi van GroenLinks over economische relaties met Israëlische nederzettingen, verzonden op 12 februari 2007 (TK 2006 – 2007, nr. 782). Daaropvolgende kabinetten hebben dezelfde lijn uitgedragen en deze meerdere malen in brieven aan uw Kamer bevestigd, o.m. in de brief van 7 oktober 2013, met kenmerk 2013.118804. Dit beleid is meerdere malen en op verschillende niveaus gecommuniceerd aan de Israëlische regering, die hiervan goed op de hoogte is.

Vraag 110

Kunt u een toelichting geven op de voorgenomen trilaterale ontwikkelingssamenwerking?

Vraag 113

Wat zijn Israëls belangen bij samenwerking met Nederland op het gebied van ontwikkelingssamenwerking in derde landen? Hoe verhouden zich deze samenwerkingsambities en eventuele toekomstige activiteiten in dat verband tot de grote schade die Israël heeft toegebracht en toebrengt aan duurzame ontwikkeling in de bezette Palestijnse gebieden?

Antwoord op vragen 110 en 113

Zoals staat beschreven in het verslag aan uw Kamer van het bezoek aan Israël en de Palestijnse Gebieden van 20 december jl. is op hoogambtelijk niveau afgesproken om een agenda op te stellen om tot concrete samenwerking te komen. Doel van de trilaterale samenwerking is om de kennis en ervaring van zowel Nederland als Israël in te zetten ter bevordering van welzijn en groei in een lage inkomenslanden. Met Israël wordt momenteel verkend op welke thema's en in welke landen trilateraal kan worden samengewerkt. De ontwikkeling van de Palestijnse Gebieden blijft prioriteit voor het kabinet. Uiteindelijk is de duurzame ontwikkeling van de Palestijnse Gebieden afhankelijk van het welslagen van het vredesproces. Daarom blijft het kabinet beide partijen onverminderd steunen en aansporen om tot een oplossing te komen.

Vraag 111

Hoeveel geld zal Nederland aan het "Training Doctors" programma besteden?

Antwoord

Nederland draagt EUR 100.000 bij voor een periode van twee jaar aan een programma van het Peres Center for Peace waarbij Palestijnse artsen in Israëls ziekenhuizen worden opgeleid.

Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 112

Heeft de regering, naar aanleiding van zorgen die Israël zou hebben geuit over de humanitaire situatie in Gaza, benadrukt dat de hoofdoorzaak van humanitaire noden in Gaza de aanhoudende Israëls blokkade is? Heeft de regering het collectieve Europese standpunt overgebracht dat Israël de grensovergangen met Gaza onmiddellijk, blijvend en onvoorwaardelijk moet openen voor de doorstroom van humanitaire hulp, commerciële goederen en personen, conform de verplichtingen die Israël onder het internationaal recht heeft?

Antwoord

Het kabinet vraagt al geruime tijd consistent aandacht voor de situatie in Gaza. Het feit dat Nederland al jaren met de versoepeling van handelsstromen bezig is en ten behoeve daarvan een scanner doneerde bij de grensovergang tussen Israël en Gaza bewijst dat normalisering van het grensverkeer voor goederen en personen de onafgebroken aandacht van het kabinet heeft.

Vraag 115

De volgende bijeenkomsten van de bilaterale fora zullen, zo vermeldt de brief, op nader te bepalen momenten in 2015 in Nederland plaatsvinden. Kunt u toelichten om wat voor bijeenkomsten het zal gaan? Is de regering voornemens Israëls en Palestijnse ondernemers naar Nederland te halen? Gaat de regering zich ook inzetten om ministers van beide partijen in Nederland te verwelkomen?

Antwoord

De volgende bijeenkomsten van de fora in Nederland in 2015 zullen in principe hetzelfde format als de eerste bijeenkomsten in december 2013 hebben.

Vraag 116

Gaat de Innovatiedag van 2014 in Nederland, Israël of de Palestijnse Gebieden plaatsvinden?

Antwoord

De bilaterale Innovatiedag met Israël in 2014 zal in Nederland plaatsvinden.

Vraag 118

Hoe rijmt u de conclusie dat dit 'bijzonder geslaagde bezoeken' zijn geweest met de incidenten omtrent de containerscanner, de wandeling in Hebron en de Israëls kritiek op het terugtrekken van Nederlandse bedrijven uit Israël en de Palestijnse Gebieden?

Antwoord

Het kabinet kijkt terug op bijzonder geslaagde bezoeken. Het is de eerste keer dat zulke grote Nederlandse bezoeken aan de Palestijnse Gebieden en Israël zijn gebracht. Van alle zijden is enthousiast gereageerd op het format van de fora, het aantal deelnemers en hun interesse om de samenwerking verder vorm te geven. Het door Nederland gekozen model voor samenwerking wordt van Palestijnse zijde zelfs gezien als mogelijk model voor samenwerking met andere landen. Tijdens het bezoek aan Israël zijn de historische banden herbevestigd en versterkt, hebben open gesprekken over politieke onderwerpen plaatsgehad en is een

stevige impuls aan de economische relatie gegeven. Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen zijn enthousiast over de nieuwe kansen die zij kunnen aanboren.

Het kabinet meent dat Nederland met deze investering in de lange termijn relatie met beide partners op tal van niveaus, via het stimuleren van samenwerking tussen overheden, de private sector en kennisinstellingen, een constructieve bijdrage levert aan het vredesproces.

**Directie Noord Afrika en
Midden-Oosten**

Onze Referentie
2014.66689

Vraag 16

Waren er bij officiële activiteiten van het programma Israëliisch bedrijven met nederzettingen in de bezette gebieden aanwezig? Zo ja, welke?

Vraag 28

Heeft u op basis van de besprekingen over het Bilateraal Samenwerkingsforum met de Palestijnse Autoriteit (PA) in de Palestijnse gebieden aanleiding om aanpassingen aan te brengen? Zo ja, welke aanpassingen worden doorgevoerd?

Antwoord op vragen 16, 28

Niet duidelijk is waarnaar gevraagd wordt.